

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชุดโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสาน
แผนพัฒนาจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

โดย

โดย นายกฤษฎา อุทยานิน และคณะ

กันยายน 2552

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสาน
แผนพัฒนาจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

โดย

นายกฤษฎา อุทยานิน	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
นายสุชาติ โคตรทุม	อบจ. ขอนแก่น
นางละมัย โพธิ์สูง	อบจ. ขอนแก่น
นางสาวสุมาลี สติชัยเจริญ	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
นายศุภรต์ธิ์ เกตุทัต	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
นางสาววิภาวี จินตลิขิตดี	สถาบันพัฒนาสยาม

ชุดโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสาน
แผนพัฒนาจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เชียงราย
ระยอง ขอนแก่น และสุราษฎร์ธานี

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	ก
ส่วนที่ 1 รายงานแผนปฏิบัติการของนักวิจัย และการปฏิบัติการร่วมของโครงการ	1
1.1 วัตถุประสงค์การจัดทำแผนปฏิบัติการ	1
1.2 แนวทางการทำงาน	1
1.3 แผนปฏิบัติการนักวิจัยและแผนปฏิบัติงานร่วม	2
1.4 ผลการปฏิบัติการของนักวิจัย	5
1.4.1 ด้านการเพิ่มขีดความสามารถของ อบจ. และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	5
1.4.2 ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารจัดการที่ถือพื้นที่เป็นหลัก	6
1.4.3 ด้านการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่าง อบต. ในจังหวัดอย่างเป็น ธรรมชาติ	7
1.5 ปัญหาและอุปสรรค	10
ส่วนที่ 2 แผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษากองการบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (ฉบับสมบูรณ์)	12
2.1 สภาพปัญหา/ข้อเท็จจริงส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการนำร่อง	12
2.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	12
2.1.2 นโยบายการศึกษาของประเทศไทย	13
2.1.3 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดขอนแก่น	14
2.1.4 กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดขอนแก่น	15
2.1.5 นโยบายนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	15
2.1.6 ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	16
2.1.7 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	19
2.2 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน	21
2.2.1 กรอบแนวคิดและกระบวนการจัดทำแผน	21
2.2.2 แผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน	25
2.2.3 ผลสำเร็จที่ได้รับ	25
2.3 การติดตามและประเมินผล	32
2.4 ปัญหาและแนวทางแก้ไขสำหรับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	33
2.4.1 ปัญหาในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	33
2.4.2 แนวทางการแก้ไขปัญหา	34

ส่วนที่ 3	แผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (ฉบับสมบูรณ์)	35
3.1	สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับแผนผังการทำงานของ อบจ. ขอนแก่น	35
3.2	การจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วม	36
3.2.1	การจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมในการสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแนวนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	36
3.2.2	การจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนที่ถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น	39
3.3	การติดตามและประเมินผล	51
3.4	ปัญหาและอุปสรรค	52
ส่วนที่ 4	ปัจจัยสำคัญและการ Synchronize ในการทำงานและประสานแผน (ฉบับสมบูรณ์)	53
4.1	การวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญในการทำงานและประสานแผน	53
4.1.1	ปัจจัยในการทำงานและประสานแผน	53
4.1.2	ประเด็นขัดข้องในการพัฒนาท้องถิ่นระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด	58
4.2	การ Synchronize ในการทำงานและประสานแผน	60
4.3	ข้อสังเกตและข้อจำกัดในการจัดทำและประสานแผน	64
4.4	การนำไปใช้ประโยชน์	66
ส่วนที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	67
5.1	สรุปผลการดำเนินการโครงการวิจัย	67
5.2	ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการวิจัย	69
5.3	ข้อเสนอแนะ	69

ภาคผนวก

- ก. รายงานการประชุมการลงพื้นที่ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ และภาพการลงพื้นที่
- ข. ตัวอย่าง MOU ระหว่าง อบจ. และ อปท. เครือข่าย
- ค. ตัวอย่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะด้าน
- ง. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดขอนแก่น
- จ. โครงสร้างการทำงานของ อบจ. ขอนแก่น
- ฉ. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบจ. ขอนแก่น

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1	แผนการปฏิบัติการตลอดโครงการ 24 เดือน (15 กันยายน 2550 – 14 กันยายน 2552)	3
ตารางที่ 1.2	ผลการปฏิบัติการตลอดโครงการ 24 เดือน (15 กันยายน 2550 – 14 กันยายน 2552)	8
ตารางที่ 2.1	จำนวนสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นและจำนวนนักเรียน ในปีการศึกษา 2550	17
ตารางที่ 2.2	จำนวนครูและนักเรียนในสถานศึกษาที่ถ่ายโอนมาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่น	17
ตารางที่ 3.1	โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการศึกษาในปีงบประมาณ 2552	47

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 2.1	โมเดลการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบ อบจ. ขอนแก่น	20
แผนภาพที่ 2.2	สรุปกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของคณะวิจัย	24
แผนภาพที่ 3.1	แผนผังการปฏิบัติงานร่วมระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และ อปท. ที่ร่วมโครงการ	37
แผนภาพที่ 3.2	แผนผังการทำงานร่วมสำหรับโรงเรียนต้นแบบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น	41
แผนภาพที่ 3.3	ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรคู่ขนาน	45
แผนภาพที่ 3.4	ขั้นตอนการจัดทำโครงการครูโมบาย	46
แผนภาพที่ 4.1	กระบวนการจัดทำแผนและประสานแผนตามแนวทางของกระทรวงมหาดไทย	54
แผนภาพที่ 4.2	รูปแบบและปัจจัยในการจัดทำและประสานแผนระหว่าง อบจ. อปท. และภาคีที่เกี่ยวข้อง	55
แผนภาพที่ 4.3	กระบวนการโครงการนำร่อง ของ อบจ. ขอนแก่น	58
แผนภาพที่ 4.4	ปฏิสัมพันธ์ในการจัดทำและประสานแผนระหว่าง อบจ. ขอนแก่นและ อปท. ในจังหวัด	62
แผนภาพที่ 4.5	การใช้โรงเรียนในสังกัดเป็นจุดยึดโยงในการนำผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมหารือในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน	63
แผนภาพที่ 4.6	การใช้โรงเรียนในสังกัดของ อบจ. ในการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน และ โรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่	63

บทสรุปผู้บริหาร

1. คณะวิจัยโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (อบจ. ขอนแก่น) ได้ร่วมกับ อบจ. ขอนแก่น ในการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนและประสานแผนของ อบจ. ขอนแก่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการใน 3 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการเพิ่มขีดความสามารถของ อบจ. และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (2) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารจัดการที่ถือพื้นที่เป็นหลัก และ (3) ด้านการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่าง อบท. ในจังหวัดอย่างเป็นธรรมชาติ และจากการหารือร่วมกันของระดับบริหารของ อบจ. ขอนแก่น และ อบท. ในจังหวัด จึงได้เลือกการพัฒนาด้านศึกษาเป็นโครงการนำร่อง เนื่องจากมีประเด็นร่วมกันว่าการศึกษาเป็นรากฐานในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของจังหวัดขอนแก่น และภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบท.) ในการส่งเสริมการศึกษาของคนในท้องถิ่น ที่ได้รับมอบหมายจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

2. วิธีการวิจัยของคณะวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม โดยยึดหลักการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในองค์กร นักวิจัย รวมถึงระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง เพื่อมุ่งให้เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ตามหลักของ Peter Senge 5 ประการ ได้แก่ การใส่ใจพัฒนาคน มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Personal Mastery) รูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง (Mental Model) การสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ (Shared Vision) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) และความคิดความเข้าใจเชิงระบบ (System Thinking) รวมถึงการหารือร่วมกัน การจัดทำประชาคมกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยใช้โรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่นเป็นจุดยึดโยง การทำ Focus Group การให้ความรู้ด้านการศึกษา และการประเมินผล โดยจะมุ่งเน้นให้ฝ่าย อบท. เป็นผู้ลงมือทำเป็นหลัก เพื่อให้ อบท. เป็นเจ้าของเรื่องเจ้าของงาน และนักวิจัยเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำ เป็นผู้กระตุ้น ผู้จูงใจ และเป็นที่ปรึกษาในด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบงาน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาด้านองค์กรของ อบท. ที่เข้าร่วมโครงการ

3. ผลการดำเนินการของคณะผู้วิจัยตลอดระยะเวลา 24 เดือน (วันที่ 15 กันยายน 2550 - วันที่ 14 กันยายน 2552) ที่ได้ดำเนินการร่วมกับ อบจ. ขอนแก่น โดยนักวิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาจังหวัดของ อบจ. ขอนแก่น ประชุมและสัมมนาร่วมกับเครือข่ายด้านการศึกษาของจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามองค์กรเพื่อพัฒนาการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ขอนแก่น ระยอง สุราษฎร์ธานี ซึ่งผลการปฏิบัติการดังกล่าวเป็นการปรับปรุงจากแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับช่วงเวลาการทำ

แผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบจ. แต่ละแห่ง โดยสามารถสรุปผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

3.1 ด้านการเพิ่มขีดความสามารถของ อบจ. และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

คณะวิจัยได้ใช้กระบวนการต่อยอดจากโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พขบ.) ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นได้ร่วมโครงการด้วย โดยให้บุคลากรเป้าหมายในโครงการ พขบ. เสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่บุคลากรเป้าหมายใหม่ รวมทั้งการใช้วิธีการ Train the Trainer เพื่อให้บุคลากรของ อบจ. ขอนแก่น สามารถอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรของ อปท. ในจังหวัดขอนแก่น ในด้านการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา รวมทั้งใช้เครือข่ายของของภาคีในจังหวัด ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่นในการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านการศึกษาด้วย ซึ่งผลที่ได้รับทำให้บุคลากรที่ไม่เคยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบสามารถจัดทำแผนพัฒนาได้ และเป็น trainer ให้แก่ โรงเรียนอื่นในสังกัด อบจ. ขอนแก่นได้ด้วย รวมทั้งการปรับโครงสร้างกองการศึกษาเพื่อรองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้น

3.2 ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารจัดการที่ถือพื้นที่เป็นหลัก

คณะวิจัย อบจ. ขอนแก่น มีบทบาทในการร่วมอภิปรายตลอดจนเสนอแนะแนวทางการวางแผนและจัดทำงบประมาณด้านการศึกษาที่ยั่งยืน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นที่ได้กำหนดไว้แล้ว โดยพิจารณาจากผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนนำร่องและการใช้งบประมาณในปีที่ผ่านมา แล้วเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของ อบจ. ขอนแก่นในปีงบประมาณ 2553 รวมทั้งจัดทำประชาคมแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนนำร่องเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อนำไปพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ผลการที่ได้จะเป็นการจัดทำโครงการร่วมกันในพื้นที่ เช่น โครงการคุณครูโมบาย

3.3 ด้านการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่าง อปท. ในจังหวัดอย่างเป็นธรรมชาติ

ใช้รูปแบบการหารืออย่างไม่เป็นทางการ โดยมีจุดร่วมเดียวกัน ได้แก่ การพัฒนาการศึกษา การส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้เกิดโครงการร่วมมือระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และ อปท. ในจังหวัดขอนแก่นที่ร่วมโครงการ โดยมีการแบ่งภาระหน้าที่การดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติตามความพร้อมของแต่ละ อปท.

4. การจัดทำแผนและประสานแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาได้ใช้กลไกต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.1 การจัดการการศึกษาของโรงเรียนนำร่องในสังกัด

อบจ. ขอนแก่นได้คัดเลือกโรงเรียนในสังกัด 3 แห่ง ซึ่งจัดการศึกษาในช่วงชั้นต่างๆ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยในระยะแรกจะพัฒนาโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา (สมศ.) และในระยะต่อไปสามารถเป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาระดับประเทศ และเป็นที่ยอมรับให้แก่โรงเรียนในสังกัดแห่งอื่นๆ ได้ รวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับภารกิจด้านการจัดการศึกษา ทั้งในเรื่องจำนวนบุคลากรและการปรับปรุงโครงสร้างการทำงาน

4.2 การจัดทำประชาคมแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนนาร่อง

รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อรับทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด แล้วนำมาปรับปรุงแผนโดยให้ตอบสนองกับความต้องการที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี เพื่อนำไปเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายต่อไป

4.3 การพัฒนาการศึกษาอย่างบูรณาการร่วมกับ อบต. อื่นในจังหวัดขอนแก่น

อบจ. ขอนแก่นได้ดำเนินแผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาร่วมกับ อบต. อื่นในเขตจังหวัดขอนแก่นใน 2 กรอบ ได้แก่ (1) กรอบกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่นผ่านการสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต. ในเขตจังหวัดขอนแก่นตามแนวนโยบายของกรมส่งเสริมส่วนปกครองท้องถิ่น และ (2) กรอบโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนและประสานในลักษณะโครงการนาร่อง ได้แก่ โครงการครูโมบาย และโครงการหลักสูตรชุมชน (สายสามัญควบคู่กับสายอาชีพ) โดยให้โรงเรียนนาร่องในสังกัดเป็นแกนหลักในการดำเนินงานควบคู่กันทั้ง 2 กรอบ

4.4 การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น

ประสานเครือข่ายสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อหนุนเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน (Local Learning Empowerment Network –LLEN) รวมทั้งเครือข่ายอื่น ๆ ที่อยู่ในจังหวัดขอนแก่น เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน และเครือข่ายคนตรีพื้นบ้าน เป็นต้น

การดำเนินงานตามกลไกดังกล่าวข้างต้น อบจ. ขอนแก่นมีหน้าที่เป็นผู้วางกรอบการพัฒนาการศึกษาของจังหวัด รวมถึงการแก้ปัญหาเด็กและครอบครัวในพื้นที่ จากนั้นโรงเรียนจะเป็นผู้วางระบบและเป็นคนกลางในการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ

5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น กับ อบต. ในจังหวัดขอนแก่นที่ร่วมโครงการ มีดังนี้

5.1 ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่าง อบจ. ขอนแก่น อบต. และภาคีเครือข่าย ทั้งในระดับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่

5.2 การมีระบบการทำงานเป็นทีมทั้งภายใน อบจ. ขอนแก่น เอง และเครือข่ายภายนอก

5.3 ความเป็นผู้นำของ อบจ. ขอนแก่น

ทั้งนี้ วิธีการดำเนินการมีทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ ได้แก่ (1) จัดทำบันทึกความเข้าใจในการให้ความร่วมมือและส่งเสริมด้านการศึกษา (2) จัดทำในรูปของคณะทำงาน (การประสานในแนวดิ่ง) (3) ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากส่วนกลาง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น) และไม่เป็นทางการ ได้แก่ (3.1) ผู้บริหาร อบต. หรือประเด็นยุทธศาสตร์ร่วมกัน (การประสานในแนวราบ) (3.2) การประสานระหว่างเจ้าหน้าที่ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน (การประสานในแนวราบ) (3.3) การหารือและรายงานผลการดำเนินการระหว่างผู้กำหนดนโยบายและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ

6. เครื่องมือที่ใช้ในการประสานแผนคือ โครงการที่มีงบประมาณร่วมกัน และการใช้โรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น เป็นที่เกี่ยวโยงของผู้ที่มีส่วนได้เสีย อบต. และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาผ่านโรงเรียน

7. การนำรูปแบบของ อบจ. ขอนแก่น ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดทำแผนและประสานแผนจะต้องอยู่ภายใต้บริบท ดังนี้

7.1 วัฒนธรรมของคนในองค์กรในการทำงานร่วมกันแบบที่แบบน้องทั้งระดับนโยบายและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการระหว่าง อบจ. และ อบต. ในพื้นที่

7.2 ความเป็นผู้นำของ อบจ. ในด้านวิชาการ องค์ความรู้ เพื่อสร้างความเชื่อถือให้แก่ อบต.อื่น ที่ร่วมโครงการ

7.3 การเมืองที่เข้มแข็งและมีเสถียรภาพ โดย นายก อบจ. ขอนแก่นเป็นกลางทางการเมือง การดำเนินนโยบายจึงมีความเป็นกลางยึดผลประโยชน์ส่วนร่วมเป็นหลัก ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากผู้บริหารจาก อบต. ในจังหวัดขอนแก่น

8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ อบจ. ขอนแก่น ในการเป็นแกนนำในการจัดทำแผนและประสานในลักษณะการเป็นพี่เลี้ยงด้านการให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และการให้การสนับสนุน แก่ อบต. อื่นที่ร่วมโครงการ หรือ อบต.ในจังหวัดขอนแก่นที่มีประเด็นร่วมกันในการจัดทำแผนพัฒนาทางการศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่า เช่น โครงการคุณครูโมบาย รวมทั้งเพิ่มศักยภาพของ อบจ. ขอนแก่นในการรับมอบภารกิจที่ได้รับถ่ายโอนมาจากส่วนกลาง ได้แก่ โรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมาจากเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้ยังเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย เจ้าหน้าที่ อบจ. ขอนแก่น เจ้าหน้าที่ อบต. ที่ร่วมโครงการ และผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น ซึ่งจะเป็นองค์ความรู้ที่อยู่ในองค์กรต่อไป

9. สิ่งที่ทำทนายสำหรับ อบจ. ขอนแก่น ได้แก่ การจัดทำระบบข้อมูลด้านการศึกษา หรือ School Mapping เนื่องจากปัจจุบัน ยังไม่ได้มีการสร้างฐานข้อมูลรวมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโรงเรียนในสังกัด เพื่อใช้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ถูกต้องและสมบูรณ์ รวมทั้งทำให้ระบบการประเมินผล หรือการกำหนดตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผล มีข้อมูลหรือตัวเลขที่

สามารถอ้างอิงได้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งการดำเนินการอาจต้องใช้วิธีการหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหาร
พื้นที่เขตการศึกษา ผู้บริหาร อบจ. ขอนแก่น และ ผู้บริหาร อปท. ในจังหวัดขอนแก่น โดยแบ่งตาม
พื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน โดยมี อบจ. ขอนแก่นเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการ

ส่วนที่ 1

รายงานแผนปฏิบัติการของนักวิจัย และรายงานแผนการปฏิบัติงานร่วมของโครงการ

1.1 วัตถุประสงค์การจัดทำแผนปฏิบัติการ

นักวิจัยได้กำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานของนักวิจัยและองค์กรบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (อบจ. ขอนแก่น) ในการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด โดยมุ่งให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้านระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อื่นๆ ในจังหวัด ให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (Area Based Management) โดยยึดหลักการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในองค์กร รวมถึงระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง เพื่อมุ่งให้เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ตามหลักของ Peter Senge 5 ประการ ดังนี้

- (1) การใส่ใจพัฒนานคน มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Personal Mastery) เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลในองค์กรอย่างไม่เป็นทางการอันเนื่องมาจากการทำงาน และสามารถถ่ายทอดสู่ระดับองค์กรได้
- (2) รูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง (Mental Model) เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างระดับบุคคลและระดับองค์กร
- (3) การสร้างและพัฒनावิสัยทัศน์ (Shared Vision) โดยวิสัยทัศน์นั้นต้องชัดเจนให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ เพื่อให้เกิดการบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม
- (4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) เพื่อให้ทุกฝ่ายมีเป้าหมายในการทำงาน มีการประสานงาน รวมทั้งสร้างภาวะผู้นำให้แก่องค์กร
- (5) ความคิดความเข้าใจเชิงระบบ (System Thinking) โดยมองในภาพรวม ตลอดจนรายละเอียดขององค์ประกอบย่อยเพื่อแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน

1.2 แนวทางการทำงาน

การทำงานของนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเป็นการต่อยอดจากโครงการวิจัยและพัฒนา เรื่อง การเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พขบ.) ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นเข้าร่วมโครงการดังกล่าวด้วย ทำให้ อบจ. ขอนแก่นมีการพัฒนาทั้งด้านบุคลากร เป้าหมาย และระบบบริหารจัดการจากโครงการ พขบ. มาแล้วในระดับหนึ่ง จึงเป็นองค์กรที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูง โดยกระบวนการทำงานเริ่มต้นจากการประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งเป็นรูปแบบวิธีการคิดที่เปิดกว้างและมีการสร้างและพัฒनावิสัยทัศน์ในการทำงานร่วมกัน (Mental Model และ Shared Vision) กำหนดวิธีทำงานร่วมกัน ร่วมกันกำหนดแผนงาน และลงมือปฏิบัติตามแผนร่วมกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมระหว่างนักวิจัย เจ้าหน้าที่

อบจ. และ อบท. และผู้อำนวยการโรงเรียนที่ร่วมโครงการ ซึ่งการทำงานร่วมกันนี้รวมถึงการค้นคว้า ศึกษาด้วยกันด้วย โดยจะมุ่งเน้นให้ฝ่าย อบท. เป็นผู้ลงมือทำเป็นหลัก เพื่อให้ อบท. เป็นเจ้าของเรื่อง เจ้าของงานเกิดการเรียนรู้ของคนใน อบจ. ขอนแก่น จากการทำงาน และถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นต่อไปใน อบจ. ขอนแก่น ซึ่งสอดคล้องกับหลัก Personal Mastery โดยให้นักวิจัยเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำ เป็นผู้ กระตุ้น ผู้จูงใจ และเป็นพี่ปรึกษาในด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบงาน การพัฒนา บุคลากร การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาด้านองค์กรของ อบท. ที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเป็นการสร้างความคิดความเข้าใจเชิงระบบ (System Thinking) ในการทำงานที่พิจารณาถึงภาพรวม ทั้งระบบ

สำหรับโครงการวิจัยเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสานแผน ณ วันเริ่ม โครงการวิจัย นักวิจัย ผู้บริหารอบจ. ขอนแก่น ผู้แทนจาก อบท. ในจังหวัดขอนแก่น และนักวิจัยจาก ศูนย์ส่งเสริมและประสานงานการวิจัยเพื่อการปกครองตนเองของท้องถิ่น (สพวท.) ได้หารือร่วมกัน เพื่อกำหนดทิศทางในการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้านการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นเมืองศูนย์กลางการศึกษาของภาค และสอดคล้องรองรับกับนโยบายการถ่ายโอนภารกิจให้กับ การปกครองท้องถิ่น รวมถึงการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการ สร้างพื้นฐานและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน โดยมีเป้าหมายหลักใน 2 กลุ่ม กล่าวคือ ให้นักเรียนที่ไม่สามารถเข้าเรียนต่อ สามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเอง และให้นักเรียนที่สามารถ ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความเป็นเลิศทางวิชาการตามเกณฑ์ของกระทรวง ศึกษาธิการ และสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้

1.3 แผนปฏิบัติการนักวิจัยและแผนปฏิบัติงานร่วม

นักวิจัยได้กำหนดแผนปฏิบัติการสำหรับการลงพื้นที่ และกิจกรรมที่จะดำเนินการร่วมกับ อบจ. ขอนแก่น ตลอดโครงการระยะเวลา 24 เดือน โดยจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ระหว่าง อบจ. ขอนแก่น กับคณะวิจัย เรื่อง การเพิ่มขีดความสามารถในการ จัดทำและประสานแผนพัฒนาจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (จปผ.) โดยร่วมกัน กำหนดขั้นตอนการทำงาน พร้อมทั้งใช้หลักการของ Learning Organization ประกอบแผนการทำงาน ไว้ดังนี้

1.3.1 สำรวจข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด องค์กร บุคลากร งบประมาณ และภาคีที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวม ตลอดจนแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน (Personal Mastery)

1.3.2 หารือร่วมกับ อบท. ที่ร่วมโครงการ เพื่อรับฟังและระดมความเห็น (Mental Model)

1.3.3 จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน โดยเชิญประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (focus group) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมพิจารณาร่างแผนพัฒนาและปรับปรุง(Share Vision, System Thinking และ Team Learning)

1.3.4 นำร่างแผนพัฒนาออกทำประชาคม พร้อมปรับปรุงและนำไปปฏิบัติ (Personal Mastery)

1.3.5 ติดตามและประเมินผลเพื่อพิจารณาทบทวนแผน (System Thinking)

โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังนี้

ตารางที่ 1.1 แผนการปฏิบัติการตลอดโครงการ 24 เดือน (15 กันยายน 2550 – 14 กันยายน 2552)

เดือน	กิจกรรม
ต.ค. 2550	- สำรวจขีดความสามารถของบุคลากร - กำหนดกรอบและแผนการทำงานร่วมกัน และผลที่คาดว่าจะได้รับ
พ.ย. 2550	- กำหนดกรอบแผนการทำงาน และตัวชี้วัดของกลุ่มงานด้านการศึกษาระบบการประสานแผนกับ อปท. ที่ร่วมโครงการ และด้านงบประมาณ โดยดูภาพรวมงบประมาณทั้งหมดเพื่อจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม และการจัดสรรงบลงในด้านต่างๆ - พิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ.ขอนแก่น เพื่อจัดลำดับความสำคัญเบื้องต้นของกิจกรรมต่างๆ - ยกร่างประเด็นสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นในส่วนที่เป็นจุดยึดโยงระหว่าง อปท. ในท้องถิ่น
ธ.ค. 2550	- ประชุมร่วมกับ อปท. ที่ร่วมโครงการ เพื่อระดมความคิดต่อแผนพัฒนาจังหวัดด้านการศึกษาก่อนทำประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเรียนการสอนดังกล่าว - กำหนดปัจจัยสำคัญในการทำงานร่วมกันและการประสานแผนของ อปท.
ม.ค. 2551	- พิจารณาแผนปฏิบัติการในการประสานแผน การพัฒนาระบบ และบุคลากร รวมทั้งติดตาม ประเมินผลแผนร่วมกับ อบจ. - กำหนดผลที่คาดว่าจะได้รับ
ก.พ. 2551	- เชิญประชาชนกลุ่มเป้าหมายร่วมพิจารณาร่างแผนพัฒนาและปรับปรุง
มี.ค. 2551	- ดำเนินการตามแผน/โครงการที่จัดทำ - ติดตาม/ทบทวนการดำเนินการตามแผน/โครงการ - พัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งให้การบริหารจัดการด้านการศึกษา สำหรับโรงเรียนใต้ที่รับถ่ายโอนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 18 โรงเรียน โดยเน้นโรงเรียนนำร่องก่อนจำนวน 3 โรงเรียน

เดือน	กิจกรรม
	- เชิญประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (focus group) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมพิจารณาร่างแผนพัฒนาและปรับปรุง
เม.ย. 2551	- จัดทำแผน/โครงการพัฒนาท้องถิ่นระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดด้านการศึกษา ด้านแผน/งบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านบุคลากร
พ.ค. 2551	- ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและอบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน
มิ.ย. 2551	- นำร่างแผนพัฒนาออกทำประชาคม พร้อมปรับปรุงและนำไปปฏิบัติ - ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน
ก.ค. 2551	- ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน
ส.ค. 2551	- ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน
ก.ย. 2551	- ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน
ต.ค. 2551	- นำแผนออกทำประชาคมร่วมกับโรงเรียนต้นแบบแห่งที่ 1 และ อปท. ที่เกี่ยวข้อง พร้อมปรับปรุงและนำไปปฏิบัติ
พ.ย. 2551	- นำแผนออกทำประชาคมร่วมกับโรงเรียนต้นแบบแห่งที่ 2 และ อปท. ที่เกี่ยวข้อง พร้อมปรับปรุงและนำไปปฏิบัติ
ธ.ค. 2551	- นำแผนออกทำประชาคมร่วมกับโรงเรียนต้นแบบแห่งที่ 3 และ อปท. ที่เกี่ยวข้อง พร้อมปรับปรุงและนำไปปฏิบัติ
ม.ค. 2552	- ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน - เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อปท. ในเขตจังหวัดขอนแก่น
ก.พ. 2552	- เชิญประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (focus group) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมพิจารณาร่างแผนพัฒนาและปรับปรุง - ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน -

เดือน	กิจกรรม
มี.ค. 2552	- ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และ ประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน - เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อปท. ในเขตจังหวัดขอนแก่น
เม.ย. 2552	- ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และ ประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน
พ.ค. 2552	- ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และ ประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน
มิ.ย. 2552	- นำร่างแผนพัฒนาออกทำประชาคม พร้อมปรับปรุงและนำไปปฏิบัติ - ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และ ประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน
ก.ค. 2552	- ประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นเพื่อติดตาม และ ประเมินผล รวมทั้งพิจารณาทบทวนแผน
ส.ค. 2552	- จัดประชุมสัมมนาใหญ่
ก.ย. 2552	- สรุปผลโครงการ

1.4 ผลการปฏิบัติการของนักวิจัยและโครงการ

ตลอดระยะเวลา 24 เดือน นักวิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาจังหวัดของ อบจ. ขอนแก่น ประชุมและสัมมนาร่วมกับเครือข่ายด้านการศึกษาของจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งประชุมและสัมมนาเพื่อพัฒนาการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ขอนแก่น ระยอง และสุราษฎร์ธานี ซึ่งผลการปฏิบัติการดังกล่าวเป็นการปรับปรุงจากแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับช่วงเวลาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบจ. แต่ละแห่ง

1.4.1 ด้านการเพิ่มขีดความสามารถของ อบจ. และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

คณะวิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูล ร่วมอภิปราย ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรในรูปแบบการประสานข้ามส่วนงาน และเสนอแนะแผนพัฒนาบุคลากรของ อบจ. ขอนแก่น เพื่อรองรับการจัดทำและดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาในทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ (หลักสูตรการศึกษา มาตรฐานการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน) ด้านบุคลากร

(สวัสดิการของครูและนักเรียน การอบรมและพัฒนาครู) ด้านแผนงานและงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป (การบริหารจัดการของผู้อำนวยการ โรงเรียน และการจัดการด้านการศึกษา) เพื่อให้ครอบคลุมและมีมาตรฐานเดียวกัน โดยมีเป้าหมายคือโรงเรียนที่ได้รับโอนทั้งหมด 19 โรงเรียน ซึ่งจัดการศึกษาครบวงจรตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนของ อบจ. ขอนแก่น ปัจจุบันบุคลากรเหล่านี้มีความสามารถในการจัดทำและประสานแผน และได้รับการยอมรับจาก อปท. อันมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม การสร้างบุคลากรรุ่นใหม่เป็นเรื่องสำคัญที่ อบจ. ขอนแก่นต้องคำนึงถึง เพื่อให้การจัดทำและประสานแผนระหว่าง อบจ. ในจังหวัดเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนักวิจัยได้นำเสนอวิธีการ Train the Trainer เพื่อรองรับประเด็นดังกล่าวไว้แล้ว

ผลการดำเนินงานดังกล่าวมีดังนี้

(1) อบจ. ขอนแก่นได้มีการปรับโครงสร้างองค์กรของกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยปรับเพิ่มจำนวนบุคลากรและปรับปรุงโครงสร้างการทำงานเพื่อรองรับภารกิจจัดการศึกษาที่เพิ่มขึ้น และเพิ่มเติมกองการเจ้าหน้าที่เพื่อสรรหา บรรจุ แต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งดำเนินการด้านทะเบียนประวัติ บำเหน็จความชอบและดำเนินการทางวินัยเพื่อรองรับการพัฒนาการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น

(2) มีการประสานความร่วมมือระหว่าง อบจ. ขอนแก่นและมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการฝึกอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อเพิ่มศักยภาพและการจัดการเรียนการสอนให้สนใจผู้เรียน

1.4.2 ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารจัดการที่ถือพื้นที่เป็นหลัก

คณะวิจัยใช้วิธีการสำรวจข้อมูลและระบบงานของ อบจ. ขอนแก่นและพื้นฐานของจังหวัด จากนั้นจึงเชิญผู้มีส่วนรวมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายร่วมพิจารณาวางแผนพัฒนาและปรับปรุง

นอกจากนี้ คณะวิจัยได้มีบทบาทในการร่วมอภิปรายตลอดจนเสนอแนะแนวทางการวางแผนและจัดทำงบประมาณด้านการศึกษาที่ยั่งยืน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นที่ได้กำหนดไว้แล้ว โดยพิจารณาจากการผลการจัดการศึกษาของ โรงเรียนนาร่องและการใช้งบประมาณในปีที่ผ่านมา แล้วเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการจัดทำแผนของ อบจ. ขอนแก่นในปีงบประมาณ 2553 โดยนักวิจัยได้ดำเนินการผ่านกระบวนการและกิจกรรมดังนี้

(1) ประชุมหารือกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ อบจ. ขอนแก่น เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในเรื่องกระบวนการจัดทำแผนของท้องถิ่น และการดำเนินงานแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน

(2) รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันระหว่าง อปท. และประชาชนในเขตจังหวัดเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำแผนพัฒนาจังหวัด

(3) นำเสนองานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาของต่างประเทศ การติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาและการจัดทำแผนของ อบจ. ขอนแก่น

(4) ร่วมสร้างเครือข่ายการศึกษาระหว่างภาคอุดมศึกษาและ อปท. ให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น

(5) เสนอแนวทางในการใช้ต้นทุนร่วมกัน เช่น ใช้ครู Mobile สอนเวียนในแต่ละโรงเรียนสำหรับวิชาพิเศษที่ไม่ใช่วิชาประจำ การใช้ประโยชน์จากอาคารเรียนและห้องสมุดในวันหยุดราชการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ และสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างคนในชุมชนใกล้เคียง เป็นต้น

การดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น นักวิจัยพบว่า การประชุมหารือบ่อยครั้งและการปฏิบัติซ้ำ เป็นระยะๆ ทำให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบถึงข้อเท็จจริงและความเห็นของแต่ละฝ่าย ซึ่งสามารถนำไปใช้หาจุดร่วมในการจัดทำแผนท้องถิ่นได้ นอกจากนี้ นโยบายผู้บริหารที่เข้มแข็งและสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนโดยมีเป้าหมายร่วมกัน ถือเป็นปัจจัยหลักให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

1.4.3 ด้านการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่าง อปท. ในจังหวัดอย่างเป็นธรรมชาติ

นอกเหนือจากกระบวนการประสานแผนพัฒนาจังหวัดตามกรอบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยแล้ว การสร้างจุดยึดโยงเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่าง อปท. ในจังหวัดถือเป็นหลักสำคัญของโครงการวิจัยนี้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันระหว่าง อปท. ในจังหวัดอย่างเป็นธรรมชาติ โดยนักวิจัยใช้กระบวนการสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และยกร่างประเด็นยึดโยงโดยพิจารณาจากพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่ต่างกันในแต่ละพื้นที่และแต่ละองค์กร เพื่อให้เกิดการประสานแผนระหว่าง อปท. ในเรื่องเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้นจึงใช้กระบวนการประชาสัมพันธ์ร่วมกับ อปท. อื่นๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับประเด็นยึดโยง แล้วนำมาปรับปรุงแผนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยคณะวิจัยได้ดำเนินการผ่านกิจกรรมดังนี้

(1) จัดประชุมหารือระหว่าง อบจ. ขอนแก่น อปท. ที่โรงเรียนตั้งอยู่ และสถานศึกษาที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของจังหวัด

(2) จัดทำประชาพิจารณ์แผนยุทธศาสตร์การศึกษาของโรงเรียนนำร่อง 3 แห่ง โดยมีผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์จากคณะกรรมการสถานศึกษา คณะที่ปรึกษาโรงเรียน ผู้นำชุมชน เครือข่ายปราชญ์และพหุภาคีภาคอีสาน ผู้ปกครองและศิษย์เก่า และอบต. ที่โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ ซึ่งการทำประชาพิจารณ์ดังกล่าวได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี โดยมีการอภิปรายถึงปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน คุณภาพชีวิตของสังคมและชุมชน งบประมาณ บุคลากร คุณภาพการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ปราชญ์ชาวบ้านและชุมชนใน

โรงเรียน และการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามลักษณะของท้องถิ่น เพื่อให้โรงเรียนสามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนได้ ซึ่งโรงเรียนนำร่องและ อบจ. ขอนแก่นต้องนำผลที่ได้รับจากการทำประชาพิจารณ์ไปปรับปรุงในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี (2553-2555) เพื่อนำไปเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายต่อไป

การดำเนินงานของคณะวิจัยในช่วงที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1.2 ผลการปฏิบัติการตลอดโครงการ 24 เดือน (15 กันยายน 2550 – 14 กันยายน 2552)

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	กิจกรรม
1	23 กันยายน 2550	- ประชุมและหารือระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่น เพื่อกำหนดแผนและกรอบในการดำเนินโครงการวิจัยร่วมกัน - ข้อมูลแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของจังหวัดขอนแก่น - ดำรวจข้อมูลและระบบงานด้านการจัดทำและประสานแผนระหว่าง อบท. ที่ผ่านมา - ขกร่างประเด็นสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นจุดยึดโยงระหว่าง อบท. ในจังหวัด
2	7 ตุลาคม 2550	ประชุมเปิดชุดโครงการฯ เพื่อรับฟังแนวคิด เป้าหมายหลักและวิธีการทำงานของชุดโครงการฯ ณ จังหวัดระยอง
3	24 พฤศจิกายน 2550	ประชุมเวทีประสานงานการวิจัยเพื่อการปกครองตนเองของท้องถิ่น เพื่อรับฟังแนวคิด กรอบการประเมินผลโครงการ ภายใต้การดูแลของศูนย์ สปวท. และรายงานความก้าวหน้าของโครงการภายใต้ศูนย์ สปวท. ณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4	1 ธันวาคม 2550	- กำหนดกรอบ แผนการทำงาน และตัวชี้วัดของกลุ่มงานด้านการศึกษา ระบบการประสานแผนกับ อบท. ที่ร่วมโครงการและด้านงบประมาณ - พิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาด้านการศึกษาร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่น เพื่อจัดลำดับความสำคัญเบื้องต้นของกิจกรรมต่าง ๆ - นักวิจัยนำเสนอกรณีตัวอย่างการประสานแผนด้านการศึกษาของต่างประเทศ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นจาก ผู้บริหาร อบจ. ขอนแก่น และ อบท. ที่เข้าร่วม

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	กิจกรรม
5	1 มกราคม 2551	- การลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่าง อบจ. ขอนแก่น คณะวิจัย และสถาบันพัฒนาสยาม - การบรรยายพิเศษ เรื่อง “รัฐธรรมนูญ 2550 กับการปกครองตนเองของท้องถิ่น” โดย ศ. (พิเศษ) ดร. สมชัย ฤชุพันธุ์ แก่ผู้แทนจาก อบท. ในจังหวัดขอนแก่น - กำหนดปัจจัยสำคัญในการทำงานร่วมกันและการประสานแผนของ อบท.
6	17 กุมภาพันธ์ 2551	พิจารณาแผนปฏิบัติการในการประสานแผน การพัฒนาระบบ และบุคลากร รวมทั้งการติดตาม ประเมินผล แผนร่วมกับ อบจ. ขอนแก่น และกำหนดผลที่คาดว่าจะได้รับ
7	4 มีนาคม 2551	ร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น
8	30 เมษายน 2551	ประชุมหารือระหว่างนักวิจัย อบจ. ขอนแก่น และ อบท. ที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อรับฟังปัญหาและแนวทางแก้ไขของ อบท. และโรงเรียนต้นแบบที่ผ่านมา
9	3 พฤษภาคม 2551	ประชุมศูนย์ส่งเสริมและประสานงานการวิจัยเพื่อการปกครองตนเองของท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยเพื่อการปกครองตนเองของท้องถิ่นแต่ละโครงการ ณ จังหวัดอุตรดิตถ์
10	31 พฤษภาคม 2551	ประชุมหารือระหว่างนักวิจัย และอบจ. ขอนแก่นเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา
11	21-22 มิถุนายน 2551	ร่วมสัมมนาศูนย์ส่งเสริมและประสานงานการวิจัยเพื่อการปกครองตนเองของท้องถิ่น เรื่อง ยุทธศาสตร์การปกครองตนเองของท้องถิ่น ณ จังหวัดเชียงใหม่
12	23 สิงหาคม 2551	ประชุมหารือระหว่างนักวิจัย และอบจ. ขอนแก่น เพื่ออภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา
13	30 ตุลาคม 2551	กำหนดแนวทางการในการนำแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนนาร่องไปทำประชาคม
14	20-22 พฤศจิกายน 2551	จัดทำประชาพิจารณ์แผนยุทธศาสตร์การศึกษาของโรงเรียนนาร่อง 3 แห่ง

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	กิจกรรม
15	17 มกราคม 2552	พิจารณากรอบงบประมาณ และผลที่ได้รับจากการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น
16	27 กุมภาพันธ์ 2552	หารือแนวทางประสานความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างโครงการฯ กับโครงการ LLEN
17	30 เมษายน 2552	ประชุมหารือเรื่องการนำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาไปใช้ในเชิงปฏิบัติ
18	28 พฤษภาคม 2552	ร่วมสัมมนาระดมความคิดเห็น เรื่อง การศึกษาขอนแก่นทศวรรษหน้า
19	30 พฤษภาคม 2552	- นักวิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ต้นทุน - การประชุมหารือเรื่องการติดตามและประเมินผล
20	18 กรกฎาคม 2552	พิจารณาเกณฑ์ในการวัดผลความสำเร็จและถอดบทเรียนปัจจัยความสำเร็จจากการจัดการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น
21	8-9 สิงหาคม 2552	ประชุมเชิงปฏิบัติการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามองค์กรเพื่อพัฒนาการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด (เชียงราย ขอนแก่น ระยอง สุราษฎร์ธานี) ณ จังหวัดระยอง
22	25 กันยายน 2552	นำเสนอผลงานวิจัย โครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนและประสานแผน ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด 4 จังหวัด (ขอนแก่น เชียงราย ระยอง สุราษฎร์ธานี) ณ กรุงเทพมหานคร

1.5 ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินโครงการตลอดระยะเวลา 24 เดือน นักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นพบปัญหาและอุปสรรคซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกเป็นส่วนใหญ่ ที่สำคัญได้แก่

(1) ประเด็นด้านกฎระเบียบในการให้ความช่วยเหลือแก่ อปท. อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในลักษณะของการทำโครงการร่วมหรือให้ความช่วยเหลือโดยตรง เนื่องจากแนวปฏิบัติที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดเป็นกรอบกว้างๆ ที่มีความยืดหยุ่น แต่ก็มีผลทำให้ไม่มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องดำเนินงานอย่างระมัดระวังเนื่องจากเกรงว่าจะขัดกับกฎหมาย

(2) ความสอดคล้องระหว่างนโยบายของส่วนกลางกับแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบจ. และ อปท. อื่นๆ ในจังหวัด โดยในด้านการจัดการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นนั้น แม้ว่า พ.ร.บ. การศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องและสนองความต้องการของนักเรียน โรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่น แต่นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ยังไม่สามารถทำได้ เนื่องจากในปีการศึกษา 2553 อบจ. ขอนแก่นไม่ได้รับเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นจังหวัดนำร่องในการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

สำหรับปัจจัยภายในไม่ว่าจะเป็นภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองนั้น ไม่พบปัญหาแต่อย่างใด เนื่องจากทุกฝ่ายเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาการศึกษาของจังหวัด จึงให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องความพร้อมของ อปท. ในการรองรับภารกิจด้านการจัดการศึกษาในอนาคตเป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวัง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการพื้นที่ทั้งจังหวัด ดังนั้น หากมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตั้งอยู่ในจังหวัด อบจ. ขอนแก่นจำเป็นต้องคำนึงถึงงบประมาณและความสามารถในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ซึ่งแนวทางแก้ไขในเรื่องนี้ในระยะแรกที่ อบจ. ขอนแก่นสามารถดำเนินการได้คือการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนที่ 2

แผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้านการศึกษาด้านการบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (ฉบับสมบูรณ์)

2.1 สภาพปัญหา/ข้อเท็จจริงส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการนำร่อง

ผู้บริหาร อบจ. ขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านการศึกษาของจังหวัดด้วยเห็นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน รวมทั้งเป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ต้องรับถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาจากส่วนกลาง ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างบูรณาการร่วมกับ อปท. อื่นในจังหวัดขอนแก่น จึงได้กำหนดให้แผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาเป็นแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้านของ อบจ. ขอนแก่น ภายได้ปัจจัยในด้านกฎหมายนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษาของจังหวัด ดังนี้

2.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักการสำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. ให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ อปท. พึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้ อปท. มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดย อปท. มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนร่วมด้วย

(2) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 นอกจากได้ให้อำนาจแก่ อบจ. ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้ว ยังให้อำนาจในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดอีกด้วย รวมถึงการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น และมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ซึ่งแผนพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วย

- **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา** เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ แสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตของท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

- **แผนพัฒนาสามปี** เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน

โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี (ภายในเดือนมิถุนายน)

(3) ประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546 เรื่อง กำหนดอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้กำหนดอำนาจหน้าที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเกี่ยวกับบริการสาธารณะเขตจังหวัด จะต้องเป็นการดำเนินงานตามแผนหรือโครงการในลักษณะที่มีความคาบเกี่ยวต่อเนื่อง หรือมีผู้ได้รับประโยชน์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า 1 แห่งขึ้นไป โดยในส่วนของการจัดการศึกษา จะต้องไม่ซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายศักยภาพและมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการศึกษาของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด ส่วนการสนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัดจะกระทำได้ในกรณีที่เร่งด่วนและจำเป็นหากไม่ดำเนินการจะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อประชาชน ส่วนการให้การสนับสนุนแก่ประชาคม ควรเป็นไปในลักษณะของการส่งเสริมความสามารถดำเนินการ โดยใช้ศักยภาพของตนเองในการบริหารจัดการในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ โดยไม่ให้การสนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของ หรือการเข้าไปดำเนินการแทน

2.1.2 นโยบายการศึกษาของไทย

(1) ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และระดมทรัพยากรเพื่อการปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา พัฒนาคู พัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าสู่มหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตร รวมทั้งปรับหลักสูตรวิชาแกนหลักรวมถึงวิชาประวัติศาสตร์ ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ ปรับบทบาทการศึกษานอกโรงเรียนเป็นสำนักงานการศึกษาตลอดชีวิต และจัดให้มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้อย่างแท้จริง

(2) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อให้สนองตอบความต้องการด้านบุคลากรของภาคเศรษฐกิจ

(3) พัฒนาคู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้ครูดี ครูเก่ง มีคุณธรรม มีคุณภาพ และมีวิพฒฐานะสูงขึ้น ลดภาระงานครูที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามโครงการคืนครูให้นักเรียน มีการดูแลคุณภาพชีวิตของครูด้วยการปรับโครงสร้างหนี้และจัดตั้งกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตครู ควบคู่ไปกับการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เน้นการพัฒนาเนื้อหาสาระและบุคลากรให้พร้อมรองรับและใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างคุ้มค่า

(4) จัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในสถานะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่างวัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในชุมชน

(5) ยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ โดยการจัดกลุ่มสถาบันการศึกษาตามศักยภาพ ปรับเงินเดือนค่าตอบแทนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น โดยภาครัฐเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างของการใช้ทักษะอาชีวศึกษาเป็นเกณฑ์กำหนดค่าตอบแทนและความก้าวหน้าในงาน ควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา

(6) ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้มีการประណอมและใกล้เคียงหนี้ รวมทั้งขยายกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและปริญญาตรีเพิ่มขึ้น

(7) ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงสร้างสรรค์อย่างชาญฉลาด เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้

(8) เร่งรัดการลงทุนด้านการศึกษาและการเรียนรู้อย่างบูรณาการในทุกระดับการศึกษา และในชุมชน โดยใช้พื้นที่และโรงเรียนเป็นฐานในการบูรณาการทุกมิติ และยึดเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นหลักในการยกระดับคุณภาพโรงเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และส่งเสริมความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาและวิจัยพัฒนาในภูมิภาค รวมทั้งเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตในชุมชน โดยเชื่อมโยงบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา

2.1.3 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดขอนแก่น

จากกระบวนการการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา และมีมติร่วมกันในการรวมพลังขับเคลื่อนเพื่อให้การพัฒนาจังหวัดขอนแก่นสัมฤทธิ์ผลตามที่มุ่งหวังไว้ โดยจังหวัดขอนแก่นได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนากล่าวคือ “ขอนแก่นเมืองน่าอยู่ เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงเครือข่ายการค้า การลงทุน การบริการ และการคมนาคมขนส่งในภูมิภาค สู่อสากล” โดยกำหนดพันธกิจการพัฒนาจังหวัดขอนแก่นไว้ดังนี้

- (1) ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- (2) สร้างความได้เปรียบการเป็นเมืองศูนย์กลางสู่การพัฒนา
- (3) พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจเพื่อการแข่งขัน
- (4) พัฒนาคุณภาพคนและสังคมสู่ชุมชนเข้มแข็ง

- (5) ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเรียนรู้และการท่องเที่ยว
- (6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

จากพันธกิจดังกล่าวนำไปสู่ประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดเพื่อพัฒนาคุณภาพคนและสังคมสู่ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- (1) ส่งเสริมการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ โดยพัฒนาห้องสมุดแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และการบูรณาการการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ
- (2) ผลิตสื่อการเรียนการสอนคล่องเขียนคล่องไปยั้งนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 โดยสนับสนุนในเรื่องเทคนิคการสอนอ่านเขียน การสอนภาษา การสอนเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้
- (3) ยกกระดับผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยสนับสนุนรูปแบบพัฒนาครูและสื่อการเรียนการสอน

2.1.4 กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่นเป็นแผนที่แสดงทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่นที่เกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำ ของภาคการพัฒนาทุกภาคส่วนในจังหวัดขอนแก่นทั้งราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน สำหรับนำไปเป็นกรอบในการประสานและจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดขอนแก่น ได้มีมติเห็นชอบในคราวการประชุมครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2551 กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมของ อปท. ในเขตจังหวัดขอนแก่น ดังนี้ “ภายในปี 2555 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่นเป็นองค์กรที่มีระบบการบริหารจัดการที่ดี พัฒนาขอนแก่นให้น่าอยู่ สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยพันธกิจการพัฒนาในการขับเคลื่อนได้กำหนดเรื่องการพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการการศึกษา โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาด้านคนและสังคมที่มีคุณภาพ ดังนี้

- (1) พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับทั้งในและนอกระบบครอบคลุมทุกช่วงวัย
- (2) ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ให้มีคุณภาพและคุณธรรมนำความรู้ และเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1.5 นโยบายนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ดร. พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้แถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551 โดยมีนโยบายที่เกี่ยวกับ

การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยด้านการศึกษา จะส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการการศึกษาที่มีคุณภาพ ในทุกระดับทั้งในและนอกระบบครอบคลุมทุกช่วงวัย โดยเริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของเด็กในระดับก่อนวัยเรียน และในวัยเรียน ทั้งระดับประถม มัธยม และอาชีวศึกษา เพื่อสร้างให้เป็นสังคมที่อุดมปัญญา อย่างมีคุณภาพทั่วถึง ดังนี้

(1) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้มีคุณภาพ มาตรฐานเหนือมาตรฐาน จัดการศึกษาโดยใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนมีรายได้พร้อมกับการเรียน โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับคุณวุฒิวิชาชีพในทุกแขนงอาชีพ โดยสร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายการจัดการการศึกษากับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

(2) สร้างและกระจายโอกาสการเรียนรู้แก่เด็กนักเรียนในจังหวัดขอนแก่นโดยจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กขอนแก่นได้มีโอกาสศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถแข่งขันได้

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัยได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเข้าถึงแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของคนในชุมชนให้มีวิถีคิด และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.6 ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

จากขั้นตอนการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบจ. ขอนแก่น ได้ทำการรวบรวม ประเด็นปัญหาที่สำคัญของท้องถิ่นและจังหวัด เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการพิจารณา กำหนด ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยพิจารณาข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

(1) ในปีการศึกษา 2550 จังหวัดขอนแก่นมีสถานศึกษาของภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 - 5 รวม 1,156 แห่ง มีนักเรียนรวม 249,367 คน และมีครูรวมทั้งสิ้น 20,807 คน

**ตารางที่ 2.1 จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ขอนแก่น ในปีการศึกษา 2550**

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
เขต 1	193	59,090	9,918
เขต 2	231	43,613	3,215
เขต 3	216	33,605	1,963
เขต 4	198	45,706	2,375
เขต 5	318	67,353	3,336
รวม 5 เขต	1,156	249,367	20,807

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1-5

(2) ณ วันที่ 13 พฤษภาคม 2551 มีสถานศึกษาที่ถ่ายโอนมาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นรวม 19 แห่ง ข้าราชการครู 363 คน บุคลากรทางการศึกษา รวม 299 คน และนักเรียนรวม 12,803 คน

**ตารางที่ 2.2 จำนวนครูและนักเรียนในสถานศึกษาที่ถ่ายโอนมาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ขอนแก่น**

ชื่อโรงเรียน	ปีที่ถ่ายโอนมา สังกัด อบจ. ขอนแก่น	ก่อนถ่ายโอน (คน)		หลังถ่ายโอน (คน)	
		จำนวนครู	จำนวน นักเรียน	จำนวนครู	จำนวน นักเรียน
1. บ้านหนองเสือ	2549	2	67	5	213
2. เมืองพลพิทยาคม	2549	93	3,065	147	3,232
3. บ้านดู่ขาด (สถิตอุปถัมภ์)	2549	10	256	15	372
4. ศรีเสมาวิทยาเสริม	2550	12	288	9	462
5. พิศาลปทุมวิทยา	2550	21	422	18	551
6. พระธาตุขามแก่นพิทยาลัย	2550	9	167	11	203
7. หนองโนประชาสรรค์	2550	19	374	9	493
8. พุวัตพิทยาคม	2550	11	248	11	287
9. ชำสูงพิทยาคม	2550	23	636	23	657
10. โคกสูงประชาสรรค์	2550	6	264	6	260
11. สีสุมภูศึกษ	2550	47	2,074	26	2,190

ชื่อโรงเรียน	ปีที่ถ่ายโอนมา สังกัด อบจ. ขอนแก่น	ก่อนถ่ายโอน (คน)		หลังถ่ายโอน (คน)	
		จำนวนครู	จำนวน นักเรียน	จำนวนครู	จำนวน นักเรียน
12. มัธยมหนองเป็ด	2550	5	259	7	337
13. โนนหันวิทยายน	2550	39	941	22	1,097
14. แพนสिलाพิทยศึกษา	2550	12	225	10	307
15. พระยืนวิทยาคาร	2551	25	445	22	546
16. เปรมดิณีสถานนท์	2551	22	503	8	557
17. นาจิววิทยาสรรค์	2551	15	392	7	437
18. ชัยสมบุญรพีพิทยาลัย	2551	10	293	2	290
19. โนนโพธิ์ศรีวิทยาคม	2551	21	300	5	312
รวม		402	11,219	363	12,803

(3) จากผลการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ปี 2550 ของจังหวัดขอนแก่นในเขตพื้นที่ชนบท 20 อำเภอ 6 กิ่งอำเภอ จำนวน 235,659 ครัวเรือน 2,177 หมู่บ้าน 194 ตำบล จากทั้งหมด 26 อำเภอ 198 ตำบล 2,331 หมู่บ้าน จำนวน 489,636 ครัวเรือน พบว่า จังหวัดขอนแก่นสามารถบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

- เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ได้เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าที่ตั้งเป้าหมายไว้ร้อยละ 95 โดยได้สูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 0.9

- เด็กอายุ 3 - 5 ปีเต็ม ได้รับบริการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน ที่ตั้งเป้าหมายไว้ร้อยละ 80 โดยได้สูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 19.2

- เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี แต่ไม่ได้เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าและยังไม่มีงานทำได้รับการฝึกอาชีพที่ตั้งเป้าหมายไว้ร้อยละ 80 แต่ได้ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 14.4

- คนอายุ 15 - 60 ปีเต็ม มีการประกอบอาชีพและมีรายได้ ที่ตั้งเป้าหมายไว้ร้อยละ 95 แต่ได้ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.8

- คนอายุ 15 - 60 ปี อ่านเขียนภาษาไทย และคิดเลขอย่างง่ายได้ทุกคน แต่ได้ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 0.2

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ปัญหาที่ต้องแก้ไขเป็นอันดับแรก ได้แก่ การทำให้เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี แต่ไม่ได้เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าและยังไม่มีงานทำได้รับการฝึกอาชีพ

ส่วนตัววัด กชช. 2ค ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาในการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นอันดับ 1 คือ ร้อยละ 53.97 หรือมีจำนวนหมู่บ้านที่มีปัญหาถึง 1,175 หมู่บ้าน การได้รับการศึกษายังมีปัญหาร้อยละ 16.21 หรือ 360 หมู่บ้าน การมีงานทำยังมีปัญหาร้อยละ 14.84 หรือ 328 หมู่บ้าน อัตราการเรียนต่อของประชาชนยังมีปัญหาร้อยละ 4.46 หรือ 98 หมู่บ้าน การมีส่วนร่วมของชุมชนยังมีปัญหาร้อยละ 2.11 หรือ 46 หมู่บ้าน และระดับการศึกษาของประชาชนยังมีปัญหาร้อยละ 0.87 หรือ 19 หมู่บ้าน

2.1.7 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

แผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้เน้นให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยเน้นหลักปรัชญาพอเพียง เพื่อยกระดับชีวิตของประชากรในจังหวัดขอนแก่นให้อยู่ดีมีสุข ควบคู่ไปกับการทำให้จังหวัดขอนแก่นเป็นเมืองน่าอยู่ ดังนั้น อบจ. ขอนแก่นจึงมีแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นเมืองศูนย์กลางการศึกษาของภาคและสอดคล้องรองรับกับนโยบายการถ่ายโอนภารกิจให้กับการปกครองท้องถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นสามารถมีบทบาทหลักในการเป็นผู้นำในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาแก่ อปท. อื่น ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจโรงเรียนตามกรอบการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาจังหวัดอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดร่วมกับ อปท. ในเขตจังหวัด อบจ. ขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาด้วย เนื่องจากปัญหาทางสังคมในภาพรวมของจังหวัดขอนแก่น รวมถึงคุณภาพการศึกษาของเด็กนักเรียนในจังหวัดขอนแก่น อีกทั้งทุกฝ่ายยังเห็นพ้องต้องกันว่า การศึกษาเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาทุกประเด็น เนื่องจากการศึกษาสามารถปลูกฝังเยาวชนของจังหวัดขอนแก่นให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในอนาคต และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาจังหวัดต่อไป

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการศึกษาเบื้องต้นของ อบจ. ขอนแก่น และแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาโดยการทำ SWOT ด้านการศึกษาของจังหวัดขอนแก่นพบว่า จุดอ่อนคือประชาชนยากจน ไม่มีกำลังส่งบุตรหลานเข้าเรียน โดยสามารถส่งเข้าเรียนมหาวิทยาลัยได้เพียงร้อยละ 10 และมีจุดแข็ง คือ มีความพร้อมด้านกำลังคน ดังนั้น อบจ. ขอนแก่น จึงตั้งเป้าหมายการจัดการการศึกษา ดังนี้

(1) ให้นักเรียนที่ไม่สามารถเข้าเรียนต่อ สามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเอง กล่าวคือ ต้องให้นักเรียนมีวิชาชีพ (อย่างน้อยต้องจบมัธยมศึกษาตอนต้น)

(2) ให้นักเรียนที่สามารถศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ และสามารถเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้

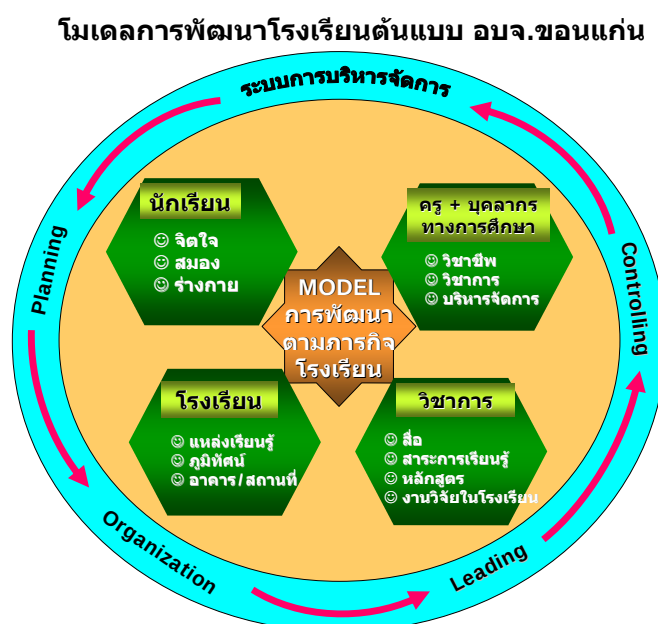
การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายข้างต้น จะอยู่ในลักษณะของการจัดทำโครงการ เช่น การอบรมครู การบริหารโรงเรียนแบบอยู่ดีมีสุข และการร่วมมือกับภาคธุรกิจให้นักเรียนเข้า

ฝึกงานในองค์กรธุรกิจ และเมื่อจบการศึกษาแล้วจึงให้องค์กรธุรกิจรับเข้าทำงานต่อไป รวมทั้งการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากจน เป็นต้น

ในปีงบประมาณ 2552 อบจ. ขอนแก่นได้จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับ ทั้งในและนอกระบบ ครอบคลุมทุกช่วงวัยจำนวน 121.35 ล้านบาท จากงบประมาณทั้งสิ้น 986.082 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 12.31 ของงบประมาณทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อเทียบกับงบประมาณเพื่อการศึกษาของรัฐบาลแล้ว พบว่ามีสัดส่วนที่ต่ำกว่า โดยงบประมาณรายจ่ายเพื่อการศึกษาของรัฐบาลอยู่ที่ร้อยละ 21.8 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2552 ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม งบประมาณส่วนนี้รวมถึงเงินอุดหนุน อปท. เพื่อดำเนินการด้านการศึกษาด้วย

จากการประชุมหารือร่วมกับผู้แทน อปท. อื่นๆ พบว่า ตามการจัดทำแผนพัฒนาสามปี อบจ.ขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน โดยเฉพาะเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ทั้งนี้ อบจ.ขอนแก่นจะไม่ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน แต่จะทำหน้าที่เสริมในสิ่งที่ อปท. อื่นขาด หรือเกินศักยภาพในการพัฒนาของ อปท. โดย อบจ.ขอนแก่นจะให้การส่งเสริมโครงการที่มีความเชื่อมโยงระหว่าง อปท. มากกว่า 1 แห่งขึ้นไป มีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์กับประชาชนโดยตรง หรือเป็นโครงการที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ อบจ.ขอนแก่น ควรมีบทบาทในฐานะผู้นำด้านวิชาการให้แก่ อปท. อื่น ๆ ในจังหวัดขอนแก่น โดยเป็นผู้นำในการให้ความรู้ด้าน ต่าง ๆ ในรูปแบบของการจัดบรรยายวิชาการความรู้ที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้ เห็นว่าควรมีโมเดลการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบของ อบจ.ขอนแก่น ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 โมเดลการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบ อบจ.ขอนแก่น

2.2 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน

2.2.1 กรอบแนวคิดและกระบวนการจัดทำแผน

คณะวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นมีความเห็นร่วมกันที่จะกำหนดให้เรื่องการพัฒนาการศึกษาเป็นโครงการนำร่องในการจัดทำและประสานแผน เนื่องจาก อบจ. ขอนแก่นได้เพิ่มขีดความสามารถในด้านต่างๆ ไปก่อนหน้านี้แล้ว ซึ่งประสบผลสำเร็จและมีความต่อเนื่อง โดยเห็นว่าการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาคือเรื่องจำเป็นและสำคัญ รวมทั้งสอดคล้องกับความเป็นเมืองศูนย์กลางการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะวิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นต้องกำหนดบทบาทและหน้าที่ของส่วนท้องถิ่นกับส่วนกลางให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและเกิดความชัดเจนในการดำเนินการ โดยในเบื้องต้นเห็นว่าส่วนกลางและท้องถิ่นควรแบ่งหน้าที่ด้านการศึกษาดังนี้

- รัฐบาลกลางควรเป็นกำหนดมาตรฐานทางการศึกษา กำกับดูแล และส่งเสริมการศึกษาตามความต้องการในระดับประเทศ
- รัฐบาลท้องถิ่นควรเป็นผู้จัดหา/ทำให้มีตามมาตรฐานกลางที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษา โดยอาจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือจัดหาทางการศึกษา

นอกจากนี้ คณะวิจัยเห็นว่านอกจากการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแก่โรงเรียนต้นแบบแล้ว ควรคำนึงถึงการปรับโครงสร้างของกองการศึกษา อบจ. ขอนแก่น เพื่อรองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้น

(1) แนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา

จากการหารือร่วมกับ อบจ. ขอนแก่น ทั้งในระดับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของ อบจ. ขอนแก่น รวมถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้ถ่ายโอนมาอยู่ในสังกัด อบจ. ขอนแก่น ทุกฝ่ายมีความเห็นร่วมกันว่าควรกำหนดให้มีโรงเรียนต้นแบบ เพื่อใช้เป็นรูปแบบตัวอย่างในการพัฒนาทางการศึกษาของจังหวัด โดยแบ่งเป็นระดับโรงเรียนเด็กเล็ก โรงเรียนประถม และโรงเรียนมัธยม

(2) กระบวนการในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

สำรวจความต้องการของโรงเรียนต้นแบบ เพื่อให้เป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานเหนือมาตรฐานตามรูปแบบการจัดการศึกษาที่ อบจ. ขอนแก่น ได้กำหนดไว้เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานเดียวกัน

(3) องค์ประกอบของแผนพัฒนาการศึกษา ควรมีแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้

แผนระยะสั้น

- 1) ควรเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ ใน 5 ด้าน ได้แก่
 - ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ สามารถค้นคว้าและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
 - มีทักษะด้านภาษา
 - มีทักษะในการคิดและวิเคราะห์ (Analysis skill)
 - มีทักษะด้านเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์

- สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง
- 2) ควรให้ครูเป็นผู้นำในการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ
- 3) ควรพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การพูด การอ่าน การเขียน และการเรียนรู้ โดยเน้น ด้านภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับ อบจ. ขอนแก่นว่าต้องการมุ่งเน้นเรื่องใด และกำหนดให้เป็นกรอบในการฝึกอบรมบุคลากร (Train the trainer)
- 4) ควรสำรวจความต้องการพัฒนาด้านต่างๆ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่ขาดและสิ่งที่ต้องพัฒนาอย่างแท้จริง โดยให้เป็นไปตามกรอบในการพัฒนาของจังหวัด

แผนระยะยาว

- 1) จังหวัดขอนแก่นควรมีการวางแผนพัฒนากำลังคน เพื่อสร้างบุคลากรรุ่นใหม่ให้พัฒนาจังหวัดได้ต่อไป เช่น อาจให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในจังหวัดไปเรียนต่างประเทศเพื่อกลับมาเป็นกำลังของจังหวัด และต้องมีแผนการรักษานักศึกษาดังกล่าวโดยสร้างแรงจูงใจ สร้างโอกาสในการทำงานเพื่อให้บุคลากรมีความภาคภูมิใจ หรือ Success Plan เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญของ อบจ. ขอนแก่นต่อไป
 - 2) ควรศึกษาการทำให้แบบจำลองด้านการศึกษา โดยพิจารณาทั้งด้านอุปทาน และอุปสงค์ (Demand and Supply Side) เพื่อจัดการด้านการศึกษาให้ครบตามความต้องการและสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือผู้ประกอบการในพื้นที่ รวมทั้งการจัดการทรัพยากรให้เพียงพอต่อความต้องการ เช่น เพิ่มงบประมาณในการดูแลโรงเรียน หรืออาจต้องพิจารณาหารายได้เพิ่มเติมจากการเก็บภาษีท้องถิ่นประเภทใหม่ๆ เพื่อให้ อบจ. ขอนแก่น มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น
 - 3) สร้างเครือข่ายด้านการศึกษา เช่น ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น และสถานศึกษาอื่นๆ ในการพัฒนาบุคลากรครู
 - 4) สร้างภาคีด้านการศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่นและเขตการศึกษา รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนในการกำหนดนโยบายและแผนงานทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของ อบจ. ขอนแก่นที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- (4) การกำหนดกรอบแนวคิดในการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา พิจารณาจากหลักการดังนี้
- หลักการด้านการศึกษารัฐธรรมนูญ
 - การกำหนดบทบาทและหน้าที่ระหว่างเขตการศึกษา และ อบจ.
 - Demand และ Supply ด้านการศึกษาของจังหวัด
 - ระยะเวลาและเป้าหมายการถ่ายโอน

- การจัดการโรงเรียน เช่น เขตที่ไม่มีโรงเรียนสามารถเป็นเจ้าของร่วม/ให้การช่วยเหลือเขตที่มีโรงเรียนใกล้เคียงเพื่อประโยชน์ของชุมชนในเขตตน เป็นต้น

- ด้านการเงิน

- ด้านประโยชน์ต่อสังคม

- การจูงใจให้โรงเรียนมาอยู่กับ อบจ. โดยการลดความขัดแย้ง และการประสานงานกับเขตการศึกษา

- การประสานแผนระหว่างท้องถิ่นในจังหวัด และระหว่างท้องถิ่นกับส่วนกลาง

- กลไกการสนับสนุนการประสานแผน โดยพิจารณาทั้งกลไกงบประมาณเงินอุดหนุน (การจัดทำข้อตกลงการให้การจัดการศึกษาระหว่างส่วนกลางกับ อบจ. และการร่วมลงทุนด้านการศึกษา) และกลไกการมีแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการร่วมกันระหว่าง อบต. ราชการส่วนภูมิภาค และภาคีท้องถิ่น

(5) แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

- การพัฒนาด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

- การพัฒนาปรับปรุงระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยเพื่อการบริหารจัดการ

- ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

- สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

- การพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม

- การจัดทำโครงการนำร่อง ซึ่งเป็นอีกกลไกที่สำคัญประการหนึ่งในการดำเนินการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ อบต. อื่น และสามารถจัดทำเป็นโครงการร่วมระหว่าง อบต. ได้อีกด้วย

(6) การนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย

1) ปัจจัยความสำเร็จ

- ภาวะผู้นำและความเป็นเจ้าของในการบริหาร การเปลี่ยนแปลง

- การแก้ไขกฎหมายอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบราชการ

- การเชื่อมโยงและบูรณาการสรรพกำลังของทุกภาคส่วนในการพัฒนาระบบราชการ

- การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบราชการแก่ส่วนราชการต่างๆ

2) เครื่องมือการนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

- กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- การใช้วิธีสร้างแรงจูงใจในรูปแบบที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน

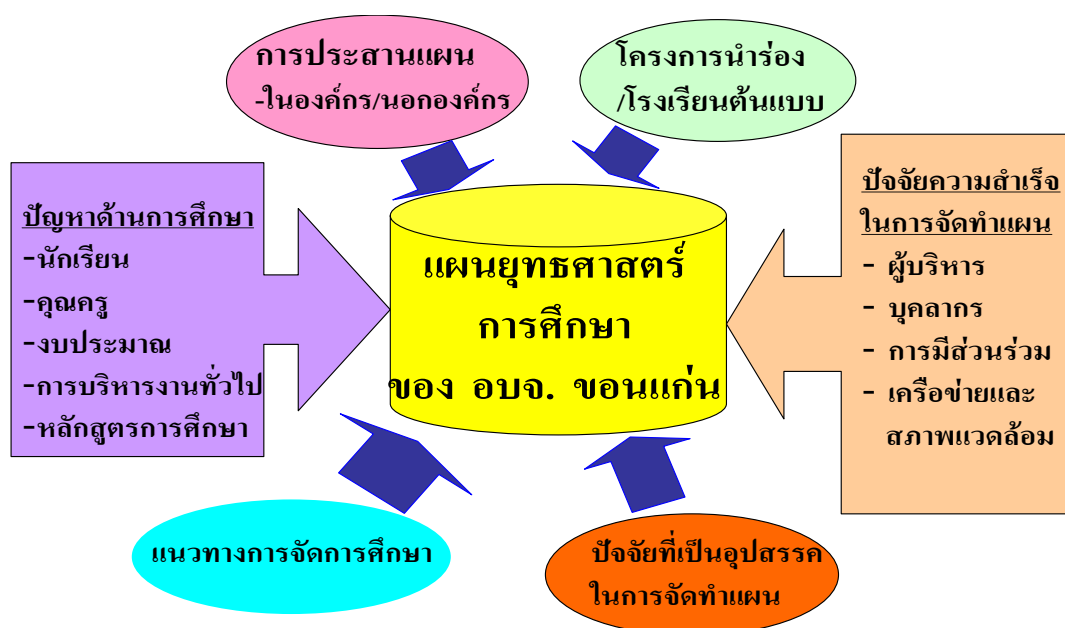
- การสร้างกระแสแรงกดดันจากบุคคลภายนอก โดยเฉพาะสื่อมวลชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน องค์กรประชาสังคมและประชาชน เพื่อเร่งรัดให้หน่วยงานปรับปรุงการทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

- การติดตามและประเมินผล

กล่าวโดยสรุป กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น ควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ปัญหาด้านการศึกษา
2. ปัจจัยความสำเร็จในการจัดทำแผนและการดำเนินการตามแผน
3. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา
4. รูปแบบการประสานแผนและจัดทำแผน เช่น การสนับสนุนการจัดการศึกษาและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชนในการกำหนดนโยบายและแผนงานการศึกษาร่วมกันเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
5. แนวทางการจัดการศึกษา
6. โครงการนำร่อง และโรงเรียนต้นแบบ เพื่อให้ อบท. อื่นใน จังหวัดขอนแก่นเห็นถึงประโยชน์ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษา

แผนภาพที่ 2.2 สรุปกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของคณะวิจัย

2.2.2 แผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน

จากกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ข้างต้น อบจ. ขอนแก่น ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาดังนี้

(1) วัตถุประสงค์

เพื่อใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการด้านการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น รวมถึงเป็นต้นแบบสำหรับ อปท. อื่นที่มีโรงเรียนในสังกัด

(2) เป้าหมาย

- จัดการศึกษาให้มีคุณภาพทั้งจังหวัด
- จัดการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย
- สร้างมาตรฐานเหนือมาตรฐาน
- สร้างหลักสูตรสนองตอบความต้องการ และศักยภาพของผู้เรียน
- พัฒนาครูให้มีคุณภาพและได้รับความก้าวหน้า

(3) แนวทางการดำเนินการ

ด้านวิชาการ	ด้านบุคลากร
1) สนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนจัดหลักสูตรที่หลากหลาย สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและชุมชน 2) สนับสนุนให้โรงเรียนสร้างหลักสูตรท้องถิ่นตามจุดแข็งของจังหวัดขอนแก่น 3) สนับสนุน ส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างเกณฑ์มาตรฐานเหนือมาตรฐาน 4) ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการแข่งขันทางวิชาการในระดับโรงเรียน จังหวัดและระดับชาติ 5) จัดความพร้อมในด้านอุปกรณ์การเรียนให้กับนักเรียนทุกคนอย่างเพียงพอ 6) ส่งเสริมให้โรงเรียนได้จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในการเรียนรู้จากกระบวนการวิจัย 7) ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง	1) ส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเหนือมาตรฐาน 2) สร้างระบบคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความก้าวหน้าตามศักยภาพของตนเอง 4) ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5) ส่งเสริมให้ครูได้แสดงออกถึงความสามารถทางวิชาการ
ด้านงบประมาณ	ด้านบริหารทั่วไป
1) วิเคราะห์และจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบตามความต้องการของโรงเรียนอย่างแท้จริง 2) วิเคราะห์และจัดทำแผนการพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ	1) จัดความพร้อมในด้านอุปกรณ์การเรียนให้กับนักเรียนทุกคนอย่างเพียงพอ 2) จัดอำนวยความสะดวกในการให้บริการครูและนักเรียน 3) จัดสวัสดิการให้กับครูและนักเรียนอย่างเพียงพอ

การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ในกรอบใหญ่ข้างต้น อบจ. ขอนแก่นได้มอบหมายให้โรงเรียนต้นแบบจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว และโรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์) จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาในรูปของแผนพัฒนาสามปี เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาโรงเรียนแต่ละแห่งในระยะ 3 ปี และเป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีกระบวนการในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ดังนี้

(1) วิเคราะห์ความต้องการ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และ อุปสรรค (SWOT Analysis) ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบภายในและภายนอกองค์กร รวมทั้งนโยบายที่เกี่ยวข้อง และการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

(2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น

(3) วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และกิจกรรมที่มีผลต่อความสำเร็จที่ได้กำหนดไว้

แผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนต้นแบบทั้ง 3 โรงเรียน เป็นดังนี้

● **แผนยุทธศาสตร์โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม**

๐ สภาพปัจจุบัน

โรงเรียนเมืองพลพิทยาคมเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาใหญ่ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 มีจำนวนนักเรียนในปี 2551 ทั้งหมด 3,065 คน มีครูจำนวน 142 คน โดยแบ่งเป็นสายสอน 137 คน สายบริหาร 5 คน โดยเป็นครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 125 คน และระดับปริญญาโท 17 คน ทั้งนี้ครูมีการสอนเฉลี่ย 15.73 ชั่วโมง/สัปดาห์/คน โดยวิชาที่มีปริมาณงานการสอนมากที่สุด 3 วิชาแรกได้แก่ วิชาภาษาไทย ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ ส่วนวิชาที่มีงานปริมาณการสอนน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสุขศึกษาและพลศึกษา เนื่องจากจำนวนนักเรียนที่มาก ทำให้โรงเรียนประสบปัญหาขาดแคลนอาคารเรียน และอาคารประกอบอื่นๆ อีกทั้งประชาชนมีความต้องการส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่โรงเรียนเป็นจำนวนมาก

ด้านคุณภาพการเรียน ในปี 2549 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 60 เกินกว่าร้อยละ 83.64 ด้านการประเมินคุณภาพโรงเรียน โรงเรียนได้กำหนดมาตรฐานในการประเมินจำนวน 24 มาตรฐาน โดยครอบคลุมถึงมาตรฐานด้านผู้เรียน ที่เน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการทำงาน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ด้านมาตรฐานการสอน เน้นคุณภาพของครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการสอนโดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านมาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษา เน้นผู้บริหารที่มี

คุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษามีคุณภาพ มีโครงสร้างองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนอย่างหลากหลาย มีการสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีระบบประกันคุณภาพ และเป็นที่พึงพอใจและยอมรับโดยผู้ปกครอง และชุมชนให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

ผลการประเมิน พบว่าปี 2550 โรงเรียนฯ มีมาตรฐานโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก โดยมีเพียงมาตรฐานเดียวที่ได้ในระดับดี โรงเรียนจึงนำผลการประเมินด้านต่างๆ ที่เป็นจุดเด่นและจุดด้อยมากำหนดแผนงาน โครงการเพื่อพัฒนา เพื่อเป็นการเสริมจุดแข็ง และแก้ไขพัฒนาจุดอ่อนต่างๆ ให้ดีขึ้น

O ปัญหาการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในปีงบประมาณ 2550

1) ด้านบุคลากร เนื่องจากบุคลากรยังขาดความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของแผนปฏิบัติการและในการจัดทำแผน และขาดทักษะในการจัดทำโครงการ รวมทั้งการนำแผนไปสู่การปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพ

2) ด้านงบประมาณ เนื่องจากรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นจากค่าสาธารณูปโภค การปรับราคาคูรถคันท์และวัสดุ อุปกรณ์ และมีการจัดซื้อซ้ำซ้อน

3) ด้านการจัดการ เนื่องจากปัญหาข้อมูลที่ไม่เพียงพอในการวางแผนการปฏิบัติงาน ข้อมูลไม่เป็นระบบทำให้การใช้งานไม่คล่องตัว และข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน รวมถึงการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ยังไม่ระเบียบทำให้เกิดความสูญเสียในการใช้งาน

O วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแนวทางการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเมืองพลพิทยาคม

1) วิสัยทัศน์

“เป็นเลิศทางวิชาการ บริหารแบบมีส่วนร่วม อนุรักษ์ความเป็นไทย ใฝ่คุณธรรม สัมพันธ์ชุมชน สนใจสิ่งแวดล้อม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง”

2) พันธกิจ

- สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และวินัยในชั้นเรียน
- ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน
- ส่งเสริมสนับสนุนศิลปะ ดนตรี กีฬา นันทนาการและทักษะอาชีพกับผู้เรียน
- ส่งเสริมการใช้ภาษาในการสื่อสารของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและจิตใจที่สมบูรณ์
- พัฒนาศูนย์การเรียนรู้เป็นระบบและต่อเนื่อง
- จัดระบบบริการที่มีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการจัดการที่ดี
- ส่งเสริมและพัฒนางานสัมพันธ์ชุมชน

3) แนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

- จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้และมีทักษะทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตลอดจนเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสม
- สนับสนุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีความชำนาญเฉพาะทางให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
- สร้างภูมิคุ้มกันแก่ผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ตลอดจนรู้เท่าทันสังคมโลก
- สร้างและพัฒนาเครือข่ายคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ
- ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มชุมชน/ชมรมตามความสนใจ
- ส่งเสริมการสร้างนิสัยรักกีฬา ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ด้านกีฬา คณิต และศิลปะและนันทนาการอย่างต่อเนื่อง
- จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการทำงานและการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง
- จัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยเน้นการใช้ภาษาไทยและต่างประเทศในการสื่อสาร
- ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้เต็มศักยภาพ รวมถึงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
- จัดบุคลากรทางด้านทักษะต่างๆ ตามความต้องการของผู้เรียน
- สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา
- จัดระบบบริการสำหรับนักเรียน ครูบุคลากรทางการศึกษาให้เพียงพอและมีคุณภาพ
- จัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการหาสื่อ นวัตกรรม วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- ส่งเสริมให้ใช้ระบบการบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School Based Management) และนำระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร
- เร่งรัดให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับ
- พัฒนาแหล่งเรียนรู้ องค์กรความรู้ และการแลกเปลี่ยนทางศิลปวัฒนธรรม
- สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันครอบครัว ชุมชน ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

- แผนยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว

- สภาพปัจจุบัน

โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยวเป็นโรงเรียนระดับประถม เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามศักยภาพของโรงเรียนในปีการศึกษา 2551 สามารถรับนักเรียนได้จำนวน 150 คน แต่มีจำนวนนักเรียนจริง 221 คน โดยมีจำนวนครูและลูกจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน 12 คน

- ปัญหาการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในปีงบประมาณ 2550

1) งานวิชาการ ห้องสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ขาดสื่ออุปกรณ์การสอนที่มีคุณภาพ ไม่มีห้องสมุดที่ถาวร การนิเทศการเรียนการสอนยังไม่สม่ำเสมอ

2) บุคลากรครูยังไม่ครบทุกชั้นเรียน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรี นาฏศิลป์ ด้านศิลปะ ด้านพลศึกษา ขาดครูที่มีความรู้ด้านกิจกรรมนักเรียน ทำให้นักเรียนขาดวินัยในตนเอง เนื่องจากครูดูแลไม่ทั่วถึง

3) ขาดงบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียน อาคารอเนกประสงค์ ขาดห้องสนับสนุนการเรียนการสอน ระบบน้ำเพื่อใช้อุปโภคบริโภคมีไม่เพียงพอ

4) การบริหารจัดการยังขาดบุคลากรสนับสนุนเกี่ยวกับระบบงานสารบรรณ

5) ชุมชนยังไม่มีความเชื่อมั่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเท่าที่ควร เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์

- วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแนวทางการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว

- 1) วิสัยทัศน์

“ภายในปี 2553 โรงเรียน นักเรียนมีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ครูได้รับการพัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา”

- 2) พันธกิจ

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนเป็นไปตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้
- พัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม ความรู้ความสามารถและมีความสุข
- พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพในการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ
- พัฒนาโรงเรียนให้มีภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการแสวงหาความรู้
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการจัดการการศึกษา

- พัฒนาระบบการบริหารจัดการและการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ
- พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

3) แนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

- จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การจัดทำสื่อการเรียนการสอน
 - ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ โรงเรียน
 - จัดคณะนิเทศและดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง
 - ส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม
 - ส่งเสริม และสนับสนุนงานความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน
 - ส่งครูเข้ารับการอบรม
 - ดำเนินการตามแผนพัฒนาโรงเรียนที่จัดทำไว้
 - ติดตาม ควบคุม ตรวจสอบ โครงการต่าง ๆ
 - ประเมินผลการปฏิบัติแต่ละโครงการ
- โดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนา ดังนี้
- พัฒนาคุณภาพการเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
 - พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - พัฒนาระบบการบริหารจัดการ
 - ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

● โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตยอุปถัมภ์)

○ ข้อมูลทั่วไป

เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 353 คน ข้าราชการครู 16 คน ครูอัตราจ้าง 4 คน ครูพี่เลี้ยง 2 คน นักการภารโรง 1 คน แม่บ้าน 2 คน คนขับรถ 1 คน

○ ปัญหาการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในปีงบประมาณ 2550

นักเรียนบางส่วนอ่านเขียนหนังสือไม่ได้ และบางส่วนมีปัญหาด้านพฤติกรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

○ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตยอุปถัมภ์)

1) วิสัยทัศน์

“โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์) เป็นโรงเรียนที่สร้างโอกาสทางการศึกษา พัฒนาผู้เรียนและระบบการบริหารให้ได้มาตรฐาน โดยใช้สิทธิเด็กเป็นฐาน ให้ก้าวทันเทคโนโลยี มีระเบียบวินัยใส่ใจสุขภาพและสิ่งแวดล้อม พร้อมปลูกฝังคุณธรรม ก้าวนำภูมิปัญญา พัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่การมีส่วนร่วมของชุมชน ครูทุกคนพัฒนาตนเองสู่ความเป็นครูมืออาชีพ”

2) พันธกิจ

- สร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กทุกคนในพื้นที่บริการ รวมทั้งเด็กพิการ และเด็กพิเศษ
- ยกระดับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร และมาตรฐานการศึกษา
- สร้างและปรับปรุงระบบการบริหารงานให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน
- ส่งเสริมการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยใช้สิทธิเด็กเป็นฐานตามแนวทางโรงเรียนเพื่อเด็ก (Child Friendly School)
- ส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ให้กับนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
- พัฒนานักเรียนให้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยเน้นการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
- ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี ตระหนักและร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ
- พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีความเป็นครูมืออาชีพ
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาจากชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

3) แนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

- การสร้างโอกาสทางการศึกษา
- การปฏิรูปการเรียนรู้
- การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักธรรมาภิบาล
- การพัฒนาโรงเรียนและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ ส่งเสริมด้านสิทธิพื้นฐานของเด็ก

- การจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามโดยความร่วมมือกับชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- การประสานความร่วมมือ ชุมชน สังคม เครือข่ายโรงเรียน ร่วมพัฒนาโรงเรียน
- ใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

2.2.3 ผลสำเร็จที่ได้รับ

อบจ. ขอนแก่น สามารถเป็นแกนหลักในการจัดทำและประสานแผนแก่ อปท. เครือข่าย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการรับถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผลลัพธ์ที่จะได้รับจากโครงการคือ

(1) แผนยุทธศาสตร์ที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินการร่วมกันระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และ อปท. เครือข่าย ให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาจังหวัดร่วมกัน และผลที่ได้รับจากการพัฒนา ด้านการศึกษาอย่างครบวงจรทั้งในระดับเด็กเล็ก ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รวมไปถึงการศึกษานอกระบบเพื่อให้นักเรียนมีอาชีพเลี้ยงตนได้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานการอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนต่อไป

(2) การพัฒนาความสามารถของบุคลากรและตัวองค์กรของ อบจ. ขอนแก่น และ อปท. เครือข่ายในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และการยอมรับจากหน่วยงานส่วนกลางต่อ อบจ. ขอนแก่น และ อปท. ในการรับถ่ายโอนภารกิจ ที่สามารถวัดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

(3) การสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืนระหว่าง อบจ. ขอนแก่นกับองค์กรอื่นๆ ได้แก่ อบต. และ เทศบาลในเขตจังหวัด สถานศึกษาและมหาวิทยาลัยที่อยู่ใกล้เคียง รัฐบาลส่วนกลาง ภาคธุรกิจ และ ภาคชุมชน

(4) สร้างความมั่นใจให้กับโรงเรียนที่ถ่ายโอนมา ว่า อปท. สามารถจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(5) สามารถขยายผลสำเร็จจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบไปสู่โรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมทั้งสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่โรงเรียนอื่นๆ ใน จังหวัดขอนแก่น

2.3 การติดตามและประเมินผล

ตัวชี้วัดในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นเครื่องมือหลักซึ่ง อบจ. ขอนแก่นสามารถนำมาใช้ในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาได้ในทุกประเด็น ตั้งแต่การ

เพิ่มคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด และการประสานแผนด้านการศึกษาร่วมกับ อบท. อื่น ในเขตจังหวัด ดังนี้

(1) ตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เช่น ข้อสอบมาตรฐานสำหรับนักเรียนโรงเรียนในสังกัด ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นสามารถดำเนินการได้เอง มาตรฐานการจัดการศึกษาของ สมศ. เป็นต้น

(2) ตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจของผู้ปกครอง นักเรียน ความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เป็นต้น

ทั้งนี้ ต้องมีการทบทวนระบบการประเมินผลทุกระยะ เช่น ทุก 1 ปีการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ทราบว่าตัวชี้วัดดังกล่าวสามารถวัดผลได้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และสามารถพัฒนาให้เกิดความเหมาะสมได้ตลอดเวลา

2.4 ปัญหาและแนวทางแก้ไขสำหรับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

2.4.1 ปัญหาในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

ในปี 2551 อบจ. ขอนแก่นได้รับถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาจาก กระทรวงศึกษาธิการเพิ่มขึ้นจากปี 2549 จากเดิม 3 โรงเรียน เป็น 19 โรงเรียน ดังนั้นการทำให้โรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมีมาตรฐานเดียวกันจึงเป็นเรื่องที่ท้าทาย อบจ. ขอนแก่น โดยประเด็นสำคัญซึ่ง อบจ. ขอนแก่น ต้องคำนึงถึงในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ มีดังนี้

(1) ความพร้อมของโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งมีจุดอ่อน จุดแข็ง รวมทั้งพื้นฐานและสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนั้น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในภาพรวมต้องคำนึงถึงปัจจัยในหลายด้าน เช่น ความแตกต่างของจำนวนงบประมาณที่จัดสรรให้แต่ละโรงเรียน ความแตกต่างในเชิงสภาพแวดล้อมและที่ตั้งของโรงเรียนแต่ละแห่ง เป็นต้น

(2) อบจ. ขอนแก่นมีความจำเป็นต้องเพิ่มอัตราจ้างครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ครบทุกกลุ่มสาระ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณเองโดยไม่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น นอกจากนี้ อบจ. ขอนแก่นยังต้องจัดหาอาหาร เสื้อผ้า และปัจจัยสำหรับการเดินทางให้แก่นักเรียน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อประมาณรายจ่ายในระยะเริ่มแรก เนื่องจากที่ผ่านมา อบจ. ขอนแก่นใช้งบประมาณด้านการศึกษาค่อนข้างสูงโดยเฉพาะในโรงเรียนนำร่องทั้ง 3 แห่ง ซึ่งระยะแรกเป็นการลงทุนด้านทรัพย์สิน อาคาร และระยะต่อมาเป็นการลงทุนด้านบุคลากร

(3) ขณะนี้โรงเรียนที่อยู่ในสังกัด อบจ. ขอนแก่น มีจำนวน 19 โรงเรียน แต่โรงเรียนของรัฐบาลทั้งจังหวัดมีจำนวน 1,156 โรงเรียน แม้ว่า อบจ. ขอนแก่นได้ระงับการรับถ่ายโอนโรงเรียนแล้ว แต่ในระยะยาวหากรับโอนเพิ่มขึ้นหรือหากมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนในสังกัด อบท. อื่นๆ หรือโรงเรียนของส่วนกลางก็อาจเกิดปัญหาด้านงบประมาณได้

(4) ปัญหาความขัดแย้งจากการถ่ายโอนระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและ อบจ. ขอนแก่น เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ อบจ. ขอนแก่นต้องสร้างความเข้าใจต่อผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียนและ ชุมชนถึงแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนของ อบจ. ขอนแก่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม ซึ่งคณะวิจัยเห็นว่า การให้ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการชี้แจงถึงประโยชน์ที่โรงเรียน และชุมชนในท้องถิ่นได้รับจะช่วยลดความขัดแย้งดังกล่าวได้ รวมถึงความร่วมมือกับองค์กร เครือข่าย สถาบันอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(5) นโยบายและกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย มีผลต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ของ อปท. เนื่องจากกำหนดเพียงกรอบกว้างๆ และไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เช่น การดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งในปีการศึกษา 2553 อบจ. ขอนแก่น และโรงเรียนในสังกัดไม่ได้รับการคัดเลือกจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้เป็นโรงเรียนนำร่องที่ใช้หลักสูตรใหม่ จึงยังไม่มี การนำหลักสูตรใหม่มาใช้แต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม อบจ. ขอนแก่นได้มีการเตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรใหม่มาใช้แล้ว

2.4.2 แนวทางการแก้ไขปัญหา

(1) ให้ประชาชน ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในรูปของประชาคม โดยพิจารณาจากแผนงานล่วงหน้า

(2) ปรับโครงสร้างกองการศึกษา และกองการเจ้าหน้าที่ของ อบจ. ขอนแก่น เพื่อรองรับการบริหารงานครูและบุคลากรทางการศึกษา การคัดเลือก และการประเมินผล รวมทั้งฝ่ายที่จำเป็นในการรองรับภารกิจเพิ่มเติม

(3) ใช้งบประมาณให้เหมาะสม เช่น การใช้ต้นทุนร่วมกัน ใช้ครูโหมบสอนเวียนในแต่ละโรงเรียนสำหรับวิชาพิเศษที่ไม่ใช่วิชาประจำ ซึ่งปัจจุบัน อบจ. ขอนแก่นจะใช้งบประมาณแก่โรงเรียนในลักษณะตามความจำเป็นของโรงเรียน (First come First serve Basis) โดยให้ในสิ่งที่ยังขาดแคลนและจำเป็นต้องมีเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม โครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดแคลนอยู่มาก จึงเป็นภาระต่อ อบจ. ขอนแก่นในระยะแรก

(4) ทำการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของงบประมาณโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis) วิเคราะห์ความเพียงพอและการบริหารงบประมาณในกรณีที่ อบจ. รับโอนโรงเรียนทั้งหมดจากกระทรวงศึกษาธิการ

(5) พัฒนารูปแบบของ อบจ. ขอนแก่นด้านการวิเคราะห์และประสานแผนเพิ่มเติม เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาและจัดทำแผนแก่ อปท. เครือข่าย ให้มีความเข้าใจไปในทางเดียวกัน รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบกลุ่มสาระ

ส่วนที่ 3

แผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (ฉบับสมบูรณ์)

3.1 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับแผนผังการทำงานของ อบจ. ขอนแก่น

การจัดทำแผนและประสานแผนระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในจังหวัดขอนแก่น ไม่มีแผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ แต่จะเป็นลักษณะที่ให้ อปท. ในจังหวัดขอนแก่นเสนอโครงการตามยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่กำหนดกรอบตามแนวทางที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ไว้ และแต่ละ อปท. จะจัดทำแผนปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้เสนอไว้ โดยในส่วนของโครงการที่เกินศักยภาพ อบจ. จะพิจารณาและให้งบประมาณสนับสนุน โดยไม่มีการร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมที่เป็นทางการตั้งแต่ต้น แต่เป็นการดำเนินการตามที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้แนวทางไว้เช่นกัน

ในส่วนของแผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นซึ่งเป็นการริเริ่มของนายก อบจ. ขอนแก่นร่วมกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยจุดเริ่มต้นของการดำเนินการจะจัดทำในรูปแบบที่ทำความเข้าใจ (Memorandum of Understanding : MOU) ระหว่าง อบจ. ขอนแก่นและ อปท. ในจังหวัดขอนแก่นที่มีความต้องการพัฒนาด้านการศึกษา โดยในบันทึกความเข้าใจจะมีการกำหนดกรอบแนวทางที่ อบจ. ขอนแก่น และ อปท. จะให้ความร่วมมือกันในการส่งเสริมด้านการศึกษา และมีการปฏิบัติงานร่วมกันในรูปแบบที่เป็นไปตามธรรมชาติไม่มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานที่เป็นทางการ แต่จะเป็นการหารือร่วมกันถึงแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันที่เป็นในลักษณะคิดร่วมกัน แบ่งภาระหน้าที่ และกำหนดงานในความรับผิดชอบที่จะดำเนินการด้วยกันอย่างมีส่วนร่วมทั้งในเรื่องบุคลากร และ งบประมาณ

ดังนั้น แผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้ดำเนินการใน 2 กรอบ คือ (1) ตามกรอบกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นไปตามหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และหนังสือชักชวนความเข้าใจในการประสานแผนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ (2) ตามกรอบโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนและประสานในลักษณะโครงการนำร่อง โดยใช้โรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น เป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น ทั้งนี้ อบจ. ขอนแก่นได้กำหนดให้โรงเรียนในสังกัด 3 โรงเรียน เป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดทำโครงการนำร่องด้านการศึกษา โดยมี อบจ. ขอนแก่น เป็นผู้ดูแลและประสานแผนด้านการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด

ในช่วง 24 เดือน (15 กันยายน 2550 – 14 กันยายน 2552) ของการดำเนินโครงการที่ผ่านมาคณะวิจัยได้ร่วมกับ อบจ. ขอนแก่น ในการประชุมร่วมกับ อปท. อื่น และ ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบ ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว โรงเรียนคูขาด (สถิตยอุปถัมภ์) และโรงเรียนเมืองพลพิทยาคม ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นทั้ง 2 กรอบตามที่กล่าวข้างต้น โดยแผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาทั้ง 2 กรอบ ได้แก่ (1) แผนปฏิบัติงานร่วมในการสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแนวนโยบายของกรมส่งเสริมส่วนปกครองท้องถิ่น และ (2) การจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบที่ถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น

3.2 การจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วม

3.2.1 การจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมในการสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแนวนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

แผนการดำเนินงานร่วมยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยผ่านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งอยู่ในความดูแลของเทศบาล และ อบต. จำนวน 290 ศูนย์ ได้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และ อปท. อื่นในจังหวัดขอนแก่นเพื่อทำความเข้าใจในการส่งเสริมและสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

(1) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยผ่านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 290 ศูนย์

ประสานแผนด้านการศึกษาร่วมกับ อปท. อื่นในจังหวัดขอนแก่น โดยเริ่มจาก เทศบาล 2 แห่ง และ อบต. 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลกุดน้ำใส อ.น้ำพอง เทศบาลตำบลโนนหัน อ.ชุมแพ อบต. บ้านดง อ.อุบลรัตน์ และอบต. โนนข่า อ.พล และขยายไปสู่ อปท. อื่น รวมทั้งสิ้น 142 แห่ง โดยการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยผ่านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 290 ศูนย์ จากทั้งหมด 380 ศูนย์ ซึ่ง อบจ. ขอนแก่น โดยนายก อบจ. ขอนแก่น ได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding : MOU) แนวทางความร่วมมือในการดำเนินการส่งเสริม และพัฒนาเด็กปฐมวัยในจังหวัดขอนแก่นระหว่าง อบจ. ขอนแก่น เทศบาล และ อบต. ในจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2551 ซึ่งโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ส่งเสริมเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับประทาน อาหารครบถ้วน ถูกหลัก สุขอนามัย
- 2) ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของเด็กปฐมวัย ให้มีอุปกรณ์ เครื่องมือประกอบการเรียนการสอนที่ทันสมัย และ เหมาะสมกับช่วงวัย
- 3) ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เข้มแข็ง
- 4) ส่งเสริมการศึกษาพร้อมการเรียนรู้ โดยให้มีอุปกรณ์ในการพัฒนาความคิด การอ่าน การพัฒนาจิตใจ อารมณ์ที่เหมาะสมกับช่วงวัย

5) ประสานงานเพื่อให้ได้ข้อยุติร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย

โดยในบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding : MOU) จะกำหนดบทบาทหน้าที่ และภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่นและ อปท. ในจังหวัดขอนแก่นที่ร่วมโครงการ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย และการแก้ไขปัญหาโดยให้มีการประสานงานกันเพื่อให้ได้ข้อยุติร่วมกันก่อนจะดำเนินการต่อไป (ตัวอย่าง MOU ปรากฏในภาคผนวก)

(2) กระบวนการปฏิบัติงานร่วมระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และ อปท. ที่ร่วมโครงการ

การร่วมกันพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล มีขั้นตอนในการดำเนินงานร่วมกันสรุปได้ ดังนี้

1) การวางแผนกำหนดนโยบายโดยเป็นแนวคิดแบบมีส่วนร่วมระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และอปท. ที่ร่วมโครงการเพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

2) จัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding : MOU) และร่วมกันลงนามเพื่อให้มีความเข้าใจการดำเนินการร่วมกันในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละแห่งระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และ อปท. ที่ร่วมโครงการ

3) อบจ. ขอนแก่นจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการ โดยให้ อปท. ร่วมเป็นกรรมการดำเนินการ (ตัวอย่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการปรากฏในภาคผนวก)

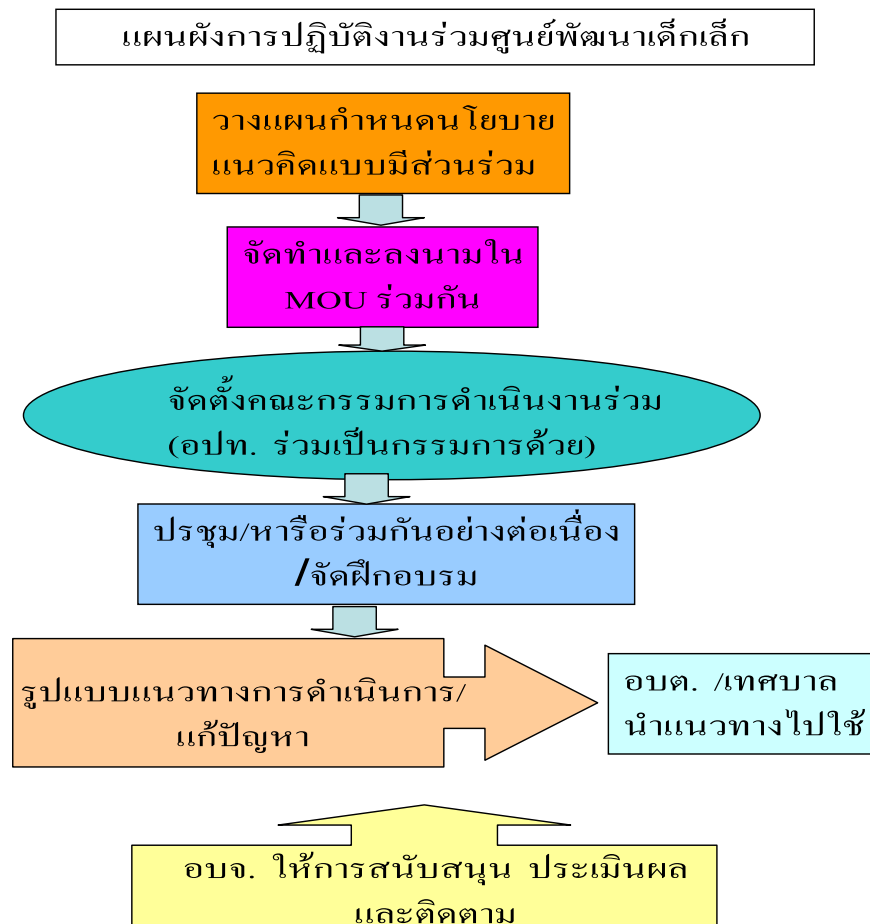
4) อบจ. ขอนแก่นเป็นหน่วยงานหลักในการประชุมคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง และจัดฝึกอบรมทั้งจังหวัด โดยได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารทั้งของ อบจ. ขอนแก่น และ อปท. ที่ร่วมโครงการ และใช้เครือข่ายทั้งนักวิชาการ และ โรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่นในการให้ความช่วยเหลือแก่ อปท. ร่วมโครงการตามความต้องการของท้องถิ่นและนโยบายของรัฐ

5) ได้รูปแบบและแนวทางการดำเนินการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ อปท. ที่ร่วมโครงการ นำไปใช้ประโยชน์

6) อบจ. ให้การสนับสนุน ประเมิน และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ สามารถสรุปเป็นแผนผังการปฏิบัติงานร่วมกันได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 3.1 แผนผังการปฏิบัติงานร่วมระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และ อปท. ที่ร่วมโครงการ

ทั้งนี้ กระบวนการข้างต้นจะมีการดำเนินการเป็นวงจร โดยเริ่มจากการวางแผน ลงมือทำตรวจสอบและติดตาม และ ปฏิบัติ/ปรับปรุง เพื่อใช้ในการวางแผนครั้งต่อไป

การดำเนินการสำหรับปีงบประมาณ 2552 และ 2553 อบจ. ขอนแก่นจะให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาผู้ดูแลเด็กเล็ก อุปกรณ์การเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นการให้ความช่วยเหลือในภาพรวมที่ อปท. ไม่สามารถดำเนินการได้เอง หรือมีต้นทุนหากดำเนินการเองเพียงส่วนเดียว โดย อบจ. ขอนแก่นจะให้ อปท. เสนอโครงการในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยผ่านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมายัง อบจ. ขอนแก่น เพื่อ อบจ. ขอนแก่นจะได้ประสานและจัดทำโครงการร่วมให้แก่ อปท. ที่มีความต้องการที่เหมือนกัน เช่น การจัดอบรมผู้ดูแลเด็กเล็ก และการให้ยืมอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กเล็ก เป็นต้น

3.2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนที่ถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น

ที่ผ่านมาการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนต้นแบบทั้ง 3 แห่ง ได้จัดทำเป็นแผนพัฒนาโรงเรียน 3 ปี ตามกรอบที่ อบจ. ขอนแก่นได้ให้ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น และมีแผนปฏิบัติการรายปีเพื่อใช้ในการจัดทำงบประมาณ ทั้งนี้แผนพัฒนาโรงเรียนต้นแบบ จะได้จากการระดมความเห็นของคณะกรรมการ โรงเรียนซึ่งมีผู้แทนจากผู้ปกครองนักเรียนเข้าร่วมด้วย ซึ่งตามกระบวนการเดิมแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนไม่ได้มีการจัดทำประชาคม จากประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้โรงเรียนมีการพัฒนาเป็นไปตามความต้องการของคนในพื้นที่

คณะวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นได้ส่งเสริมให้โรงเรียนต้นแบบทำประชาคมโดยเชิญผู้ที่มีส่วนได้เสียและภาคที่เกี่ยวข้องมาเสนอแนะ แลกเปลี่ยน และให้ความเห็นในการพัฒนาโรงเรียนตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น เมื่อวันที่ 20-22 พฤศจิกายน 2551 และได้ใช้ผลการจัดทำประชาคมดังกล่าวไปปรับปรุง และกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมระหว่างโรงเรียนที่ถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น ดังนี้

(1) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนที่ถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยกองการศึกษา ร่วมกับกองแผนได้กำหนดแผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาโดยใช้โรงเรียนที่ อบจ. ขอนแก่นได้รับถ่ายโอนมาเป็นต้นแบบในการจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมสำหรับยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา โดยโรงเรียนต้นแบบได้แก่โรงเรียนบ้านหนองเสียว โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์) และโรงเรียนเมืองพลพิทยาคม ได้นำกระบวนการการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบจ. ขอนแก่นมาปรับใช้ และเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ อบจ. ขอนแก่นในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เรื่องการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 6 แนวทาง ได้แก่

แนวทางที่ 1 พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับทั้งในและนอกระบบ ครอบคลุมทุกช่วงวัย

แนวทางที่ 2 พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ประชาชนทุกช่วงวัยได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเข้าถึงแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวทางที่ 3 เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามของคนในครอบครัวและชุมชน

แนวทางที่ 4 เสริมสร้างระบบสุขภาพที่มีคุณภาพอย่างครบวงจร ตั้งแต่การส่งเสริมการป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ

แนวทางที่ 5 พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการกีฬาเพื่อสร้างนิสัยรักการกีฬา และสร้างโอกาสให้เยาวชนพัฒนาทักษะการกีฬาสู่ความเป็นเลิศ และพัฒนาไปสู่การกีฬาเพื่ออาชีพตามศักยภาพ

แนวทางที่ 6 อนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรม ศาสนา และจารีตประเพณีที่ดีงาม

นอกจากนี้ ยังได้นำแนวคิดการพัฒนาจัดการศึกษาที่ อบจ. ขอนแก่น และคณะวิจัย รวมทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบ ทั้ง 3 แห่งได้ร่วมกันคิดและจัดทำในเบื้องต้น มาใช้เป็นกรอบในการจัดทำประชาคม โดยได้มีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินการ และโมเดลในการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบสำหรับโรงเรียนที่ถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น ดังนี้

(1.1) เป้าหมาย

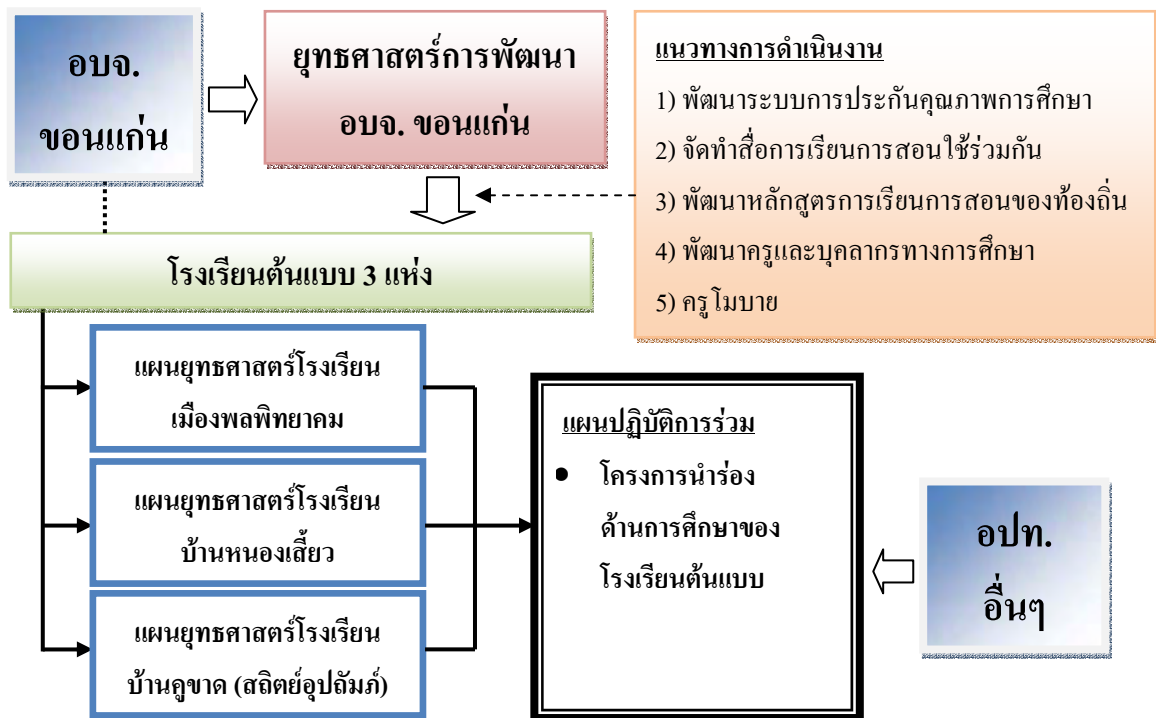
- 1) จัดการศึกษาให้มีคุณภาพทั้งจังหวัด
- 2) จัดการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย
- 3) สร้างมาตรฐานเหนือมาตรฐาน
- 4) สร้างหลักสูตรสนองตอบความต้องการ และศักยภาพของผู้เรียน
- 5) พัฒนาครูให้มีคุณภาพและได้รับความก้าวหน้า

(1.2) แนวทางการดำเนินการ

- 1) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2) การจัดทำสื่อการเรียนการสอนใช้ร่วมกัน
- 3) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของท้องถิ่น
- 4) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 5) ครูโมบาย

(1.3) โมเดลการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบ ของ อบจ. ขอนแก่น เพื่อใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการและจัดสรรงบประมาณให้เป็นตามการพัฒนาตามภารกิจของโรงเรียนใน 4 ด้าน ได้แก่ เด็กนักเรียน คุณครู/บุคลากรด้านการศึกษา โรงเรียน และ ด้านวิชาการ ซึ่งแนวทางการดำเนินการเป็นไปตามแผนผังการทำงานร่วมสำหรับโรงเรียนต้นแบบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นซึ่งสามารถแสดงได้ตามแผนภาพที่ 3.1

แผนภาพที่ 3.2 แผนผังการทำงานร่วมสำหรับโรงเรียนต้นแบบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น

นอกจากการจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาโดยผ่านโรงเรียนต้นแบบแล้ว อบจ. ขอนแก่น ได้มีแผนในการพัฒนานุเคราะห์ด้านการศึกษา และงบประมาณ สำหรับการพัฒนาการศึกษา ดังนี้

1) ด้านบุคลากร

อบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นและ อบจ. ขอนแก่น โดยการจัดทำ MOU ร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้กำหนดตารางการอบรมตามความต้องการของบุคลากรที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น

2) ด้านงบประมาณ

- คิดค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรายหัว
- การจัดทำข้อบัญญัติการใช้จ่ายเงินรายหัวของโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น และเกณฑ์การอุดหนุนของ อบจ. ขอนแก่นแก่โรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น

ทั้งนี้ในด้านงบประมาณให้โรงเรียนเป็นผู้บริหารงบอุดหนุนรายหัวที่ได้รับจาก ส่วนกลาง โดย อบจ. ขอนแก่นจะใช้หลักการในการให้การสนับสนุนแก่โรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมา ในการจัดสรรงบประมาณให้เพิ่มเติม ดังนี้

- โรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับเงินรายหัวน้อยจะให้การสนับสนุน ร้อยละร้อย
- โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่จะให้การสนับสนุนตามสัดส่วนและความ ต้องการที่สอดคล้องกับแนวนโยบายการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น

(2) กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา

การกำหนดแผนปฏิบัติการร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาได้ใช้โรงเรียนต้นแบบ เป็น โรงเรียนนำร่องในการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา มีกระบวนการจัดทำ แผนปฏิบัติการร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา สรุปได้ ดังนี้

(2.1) การระดมความคิดเห็นจากประชาชนและ อบต. กลุ่มเป้าหมาย (Focus Group) โดยการทำประชาคม

จัดทำประชาคมในกลุ่มประชาชนในพื้นที่ที่ให้บริการสำหรับโรงเรียนที่ อบจ. รับถ่ายโอนมา โดยใช้โรงเรียนถ่ายโอนต้นแบบ เป็นโรงเรียนนำร่อง ผู้มีส่วนร่วมที่เข้าร่วมมีทั้ง ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ปกครอง และผู้แทน อบต. ในพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจาก ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่โรงเรียนให้บริการว่า ต้องการให้โรงเรียนที่บุตรหลาน หรือประชาชนใน พื้นที่ พัฒนาไปทางไหน ในด้านหลักที่ อบจ. ได้ให้นโยบายไว้ เช่น เด็ก คุณครู โรงเรียน และการ บริหารจัดการ ซึ่งสิ่งที่ได้จากการจัดทำประชาคมดังกล่าวจะช่วยให้ เกิดความเข้าใจระหว่างประชากร ในพื้นที่และ อบจ. ขอนแก่น ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายให้เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่น อย่างแท้จริง อีกทั้ง โรงเรียนสามารถจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของคน ในพื้นที่ และเป็นแผนพัฒนาที่สามารถรวมการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นได้อีกด้วย เช่น ปราชญ์ ชาวบ้าน คนในชุมชน และ อบต. ที่โรงเรียนจัดตั้งอยู่สามารถมีบทบาทร่วมกันในการสนับสนุน โรงเรียนอย่างไรให้เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่น เป็นต้น

(2.2) โรงเรียนต้นแบบนำความคิดเห็นจากการจัดทำประชาคมไปปรับปรุงใน แผนพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนในโครงการที่สอดคล้องกับความ ต้องการของประชาชนในพื้นที่

ทั้งนี้ กระบวนการนี้จะส่งต่อไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัด อบจ. ขอนแก่น โดยผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบจะเป็นผู้ถ่ายทอดกระบวนการดังกล่าวผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาระยะ 3 ปี ของโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น ที่ อบจ. ขอนแก่นได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 23 – 25 มีนาคม 2552

(2.3) กองการศึกษา อบจ. ขอนแก่นจะเป็นผู้พิจารณาแผนปฏิบัติการรายปีของโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น เพื่อประสานโครงการที่สามารถดำเนินการร่วมกันได้ในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นตามกรอบที่ อบจ. ขอนแก่นได้ให้ไว้ใน 4 ด้าน ได้แก่ นักเรียน คุณครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียน และวิชาการ รวมทั้งการจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการนำร่องด้านการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ

(3) แผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ

แผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ ในสังกัด อบจ. ขอนแก่นจัดทำในลักษณะโครงการร่วมกันของโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่นในรูปแบบโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง เช่น โครงการค่ายฤดูร้อนด้านนาฏศิลป์ระหว่างโรงเรียนคูขาด (สถิตอุปถัมภ์) และโรงเรียนเมืองพลพิทยาคม เนื่องจากโรงเรียนคูขาดฯ ไม่มีคุณครูด้านนาฏศิลป์ และไม่สั่งอำนวยความสะดวกด้านการพ่อนรำ เช่น ห้องฝึกซ้อม ในขณะที่โรงเรียนเมืองพลพิทยาคมมีนักเรียนที่มีความสามารถด้านการพ่อนรำ และห้องฝึกซ้อม จึงได้จัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนเมืองพลพิทยาคมโดยจัดเป็นค่ายฤดูร้อน โดยการนำนักเรียนโรงเรียนบ้านคูขาดฯ ไปฝึกซ้อมที่โรงเรียนเมืองพลฯ และมีนักเรียนโรงเรียนเมืองพลฯ เป็นผู้ฝึกสอน ทั้งนี้ แผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบจะจัดทำผ่านโครงการนำร่องในเรื่องที่ได้เห็นพ้องต้องกัน และก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ดังนี้

(3.1) แผนปฏิบัติการร่วมในโครงการนำร่อง

โครงการนำร่องด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น อยู่ในความดูแลและรับผิดชอบของกองการศึกษา อบจ. ขอนแก่น ซึ่งเป็นทั้งผู้จัดโครงการและงบประมาณ โดยให้โรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่นนำโครงการไปใช้ตามความต้องการของโรงเรียน ดังนี้

(3.1.1) โครงการหลักสูตรคู่ขนาน

วัตถุประสงค์ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในการสร้างโอกาสและความเท่าเทียมกันในการรับการศึกษาตามศักยภาพของตนเอง สามารถประกอบอาชีพตามความสนใจ และสามารถดำรงชีพในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวทางในการดำเนินการ

- 1) จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอน 2 สาขา ได้แก่ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และสาขาไฟฟ้ากำลัง
- 2) สถาบันที่จัดหลักสูตรร่วม ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา วิทยาเขตขอนแก่น และวิทยาลัยการอาชีพชุมแพ

3) การจัดทำหลักสูตร สาระการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
โรงเรียน ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการ โดยโรงเรียน มหาวิทยาลัย และวิทยาลัย เป็นที่ปรึกษา

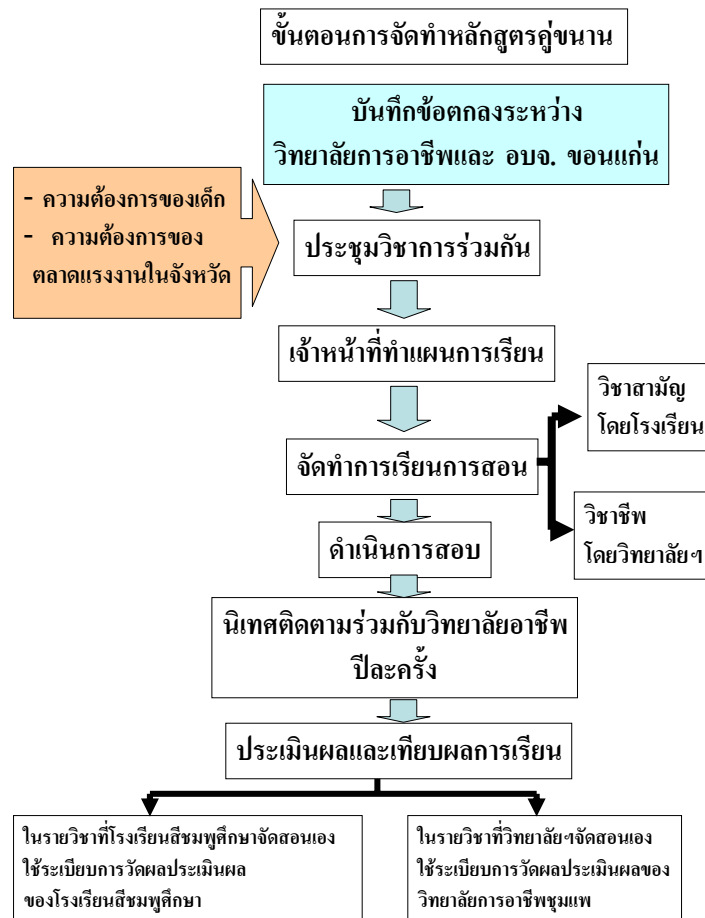
4) การวัดและประเมินผล โดยรายวิชาที่โรงเรียนดำเนินการสอน
โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการเองตามระเบียบสถานศึกษาว่าด้วยการวัดผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สำหรับรายวิชาที่มหาวิทยาลัย วิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินการสอนมอบให้
มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2544
(ปรับปรุง พ.ศ. 2546)

5) การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรายวิชาที่
โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการสอน ใช้สถานที่ อุปกรณ์ การเรียนการสอนที่โรงเรียน สำหรับรายวิชาที่
มหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยเป็นผู้สอน ใช้สถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอนกับมหาวิทยาลัย วิทยาลัย

6) การเทียบโอนผลการเรียน ให้การเทียบโอนหลังจากนักเรียนเรียน
จบช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 6) แล้วต้องไปลงทะเบียนเทียบโอนรายวิชาให้ครบตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) กับวิทยาลัย มหาวิทยาลัยต่อไป

โครงการหลักสูตรคู่ขนานได้นำมาใช้ที่โรงเรียนสีชมพูศึกษาเป็นแห่ง
แรก โดยเป็นโรงเรียนที่ อบจ. ขอนแก่นรับถ่ายโอนมาเมื่อปี 2550 ซึ่งมีแผนการดำเนินการร่วมกันกับ
ภาคที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

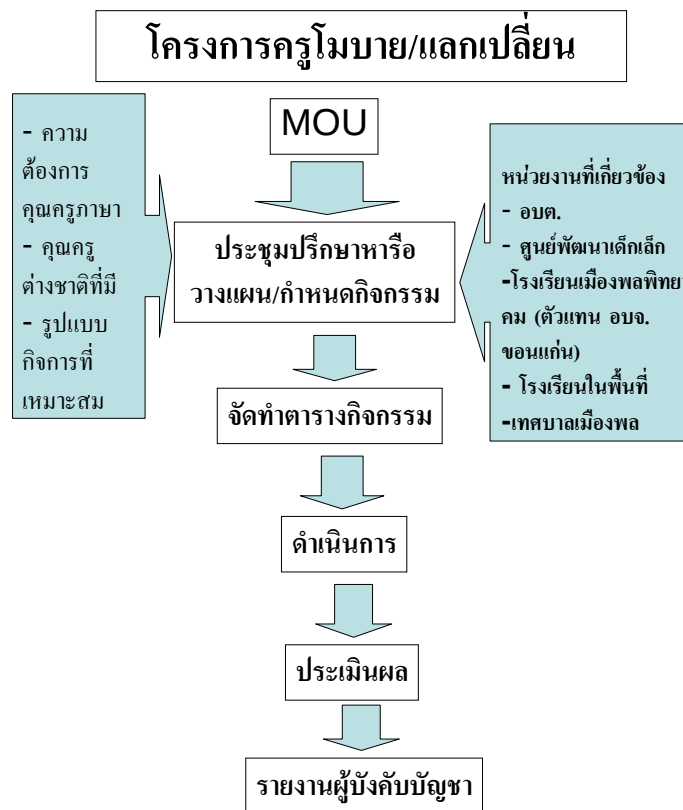
แผนภาพที่ 3.3 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรคู่ขนาน

(3.1.2) โครงการครูโมบาย

อบจ. ขอนแก่นจะเริ่มจากคุณครูภาษาต่างประเทศที่เป็นเจ้าของภาษา โดยจะดำเนินการนอกเวลาเรียน หรือช่วงปิดภาคเรียนในโรงเรียนนำร่อง 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเมืองพลวิทยาคม โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว และโรงเรียนบ้านคูขาดฯ และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนของ อบท. ที่เข้าร่วมโครงการ โดยจัดทำในลักษณะโครงการครูแลกเปลี่ยน โดยให้โรงเรียนที่มีศักยภาพที่แข็งแกร่ง ได้แก่ โรงเรียนเมืองพลวิทยาคม ซึ่งมีคุณครูชาวต่างประเทศในการสอนภาษาอังกฤษให้กับโรงเรียนที่ร่วมโครงการในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น โครงการครูแลกเปลี่ยนท้องถิ่น ซึ่งมีแผนการดำเนินการร่วมกัน ดังนี้

แผนภาพที่ 3.4 ขั้นตอนการจัดทำโครงการครูโมบาย

ซึ่งโครงการนี้ก่อให้เกิดการประหยัดงบประมาณ โดยการแบ่งปันทรัพยากร เช่น คุณครูชาวต่างชาติที่มีค่าใช้จ่ายในการจ้างสูง ก่อให้เกิดการใช้งานที่มีความคุ้มค่าและประหยัดต่อขนาด โดยมีค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มเพียงค่าเดินทาง และค่าแรงพิเศษ โดยไม่จำเป็นต้องจ้างคุณครูชาวต่างชาติเพิ่มเติมซึ่งงบประมาณในโครงการครูโมบายนี้ จะเป็นการให้ของ อบจ. ขอนแก่น ผ่านโรงเรียนในสังกัดที่ได้รับถ่ายโอนมาเป็นปกติตามความต้องการที่มีอยู่แล้ว ซึ่งผลที่ได้รับจะเกิดแก่เด็กนักเรียน โดยเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาจากเจ้าของภาษาโดยตรง รวมทั้งส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการพัฒนาเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวนโยบายของ อบจ. ขอนแก่นอีกด้วย

(3.2) แผนการดำเนินงานในการพัฒนาด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น ในปีงบประมาณ 2552

การดำเนินการโครงการร่วมจะเป็นใน 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) โรงเรียนประสานความร่วมมือกันเอง เช่น การให้ความช่วยเหลือครูในบางสาขาวิชาที่บางโรงเรียนขาดแคลน และขอ

งบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมจาก อบจ. ขอนแก่น และ (2) ทำโครงการเสนอมายัง อบจ. ขอนแก่น เพื่อพิจารณาจัดทำโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น เช่น โครงการคุณครูโมบาย และหลักสูตรคู่นาน เป็นต้น โดยงบประมาณที่ได้จะมาจากรายได้ อบจ. ขอนแก่น เป็นหลัก

โดย อบจ. ขอนแก่น ได้จัดทำแผนโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนในปีงบประมาณ 2552 สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3.1 โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนในปีงบประมาณ 2552

โครงการ/กิจกรรม	รายละเอียด	งบประมาณ	ระยะเวลาในการดำเนินการ
1. โครงการจ้างเหมาบริการโรงเรียนในสังกัด	จ้างครูช่วยสอน ครูสนับสนุนการสอนครูต่างประเทศ อบรม-ส่งนักเรียน	19,403,300 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	ต.ค. 2551 – ก.ย. 2552
2. โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา	จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2553 – 2555)	50,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	มี.ค. – พ.ค. 2552
3. โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัด	จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัด จำนวน 581 คน ดังนี้ (1) การจัดการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ (2) งานวิชาการ (3) งานแผนและงบประมาณ (4) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ (5) งานบุคลากร (6) งานบริหารทั่วไป	1,000,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	ต.ค. 2551 – ก.ย. 2552
4. โครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	(1) จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพและยกระดับการศึกษาแก่นักเรียนโรงเรียนในสังกัด และสังกัด สพท.ขก.เขต 1-5 (2) จัดติวเข้มแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเตรียมความพร้อมสอบคัดเลือกในระดับอุดมศึกษาจำนวน 5 ศูนย์ 7 วัน 1,000 คน/ศูนย์	5,000,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	ต.ค. 2551 และ ม.ค. 2552

โครงการ/กิจกรรม	รายละเอียด	งบประมาณ	ระยะเวลาในการดำเนินการ
5. โครงการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนร่วมประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	พัฒนาโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนร่วมประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ไม่น้อยกว่า 4 โรงเรียน	750,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	ต.ค. 2551 – ก.ย. 2552
6. โครงการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนการสอนแบบคู่ขนาน	พัฒนาโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคู่ขนานกับโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านวิชาการหรือกีฬา ไม่น้อยกว่า 19 โรงเรียน	750,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	ต.ค. 2551 – ก.ย. 2552
7. โครงการส่งเสริมการศึกษา	จัดซื้อสื่อการเรียนการสอนสำหรับจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัด และสังกัด สพท. ขอนแก่น เขต 1-5 ไม่น้อยกว่า 4 รายการ (1) หนังสือประกอบการเรียนการสอน (2) สื่อมัลติมีเดียช่วยสอน (3) อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน (4) สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน	30,400,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	ธ.ค. 2551 – ก.ย. 2552
8. โครงการปัจจัยพื้นฐานนักเรียนในสังกัด	จัดหาอาหารกลางวันแก่นักเรียนโรงเรียนในสังกัด	- 17 โรงเรียน 4,325,000 บาท (จากเงินอุดหนุนทั่วไป) - ร.ร. บ้านหนองเสือ 480,000 บาท (จากเงินอุดหนุนทั่วไป 290,000 บาท และจากรายได้ อบจ. ขอนแก่น 190,000 บาท) - ร.ร. บ้านภูขาด ฯ 778,000 บาท (จาก	

โครงการ/กิจกรรม	รายละเอียด	งบประมาณ	ระยะเวลาในการดำเนินการ
		เงินอุดหนุนทั่วไป 324,000 บาท และ จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น 454,000 บาท)	
9. โครงการจัดหา อาหารเสริม (นม)	จัดหาอาหารเสริม (นม) แก่นักเรียนระดับ อนุบาลและระดับชั้น ป. 1-6 ของ โรงเรียนในสังกัด รวม 2 โรง ดังนี้ (1) ร.ร. บ้านหนองเลี้ยว นร. 218 คน (2) ร.ร. บ้านคูขาดฯ นร. 244 คน	942,500 บาท (จากเงินอุดหนุน ทั่วไป 685,800 บาท และจากรายได้ อบจ. ขอนแก่น 256,700 บาท)	
10. โครงการจัดหา หนังสือแบบเรียน	จัดหาหนังสือแบบเรียนรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระให้นักเรียนโรงเรียนในสังกัด จำนวน 12,153 คน	2,000,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	เม.ย. – ก.ค. 2552
11. โครงการจัดหา เครื่องแต่งกาย นักเรียน	จัดหาเครื่องแต่งกายนักเรียนให้นักเรียน โรงเรียนในสังกัด จำนวน 12,153 คน	6,395,400 บาท (จากเงินอุดหนุน ทั่วไป 1,128,300 บาท และจากรายได้ อบจ. ขอนแก่น 5,267,100 บาท)	เม.ย. – มิ.ย. 2552
12. โครงการเปิดประตู สู่โลกกว้างเด็กด้อย โอกาส	จัดทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสร้าง โอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนในสังกัด นักเรียนไม่น้อยกว่า 250 คน	500,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	ม.ค. – มี.ค. 2552
13. โครงการนักเรียน คนเก่งของโรงเรียน ในสังกัด	(1) จัดการแข่งขันทักษะทางวิชาการ ดนตรี กีฬา ศิลปะ และกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน นักเรียนโรงเรียนในสังกัด (2) เข้าร่วมแข่งขันงานนักเรียนคนเก่งใน โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นระดับประเทศ	900,000 บาท 100,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	เม.ย. – ก.ย. 2552 ต.ค. 2551

โครงการ/กิจกรรม	รายละเอียด	งบประมาณ	ระยะเวลาในการดำเนินการ
14. โครงการมหกรรมการศึกษาท้องถิ่น	(1) จัดนิทรรศการและเข้าร่วมแข่งขันงานมหกรรมการศึกษาท้องถิ่นระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2) จัดนิทรรศการและเข้าร่วมแข่งขันงานมหกรรมการศึกษาท้องถิ่นระดับประเทศ	100,000 บาท 200,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	ก.ค. 2552 ส.ค. – ก.ย. 2552
15. โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	(1) จัดทำระบบรับ-ส่งโทรสารแบบอัตโนมัติ (2) พัฒนาระบบการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตโรงเรียนในสังกัด จำนวน 19 โรงเรียน	195,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	ม.ค. – มิ.ย. 2552
16. โครงการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศประจำอำเภอ	จัดตั้งศูนย์สารสนเทศประจำอำเภอสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ประชาชนในเขตอำเภอ	120,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	ม.ค. – มิ.ย. 2552
17. โครงการสร้างทักษะด้านการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศ	จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะด้านการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัด สพท.ขก.เขต 4	750,000 บาท (จากรายได้ อบจ. ขอนแก่น)	ม.ค. – มิ.ย. 2552

(4) แผนปฏิบัติงานร่วมยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ

อย่างไรก็ดี อบจ. ขอนแก่นยังมีแผนปฏิบัติงานที่อยู่ระหว่างดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น เป็นรูปธรรมมากขึ้น เนื่องจากโรงเรียนมีระดับมาตรฐานที่ต่างกันในแต่ละระดับชั้นการศึกษา พื้นฐานของนักเรียน บุคลากรด้านการศึกษา และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมด้านการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมาทั้งหมดให้สามารถพัฒนาไปด้วยกันได้ โดยอาศัยกระบวนการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง และการทำแผนปฏิบัติงานร่วม ซึ่งจะช่วยให้ อบจ. ขอนแก่นสามารถกำหนดตัวชี้วัดในการวัดและประเมินผลด้านการศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่นได้ด้วย ดังนี้

- 1) การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดร่วมกัน
- 2) การใช้ทรัพยากรร่วมกัน

3) การพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาร่วมกัน

4) การติดตามและประเมินผลร่วมกัน

5) การให้ อบต. ในพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

ทั้งนี้ แผนปฏิบัติงานร่วมข้างต้นต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลของโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่นประกอบ เช่น คุณภาพของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การรู้หนังสือของเด็กนักเรียนในระดับชั้นเดียวกัน คุณภาพของคุณครูด้านการเรียนการสอน และ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมต่อไป

(5) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) การจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และ องค์กรธุรกิจในพื้นที่ตามความจำเป็นอย่างแท้จริง

2) สามารถสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นธรรมชาติ

3.3 การติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลจะดำเนินการตามโครงการที่ได้จัดทำร่วมกัน จะเป็นในลักษณะของความสำเร็จของโครงการที่ อบจ. ขอนแก่นให้ความช่วยเหลือหรือจัดสรรงบประมาณให้ตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งเป็นลักษณะการประเมินผลเชิงปริมาณ ได้แก่ จำนวนสัมมนาที่จัดอบรมให้แก่ อบต. หรือ จำนวนอุปกรณ์ที่ได้จัดซื้อให้แก่ อบต. เป็นต้น ซึ่งยังไม่มีมีการประเมินผลในลักษณะคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจของ อบต. ต่อโครงการหรืองบประมาณที่ อบจ. ขอนแก่น จัดสรรให้ และผลการจัดการอบรมเพิ่มความรู้ ทักษะในการทำงานได้อย่างไร คุณภาพการเรียนการสอนที่ได้รับเพิ่มขึ้นตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ เป็นต้น

อบจ. ขอนแก่นได้กำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนที่ได้พิจารณาปรับปรุงแล้ว รวมทั้งการประเมินผลจากผู้ที่มีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงแผนต่อไป

อย่างไรก็ดี คณะวิจัยเห็นว่ากระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ โดยการจัดทำประชาคมของคนในพื้นที่ที่มาจากทุกภาคส่วนจะเป็นประโยชน์ต่อ อบจ. ขอนแก่น ในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ตัวชี้วัด และการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง โดยพิจารณาผ่านแผนปฏิบัติการของโรงเรียน รวมทั้งการจัดทำโครงการนำร่อง

3.4 ปัญหาและอุปสรรค

การติดตามและประเมินผลยังไม่มีการวัดผลในเชิงคุณภาพ เนื่องจากยังขาดข้อมูลด้านคุณภาพ และผลสำเร็จที่ได้ในที่ไม่สามารถวัดเป็นผลเชิงประจักษ์ได้ เช่น การเป็นคนดี ช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

ส่วนที่ 4 ปัจจัยสำคัญและการ Synchronize ในการทำงานและประสานแผน (ฉบับสมบูรณ์)

4.1 การวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญในการทำงานและประสานแผน

จากการดำเนินงานร่วมกับ อบจ. ขอนแก่น เพื่อพัฒนาด้านการจัดทำและประสานแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้านการศึกษา เป็นระยะเวลา 24 เดือน (15 กันยายน 2550 – 14 กันยายน 2552) คณะวิจัยสามารถสรุปปัจจัยสำคัญในการทำงานและประสานแผนได้ ดังนี้

4.1.1 ปัจจัยในการทำงานและประสานแผน

(1) ปัจจัยด้านกฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการทำงาน

ปัจจุบัน อบจ.ขอนแก่น มีแนวทางการประสานแผนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบท. ในเขตจังหวัด เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งเป็นไปตามกรอบเวลาดังนี้

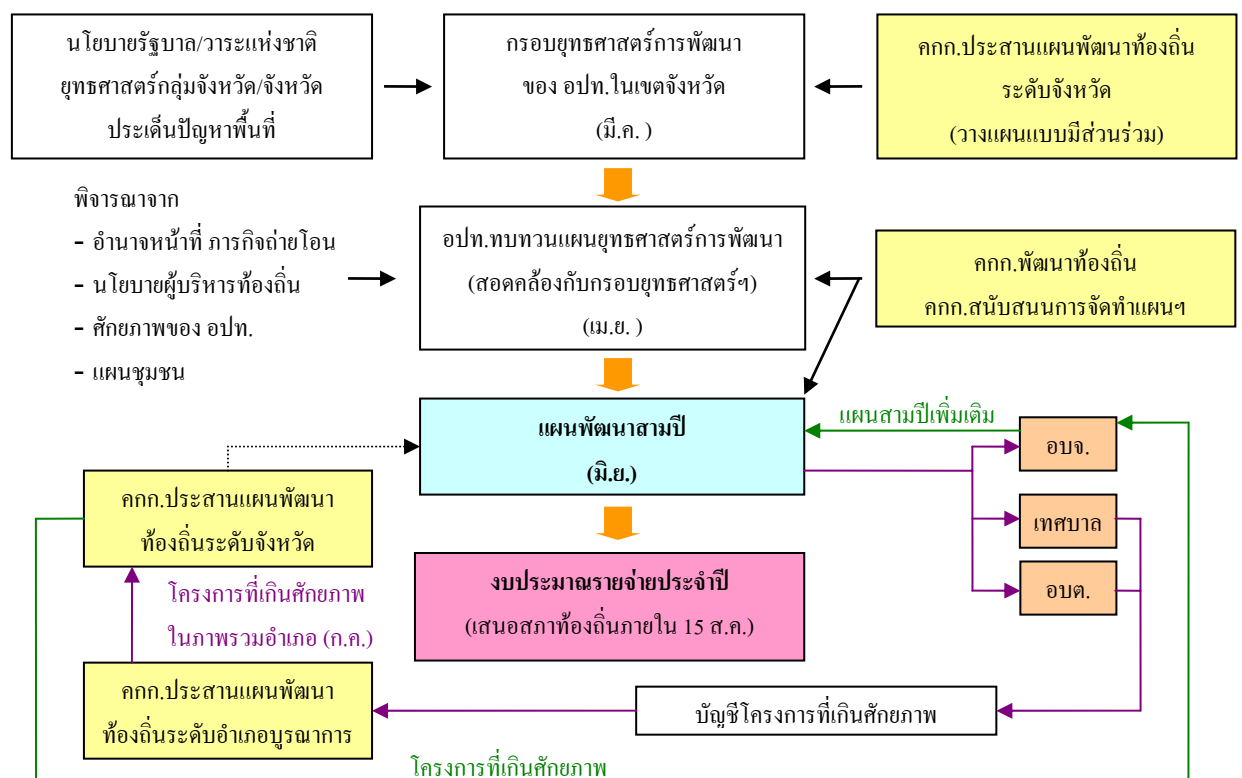
- ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี อบจ.ขอนแก่น จะจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนารายของ อบท. ในเขตจังหวัด แล้วส่งแผนให้ อบท. นำไปเป็นกรอบสำหรับจัดทำแผนพัฒนาตนเอง
- ภายในเดือนมิถุนายนของทุกปี อบจ.ขอนแก่น และ อบท. อื่นๆ จะร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2552-2554) โดยให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ร่วมกัน ก่อนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอต่อสภาท้องถิ่นภายใน 15 สิงหาคม ของทุกปี เพื่อให้สามารถเริ่มดำเนินการได้ทันในปีงบประมาณถัดไป

การดำเนินการดังกล่าวมีข้อดี คือ เป็นการดำเนินงานโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน ทั้ง อบท. อื่นๆ ฝ่ายบริหาร และประชาชน โดยมีแนวทางในการจัดทำและประสานแผนสรุปได้ ดังนี้

- 1) ในการประสานแผนดังกล่าว อบจ. ขอนแก่น จะเป็นผู้มีบทบาทหลักในการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนารายของ อบท. ในเขตจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ อบท. ในจังหวัดจัดทำรายละเอียดของโครงการที่สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้ยึดหลักการพัฒนาที่ตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาล (ตามที่นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา) และสอดคล้องเชื่อมโยงกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 -2554) แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัด ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ (“ร้อยแก่นสารสินธุ์”) และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดขอนแก่น รวมไปถึงการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของ อบจ. ขอนแก่น ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ได้มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตาม

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้บริบทดังกล่าว อบจ. ขอนแก่น ได้ร่วมกับ อปท. อื่นจัดทำ แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยต้องการให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นมีความเป็นเลิศด้านบริหารจัดการ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็น เมืองน่าอยู่โดย อบจ. ขอนแก่น จะให้การสนับสนุนโครงการที่เกินศักยภาพของ อปท. โดยมีการ กำหนดขอบเขตและประเภทโครงการที่ อบจ. ขอนแก่นจะให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวม นอกจากการกำหนดลักษณะของโครงการแล้ว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่าควรกำหนดวงเงิน ของโครงการไว้ด้วย เพื่อให้ อปท. ได้รับความช่วยเหลือที่ทั่วถึง และไม่เป็นการระดมการคลังแก่ อบจ. ขอนแก่น มากเกินไป อย่างไรก็ตามการช่วยเหลือด้านงบประมาณของ อบจ. ขอนแก่น ยังมี ข้อจำกัด กล่าวคือโครงการดังกล่าวต้องเป็นภารกิจของ อบจ. จึงจะสามารถให้ความช่วยเหลือทาง การเงินได้ โดยสรุปเป็นแผนภาพกระบวนการจัดทำแผนและประสานแผนได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 4.1 กระบวนการจัดทำแผนและประสานแผนตามแนวทางของกระทรวงมหาดไทย

2) สำหรับกรอบการจัดทำและประสานแผนด้านการพัฒนาการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาจังหวัดที่ยังคงมีเป้าหมายร่วมกัน และใช้เป็นจุดยึดโยงในการประสานแผนกับ อปท. เครือข่าย นอกจากนี้การจัดทำแผนดังกล่าว ได้มีผู้แทนจากทุกภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงานราชการ ส่วนภูมิภาค ภาคเอกชน และประชาคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์

3) โครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนและประสานแผนของ อบจ. ขอนแก่น ได้มุ่งเน้นการจัดทำแผนและประสานแผนในยุทธศาสตร์นำร่องโดยพิจารณาด้านที่ อบจ. ขอนแก่นต้องการเสริมสร้างเพื่อให้ท้องถิ่นมีความแข็งแกร่งในการรองรับบทบาทและหน้าที่ที่จะได้รับการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลาง รวมทั้งสามารถตอบสนองกับความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งกระบวนการทำงานในการจัดทำแผนและประสานแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้านจะเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบจ. ขอนแก่น ซึ่งมีกระบวนการในการจัดทำแผนและประสานแผน ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างประชาคม/ อปท./ อบจ.

ทางการ : คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ/ จัดทำ MOU

ไม่เป็นทางการ : ปฏิสัมพันธ์ที่ดี สร้างความผูกพัน ให้ความเอาใจใส่ต่อ
อปท. และเครือข่าย

การทำงานเป็นทีมภายในและเครือข่ายภายนอก

ทำงานแบบพี่น้อง ให้ความรู้ สร้างองค์ความรู้ มีจุดสนใจร่วมกัน

ร่วมคิด&แลกเปลี่ยน แบ่งหน้าที่&ภารกิจที่ชัดเจน

ความเป็นผู้นำของ อบจ.

เป็นพี่เลี้ยง ให้ความรู้/อบรม จัดทำรูปแบบ/แนวทาง ให้ความเป็นกันเอง/
เข้าถึงได้

(2) ปัจจัยด้านงบประมาณ

อบจ. ขอนแก่นมีรายได้เป็นของ อบจ. ขอนแก่นเองประมาณปีละ 700 ล้านบาท ทำให้ อบจ. ขอนแก่น มีปัจจัยด้านงบประมาณที่สำคัญในการจัดทำแผนและประสานแผนผ่านโครงการต่างๆ ที่ อบท. ในจังหวัดขอนแก่นไม่สามารถดำเนินการได้เอง นอกจากนี้ ในด้านการศึกษาที่เป็นภารกิจที่ อบจ. ขอนแก่นได้รับถ่ายโอนมาจากส่วนกลาง ทำให้ อบจ. มีงบอุดหนุนทั่วไปจากส่วนกลางในการบริหารจัดการโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมาด้วย

(3) ปัจจัยด้านบุคลากร

ในกระบวนการจัดทำแผนและประสานแผน ปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง คือ เรื่องบุคลากรของ อบจ. ขอนแก่น และของ อบท. อื่น ทั้งในระดับผู้บริหารและระดับเจ้าหน้าที่ ซึ่งระดับผู้บริหารได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างจริงจัง ส่งผลให้บุคลากรในระดับเจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญต่อการจัดทำแผนและประสานแผนเพื่อให้เกิดผลในภาพรวมต่อจังหวัดขอนแก่น อย่างไรก็ดี จำนวนเจ้าหน้าที่ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาโดยเฉพาะยังมีไม่เพียงพอ รวมทั้งหน้าที่รับผิดชอบเพิ่มเติมทั้งในเรื่องการดูแลบุคลากรครูที่ได้รับถ่ายโอนมา ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นทราบถึงปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดี และได้ดำเนินการจัดหาบุคลากรโดยการรับโอนมาจากหน่วยงานอื่นเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ดี ในเบื้องต้น อบจ. ขอนแก่น ได้ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบที่ได้รับถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่นเป็นผู้นำในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น

(4) ปัจจัยจาก อบท. อื่นๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การพัฒนาตามแผนดังกล่าวขึ้นอยู่กับความพร้อมของ อบท. อื่นๆ งบประมาณของท้องถิ่น และความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนกระบวนการตามแผนงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการผลักดันแผนงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย และสามารถขยายผลไปสู่ อบท. อื่นๆ โดยในเบื้องต้น จะให้กองการศึกษา คัดเลือก อบต. หรือเทศบาลที่มีโรงเรียนในสังกัดแล้วยื่นข้อเสนอให้เข้าร่วมตามแผน หลังจากนั้นจะทำแผนปฏิบัติการร่วมกันโดยนั้น อบต. และเทศบาลที่ได้รับโอนโรงเรียนจาก สพฐ.

(5) ปัจจัยด้านการเมือง

อบจ. ขอนแก่น มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมือง ทำให้มีความเป็นกลางในการเสนอแนะนโยบายโดยไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก แต่มุ่งเน้นผลประโยชน์ของคนในจังหวัดเป็นสำคัญ

ดังนั้น กล่าวโดยสรุปปัจจัยในการทำงานและประสานแผนยุทธศาสตร์ของ อบจ. ขอนแก่น สามารถพิจารณาได้ใน 2 ด้าน ดังนี้

1) การจัดทำและประสานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

ก. เน้นในการเชื่อมโยงทรัพยากรของทุกฝ่ายเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีรูปแบบในการประสานแผนทั้งแนวดิ่งและแนวราบ

ข. การประสานแผนจะมีลักษณะเป็นความร่วมมือเชิงสนับสนุนระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กรที่ต่างศักยภาพและที่มีศักยภาพที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้การจัดทำแผนในแต่ละหน่วยได้มาตรฐานตามที่กำหนดและมีคุณภาพตามที่ประชาชนในท้องถิ่นต้องการ

ค. การจัดทำและประสานแผนเป็นไปตามกรอบที่กระทรวงมหาดไทยได้ให้ไว้

ง. ซึ่งปัจจุบันมีแต่หนังสือชักชวนความเข้าใจเรื่องการประสานแผนซึ่งเป็นแนวทางที่ อปท. ในจังหวัดขอนแก่นยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

จ. การกำหนดงบประมาณ เป็นลักษณะการรวมโครงการของแต่ละ อปท. ยังไม่ได้มีแผนปฏิบัติการร่วมกันเพื่อให้มีการใช้งบประมาณร่วมกัน โดย อบจ.ขอนแก่นจะมีบทบาทเฉพาะโครงการที่เกินศักยภาพในการจัดสรรเงินและงบประมาณ

2) การจัดทำและประสานแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น

จากเป้าหมายหลักของ อบจ. ขอนแก่น ที่เลือกยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาเป็นโครงการนำร่องในการจัดทำแผนและประสานแผน เกิดจากการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่และผู้บริหาร อบจ. ขอนแก่น เห็นว่า ปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ของจังหวัด ตลอดจนปัญหาของประเทศต้องแก้ที่รากฐานการศึกษา จึงมุ่งเน้นพัฒนาทางการศึกษาโดยใช้โรงเรียนที่ อบจ. ขอนแก่น ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนกลางเป็นโครงการนำร่องในการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัดขอนแก่น

ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญในการจัดทำแผนและประสานแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น มีดังนี้

ก. การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร (ระดับนโยบาย) หรือการมีส่วนร่วมในแนวคิดในการริเริ่มเพื่อให้มีนโยบายร่วมกันในแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้านการศึกษา

ข. การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น (ระดับปฏิบัติ) หรือการมีส่วนร่วมในแนวราบ เพื่อสร้างกระบวนการตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่ด้านการศึกษา โดยผ่านกระบวนการประชาคม

ค. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและ อปท. ในพื้นที่ต่อแผนพัฒนาโรงเรียน หรือการมีส่วนร่วมแบบโครงข่าย

ง. การมีกลไกในการกำหนดมาตรฐาน และการประกันคุณภาพ การรับรองมาตรฐานการศึกษา เพื่อเป็นฐานในการประสานแผน รวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น และ โรงเรียนอื่นในจังหวัดขอนแก่น

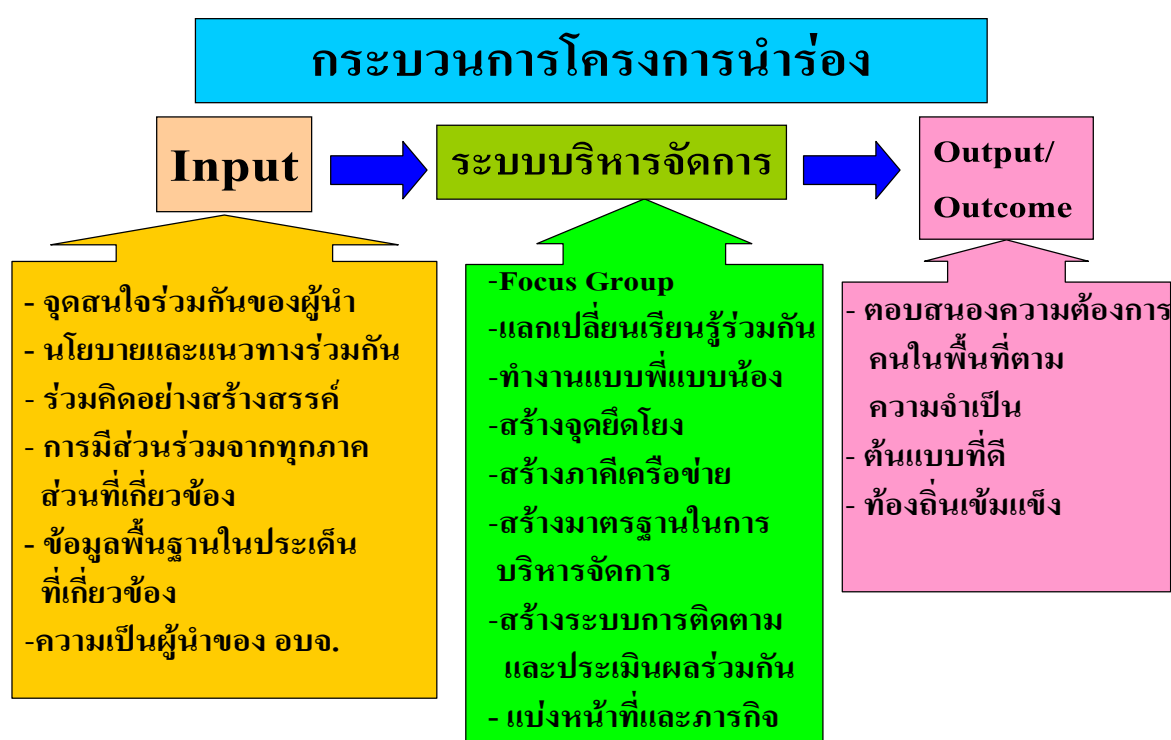
จ. บทบาทในการกำกับดูแลสนับสนุนมาตรฐานการศึกษา การสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และความร่วมมือกับ อปท. อื่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการทั้งในด้านงบประมาณและการบริหารจัดการ

จ. ความสามารถในการบริหารจัดการของแต่ละโรงเรียนในด้านงบประมาณ บุคลากร ข้อมูลข่าวสารความรู้ อุปกรณ์

ข. การกำหนดตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับเดียวกันร่วมกัน เพื่อประโยชน์ในการให้ผลตอบแทน และการสร้างตัวชี้วัดร่วมกับ อบท. ในพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการศึกษากองคนในพื้นที่

ซึ่งคณะวิจัย สามารถสรุปกระบวนการโครงการนำร่องด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 4.3 กระบวนการโครงการนำร่อง ของ อบจ. ขอนแก่น

4.1.2 ประเด็นยึดโยงในการพัฒนาท้องถิ่นระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด

อบท. เป้าหมายที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วยเทศบาลตำบลจำนวน 1 แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 3 แห่ง ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นได้กำหนดให้เป็น อบท. เครือข่าย ได้แก่ เทศบาลตำบล กุดน้ำใส อ.น้ำพอง เทศบาลตำบลโนนหัน อ.ชุมแพ อบต.บ้านดง อ.อุบลรัตน์ และ อบต. โนนข่า อ.พล โดยมีมุ่งขยายแผนพัฒนาขีดความสามารถด้านการจัดการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น ไปยัง อบท. ที่อยู่ในเครือข่าย ซึ่งจะเน้นการพัฒนาโรงเรียนในด้านคุณภาพการเรียนการสอน บุคลากร นักเรียน ตลอดจนการบริหารจัดการการศึกษาภายใต้กรอบการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบ ทั้ง 3 แห่ง

อย่างไรก็ตาม อบจ. ขอนแก่นต้องปรับแผนการศึกษาสำหรับโรงเรียนที่ถ่ายโอนจากกระทรวงศึกษาธิการมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปี 2551 เนื่องจากโรงเรียนที่ถ่ายโอนมาแต่ละโรงเรียนมีปัญหาที่ต่างกัน โดยการปรับกลยุทธ์ดังกล่าวจะใช้โมเดลการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบเป็นหลักแล้วทำการวิเคราะห์ ทั้งนี้ อบจ. ขอนแก่น ได้ปรับปรุงโครงสร้างของ อบจ. ขอนแก่น ให้มีหน่วยงานในระดับกองเพื่อรองรับในการบริหารงานครูและบุคลากร การคัดเลือก และการประเมินผล ภายใต้หลักการการบริหารจัดการที่ดี โดยได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการคัดเลือกบุคลากรครู

สำหรับข้อมูลที่เป็นต้องใช้ในการเกี่ยวข้องการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่นนั้น สามารถสรุปได้ ดังนี้

- (1) ความต้องการของคนในพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่
- (2) การบริหารต้นทุน/งบประมาณ
- (3) จุดอ่อนและจุดแข็งของแต่ละโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมา อบจ. ขอนแก่น
- (4) ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในภาพรวม เช่น จำนวนโรงเรียน ขนาดของชั้นเรียน ระดับการเรียนรู้หนังสือของเด็กนักเรียน จำนวนประชากรในพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ สัดส่วนครูต่อนักเรียน เพื่อใช้ในการกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสมตามขนาดโรงเรียน และการสร้างมาตรฐานในการประเมินผลร่วมกันเพื่อให้การวัดผลอยู่ในระนาบเดียวกัน และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ทุกฝ่าย
- (5) นโยบายและแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนของส่วนกลาง
- (6) ความต้องการของตลาดแรงงานที่ขาดแคลนในท้องถิ่น

นอกจากนี้ คณะวิจัยเห็นว่าเครื่องมือที่ใช้ในการยึดโยงได้แก่ การใช้แผนโดยมีงบประมาณเป็นจุดยึดโยงในการจัดทำโครงการร่วมกัน เช่น โครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง การใช้ครูโมบาย (Mobile) สำหรับวิชาภาษาต่างประเทศ การจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์การเรียนร่วมกันเนื่องจากกำลังซื้อที่เพิ่มขึ้นจะทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (economies of scale) และสามารถลดต้นทุนและภาระงบประมาณได้ ซึ่งประเด็นข้างต้นจะเป็นจุดยึดโยงที่สำคัญเพื่อให้เกิดการจัดทำแผนและประสานเป็นไปโดยธรรมชาติ เนื่องจากเกิดประโยชน์ที่เห็นเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริงแก่ทุกฝ่าย

นอกจากประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนในพื้นที่ของตนแล้ว อปท. เครือข่ายที่จัดทำโครงการร่วมกันยังจะได้ประโยชน์จากการลดงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น แต่ได้รับคุณภาพของสินค้าและบริการเท่าเดิม และสามารถรองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

นอกจากนี้ อบจ. ขอนแก่นได้เชิญชวน อปท. เครือข่ายเข้าร่วมโครงการในการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดทำแผนและประสานแผนกับคณะวิจัยด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

ในการจัดทำแผนและประสานแผนต่อไปอย่างเป็นธรรมชาติ และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีประเด็นร่วมกันในการจัดทำแผนและประสานแผน ดังนี้

- (1) ปัญหาของจังหวัดและคนในท้องถิ่น โดยอาจพิจารณาทั้งในด้านพื้นที่และหน้าที่ภารกิจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าเรื่องใดควรมีการประสานแผน
- (2) โรงเรียนที่ อบจ. ขอนแก่น ได้รับถ่ายโอนมา
- (3) งบประมาณเงินอุดหนุน
- (4) การมีแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับภาคีเครือข่ายในท้องถิ่นและส่วนกลาง ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน มหาวิทยาลัยขอนแก่น องค์กรชาวบ้านที่เข้มแข็ง โครงการอื่นที่ สกว. ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา
- (5) การทำข้อตกลงในการให้ความร่วมมือการพัฒนาเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นพิเศษได้แก่ บันทึกข้อตกลง/ความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) เรื่อง แนวทางความร่วมมือในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยในจังหวัดขอนแก่น ระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น

4.2 การ Synchronize ในการทำงานและประสานแผน

จุดเริ่มต้นในการ synchronize การทำงานและประสานแผนระหว่าง อบจ. ขอนแก่นและอปท. ในจังหวัดขอนแก่น เริ่มจากการมีวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาที่ชัดเจนระหว่าง อบจ. ขอนแก่นและอปท. ในจังหวัดขอนแก่นที่ให้ความสำคัญด้านการศึกษาเหมือนกัน เนื่องจากเห็นว่าการศึกษารากฐานสำคัญในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่นและการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง และได้รับการประสานต่อจากเจ้าหน้าที่ของ อบจ. ขอนแก่น และ อปท. ที่ร่วมโครงการ ในการจัดทำแผนร่วมกัน โดยมีการทำงานทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมคิด และให้ข้อมูลความต้องการคนในท้องถิ่น มีผู้รับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีระบบงานในการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพรองรับภารกิจด้านการศึกษาอย่างเหมาะสม การจัดทำโมเดลโรงเรียนต้นแบบในระดับต่าง ๆ เพื่อใช้กับโรงเรียนในสังกัด และโรงเรียนอื่นที่สนใจ ตามลักษณะความต้องการของแต่ละพื้นที่ โดยเน้นการตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ มิใช่เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน หรือของ อบจ. ขอนแก่นเอง

ดังนั้น จึงเป็นการ synchronize ที่เป็นไปตามธรรมชาติ โดยเป็นกระบวนการที่มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีการประยุกต์ให้เข้ากับพื้นที่ในแต่ละโรงเรียน ทำให้โมเดลไม่มีความแข็งตัว แต่มีความยืดหยุ่น ซึ่งสามารถแบ่งการวิเคราะห์ในการทำงานและประสานแผนได้ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

(1) การทำงานและประสานแผนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ใช้บันทึกความเข้าใจเป็นจุดยึดโยงให้เกิดการทำงานและประสานแผนร่วมกันระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และ อปท. ในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งการ synchronize ในประเด็นนี้จะเกิดจากการมีจุดสนใจในการพัฒนาในเรื่องดังกล่าวร่วมกัน กล่าวคือให้ความสำคัญร่วมกันทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ

(2) การทำงานและประสานแผนโรงเรียนในสังกัดที่ได้รับถ่ายโอนมา

ใช้โรงเรียนเป็นจุดยึดโยงความร่วมมือระหว่าง คนในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น รวมทั้ง ภาคีเครือข่าย เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมหาวิทยาลัย เป็นต้น

ซึ่งการทำงานและประสานแผนทั้ง 2 ลักษณะมีกระบวนการดำเนินการที่เหมือนกัน คือ

- 1) เริ่มจากภาระหน้าที่ตามกฎหมายของ อบจ. ขอนแก่นและอปท. อื่นในจังหวัด
- 2) การมีวิสัยทัศน์ในเรื่องที่ให้ความสำคัญและมีทิศทางเดียวกันทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

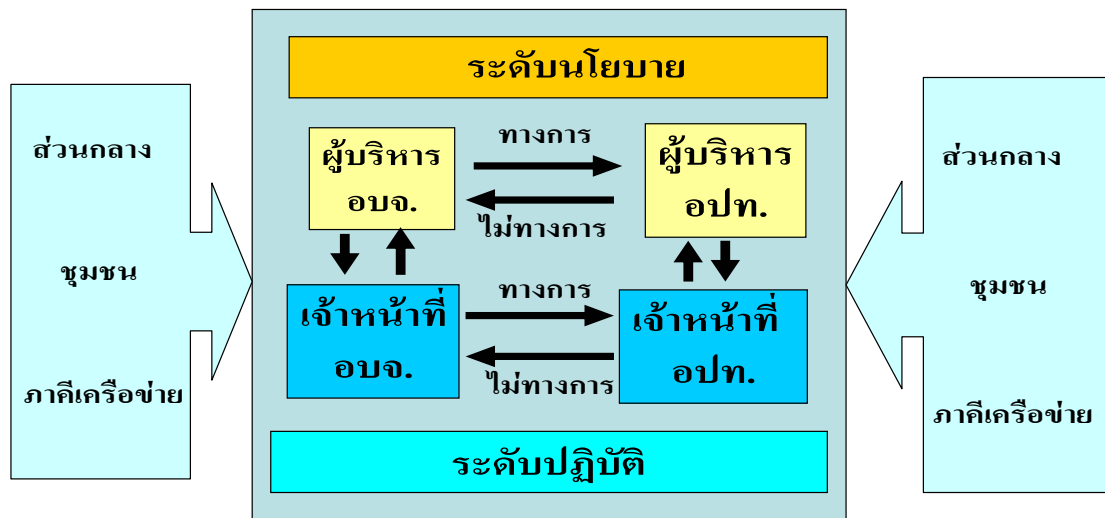
- 3) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานหรือโครงการ

- 4) มีการร่วมคิดร่วมทำระหว่างผู้บริหาร บุคลากรภายในองค์กร หน่วยงานภายนอก และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- 5) แบ่งหน้าที่ในการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและมีการบูรณาการในการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงานร่วมกัน

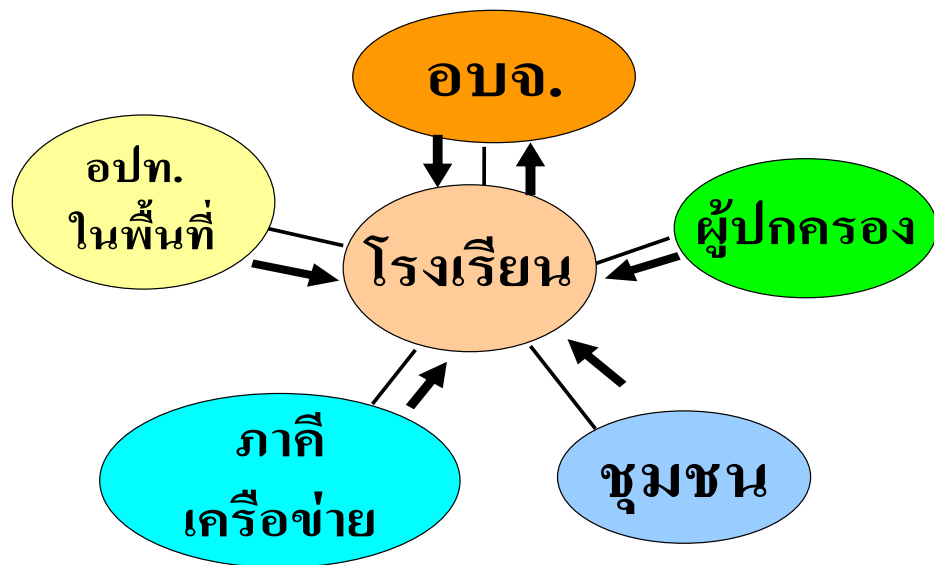
ดังนั้น คณะวิจัยได้วิเคราะห์จากกรณีศึกษาทั้ง 2 กรณี พบว่าปฏิสัมพันธ์ในการจัดทำและประสานแผนของ อบจ. ขอนแก่น กับ อปท. ในจังหวัดที่ร่วมโครงการส่งเสริมและสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งอยู่ในความดูแลของ อบต. และเทศบาลในจังหวัด เป็นไปใน 2 ระนาบ คือ ระดับนโยบาย และระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ โดยมีการประสานงานทั้งในลักษณะที่เป็นทางการ และไม่เป็นการเป็นทางการใน 2 ระนาบ นอกจากนี้ยังมีการขยายต่อความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของ อปท. ในพื้นที่ที่ทำงานร่วมกันมาก่อนในลักษณะดาวกระจายด้วย ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 4.4 ปฏิสัมพันธ์ในการจัดทำและประสานแผนระหว่าง อบจ. ขอนแก่นและ อปท. ในจังหวัด

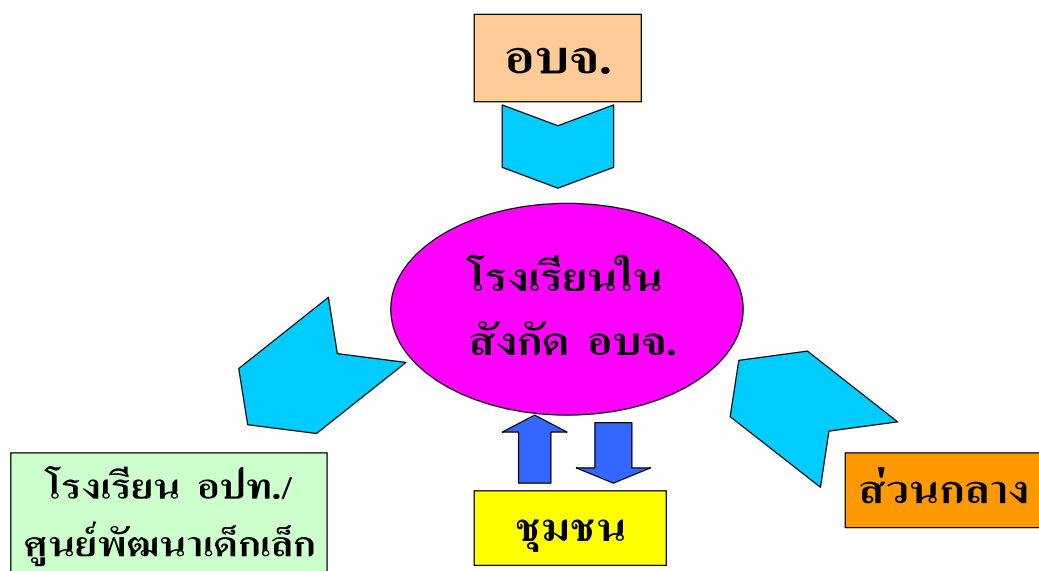

นอกจากนี้ ยังพบว่า อบจ. ขอนแก่น สามารถใช้โรงเรียนเป็นจุดยึดโยงในการพัฒนาด้าน การศึกษารวมทั้งเป็นที่พึ่งของชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ โดยการจัดทำ ประชาคมผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครอง คนในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ภาคีเครือข่าย และ อปท. ในพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยโรงเรียนในสังกัดจะเป็นผู้เชื่อมโยงความต้องการของชุมชนในพื้นที่ผ่าน การจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนให้กับ อบจ. ขอนแก่นเพื่อให้การส่งเสริมที่ตรงกับความต้องการอย่าง แท้จริงของคนในชุมชน ไม่ใช่เป็นการสนองความต้องการของโรงเรียนหรือของ อบจ. ขอนแก่น นอกจากนี้ อบจ. ขอนแก่นยังสามารถใช้โรงเรียนในสังกัดที่มีศักยภาพที่เข้มแข็งให้ความช่วยเหลือแก่ โรงเรียนในสังกัดของ อบจ. ขอนแก่นอื่นที่ยังไม่เข้มแข็ง รวมทั้งโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน พื้นที่เดียวกันและชุมชน โดย อบจ. ขอนแก่นให้ความช่วยเหลือผ่านโรงเรียนในสังกัด ร่วมกับ อปท. ที่อยู่ในพื้นที่ และพื้นที่เขตการศึกษาที่เป็นตัวแทนจากส่วนกลาง เช่น การพัฒนาปรับปรุงหอประชุม ของโรงเรียนเมืองพลวิทยาคม เพื่อใช้ประโยชน์ในการเป็นที่จัดประชาคมของท้องถิ่น นอกเหนือจาก การใช้ประโยชน์ในกิจกรรมของโรงเรียนเอง ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังแผนภาพที่ 4.5 และ 4.6

แผนภาพที่ 4.5 การใช้โรงเรียนในสังกัดเป็นจุดยึดโยงในการนำผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมหารือในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

แผนภาพที่ 4.6 การใช้โรงเรียนในสังกัดของ อบจ. ในการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน และ โรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(1) อบจ. ขอนแก่น สามารถเป็นแกนหลักในการจัดทำและประสานแผนแก่ อปท. เครือข่ายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการรับถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผลลัพธ์ที่จะได้รับจากโครงการคือ

(2) แผนที่ใช้ในการประสานกับ อปท. อื่น และการพัฒนาทางการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน ต้นแบบ และรวมไปถึงการพัฒนาการศึกษาอย่างครบวงจรทั้งในระดับเด็กเล็ก ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รวมไปถึงการศึกษานอกระบบเพื่อให้มีอาชีพเลี้ยงตนได้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานการอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนต่อไป ซึ่งจะสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือในการดำเนินการร่วมกันระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และ อปท. เครือข่าย ให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาจังหวัดร่วมกัน

(3) การพัฒนาความสามารถของ อบจ. ขอนแก่น และ อปท. เครือข่าย ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และการยอมรับจากหน่วยงานส่วนกลางต่อ อบจ. ขอนแก่น และ อปท. ในการรับถ่ายโอนภารกิจ ที่สามารถวัดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

(4) สร้างความมั่นใจให้กับโรงเรียนที่ถ่ายโอนมา ว่า อปท. สามารถจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(5) สามารถขยายผลความสำเร็จจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบไปสู่โรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมทั้งสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่โรงเรียนอื่นๆ ในจังหวัดขอนแก่น

4.3 ข้อสังเกตและข้อจำกัดในการจัดทำและประสานแผน

จากการหารือและศึกษาร่วมกับ อบจ. ขอนแก่น คณะวิจัยมีข้อสังเกตและข้อจำกัดในการจัดทำและประสานแผน ดังนี้

(1) การใช้แผนเป็นเครื่องมือในการยึดโยง โดยการจัดทำโครงการร่วมเพื่อเป็นการลดต้นทุน จะทำให้ทุกฝ่ายให้ความสำคัญกับการจัดทำแผน/โครงการร่วมกัน ทั้งนี้ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการร่วมกันที่เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยไม่ได้เกิดขึ้นตามกรอบหนังสือสั่งการจากส่วนกลางซึ่งจะทำให้เกิดการประสานแผนที่เป็นไปตามธรรมชาติ

(2) ภาวะผู้นำและความต่อเนื่องของชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญในการประสานแผนให้ประสบความสำเร็จได้ โดย อบจ. ขอนแก่น และผู้นำชุมชนต้องมีการทำงานที่ประสานให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อการขับเคลื่อนแผนและประสานแผนให้เป็นที่ยอมรับของ อปท. อื่น ในจังหวัดขอนแก่น

(3) การจัดทำและประสานแผนกับ อปท. เครือข่ายไม่มีความจำเป็นที่ อปท. ดังกล่าวจะต้องมีโรงเรียนในสังกัด แต่สามารถมุ่งเน้นในด้านการจัดให้นักเรียนในชุมชนสามารถรับบริการ

ด้านการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และ อปท. เครือข่ายที่ไม่มีโรงเรียนในสังกัดสามารถมีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนที่อยู่ในเขตปกครอง

(4) นอกจากนี้คณะวิจัยเห็นว่า การจัดทำและประสานแผนโดยวิธีที่เป็นทางการมากเกินไป อาจไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกส่วน แต่การจัดทำและประสานแผนในลักษณะใกล้ชิด หรืออยู่ในลักษณะการเจรจาทวิภาคของระดับผู้นำท้องถิ่น จะทำให้การจัดทำและประสานแผนเกิดขึ้นได้ง่าย และมีความคล่องตัวในการดำเนินการ

(5) จากการศึกษาพบว่า ในระยะแรกของโครงการ แต่ละ อปท. ในจังหวัดขอนแก่น ยังมีความเข้าใจในการจัดทำแผนที่ไม่ตรงกัน ดังนั้น การให้ความรู้แก่ อปท. เครือข่าย หรือ อปท. ขนาดเล็ก จึงมีความจำเป็น ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นได้ดำเนินการจัดทำโครงการให้ความรู้ด้านการจัดทำแผนแก่ อปท. ในจังหวัดขอนแก่นอยู่แล้ว เช่น ในปีงบประมาณ 2550 ได้จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้แก่เจ้าหน้าที่รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และในปีงบประมาณ 2551 ได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ด้านการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาแก่เจ้าหน้าที่รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อปท. ในเขตจังหวัดขอนแก่น ซึ่งควรเน้นการให้ความรู้เชิงปฏิบัติการให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการจัดทำแผนและสามารถนำไปใช้ได้จริง

(6) การประสานแผนเพื่อให้เกิดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดควรเป็นแบบ 3 มิติ ระหว่าง อบจ. ขอนแก่น หน่วยงานระดับกระทรวงในส่วนกลาง และ อปท. อื่นในจังหวัดขอนแก่น

(7) การจัดการการศึกษาในภาพรวมของจังหวัดขอนแก่น ควรมีการสร้างเชื่อมโยงของส่วนกลางกับท้องถิ่นในการจัดการการศึกษาเพื่อให้เกิดการบูรณาการและไม่มีความซ้ำซ้อน ในการใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาด้านการศึกษา

(8) การจัดทำระบบข้อมูลด้านศึกษามีความจำเป็น เนื่องจากปัจจุบันไม่มีระบบข้อมูลด้านการศึกษาทั้งจากส่วนกลางและของท้องถิ่นเองที่เป็นระบบ เจ้าหน้าที่ อบจ. ขอนแก่นต้องหาเองจากการขอข้อมูลจากแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลจากแต่ละโรงเรียนที่ อบจ. ขอนแก่นได้รับถ่ายโอนมา ยังไม่ได้มีการสร้างฐานข้อมูลรวมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีโรงเรียนในสังกัด ดังนั้น ขั้นตอนต่อไป อบจ. ขอนแก่นจึงจำเป็นต้องจัดทำฐานข้อมูลด้านการศึกษาในเรื่องขีดความสามารถและกำลังพล ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อใช้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่มีถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งทำให้ระบบการประเมินผล หรือการกำหนดตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผล มีข้อมูลหรือตัวเลขที่สามารถอ้างอิงได้เหมาะสมยิ่งขึ้นอีกด้วย

(9) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้บรรลุผลสำเร็จของ อบจ. ขอนแก่น ได้แก่ ความเป็นผู้นำของนายก อบจ. ซึ่งไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ในบริบทของพื้นที่อื่น

(10) การสร้างความสัมพันธ์การทำงานที่เป็นธรรมชาติแบบพี่แบบน้อง อาจเป็นวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป

(11) การมีจุดสนใจ วิสัยทัศน์ร่วมกัน ทำให้ง่ายในการร่วมคิด ร่วมแรงกันจัดทำและ
ประสานแผน

4.4 การนำไปใช้ประโยชน์

การนำรูปแบบของ อบจ. ขอนแก่นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดทำแผนและประสาน
แผนจะต้องอยู่ภายใต้บริบท ดังนี้

(1) วัฒนธรรมของคนในองค์กรในการทำงานร่วมกันแบบพี่แบบน้องทั้งระดับนโยบาย
และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการระหว่าง อบจ. และ อปท. ในพื้นที่

(2) ความเป็นผู้นำของ อบจ. ในด้านวิชาการ องค์ความรู้ เพื่อสร้างความเชื่อถือให้แก่
อปท.อื่น ที่ร่วมโครงการ

(3) การเมืองที่เข้มแข็งและมีเสถียรภาพ เนื่องจากนายก อบจ. ขอนแก่นเป็นกลางทางการเมือง
ทำให้ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย การดำเนินนโยบายจึงมีเสถียรภาพ มีความเข้มแข็ง และมีความ
เป็นกลาง ยึดผลประโยชน์ส่วนร่วมเป็นหลัก ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากผู้บริหารจาก อปท. ใน
จังหวัดขอนแก่น

ส่วนที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการดำเนินการโครงการวิจัย

โครงการวิจัยเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาจังหวัดของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (อบจ. ขอนแก่น) ได้ดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน 2550 ถึง วันที่ 14 กันยายน 2552 โดยตลอดระยะเวลา 24 เดือน นักวิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาจังหวัดของ อบจ. ขอนแก่น ประชุม และสัมมนา ร่วมกับเครือข่ายด้านการศึกษาของจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งประชุมและสัมมนาเพื่อ พัฒนาการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ขอนแก่น ระยอง และสุราษฎร์ธานี ซึ่งผลการปฏิบัติการดังกล่าวเป็นการปรับปรุงจากแผนปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับช่วงเวลาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบจ. แต่ละแห่ง ทั้งนี้ในช่วง 6 เดือนแรก ของการวิจัยได้เน้นการสำรวจข้อมูลและระบบงานด้านการจัดทำและประสานแผนระหว่าง อบท. ที่ผ่านมา ยกร่างประเด็นสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นจุดยึดโยงระหว่าง อบท. ในจังหวัด และ กำหนดกรอบแผนการทำงาน และตัวชี้วัดของกลุ่มงานด้านการศึกษา ระบบการประสานแผนกับ อบท. ที่ร่วมโครงการ และด้านงบประมาณ รวมทั้งพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนา ด้าน การศึกษาร่วมกันระหว่างนักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่น เพื่อจัดลำดับความสำคัญเบื้องต้นของกิจกรรม ต่าง ๆ ในช่วง 6 เดือนที่ 2 นักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาตามแผน ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา และกำหนดแนวทางการในการนำแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนนาร่อง ไปทำประชาคม ส่วนในช่วง 6 เดือนที่ 3 ได้ร่วมกันจัดทำประชาคมของผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ ส่วนเสียในโรงเรียนนาร่อง (Focus Group) เพื่อรับฟังความคิดเห็นในการพัฒนาและบริหารจัดการ โรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนา โรงเรียน และจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนรวมทั้งขยายกระบวนการจัดทำประชาคมโรงเรียนไปสู่โรงเรียน ในสังกัด อบจ. ขอนแก่นที่เหลืออีก 16 โรง โดยใช้โรงเรียนนาร่องเป็นฝ่ายทอดกระบวนการและ จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน และในช่วง 6 เดือนที่ 4 เป็นการติดตามประเมินผลและการวัดผล ความสำเร็จและถอดบทเรียนปัจจัยความสำเร็จจากการจัดการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น

นอกจากนี้ นักวิจัยได้ให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา ได้แก่ ตัวอย่างการพัฒนา ด้าน การศึกษาของประเทศญี่ปุ่นและประเทศอังกฤษ การจัดการระบบการเงินด้านการศึกษา การวิเคราะห์ ต้นทุน (Cost Benefit Analysis) ด้านการศึกษา รวมทั้งการสร้างเครือข่ายร่วมกับโครงการที่เกี่ยวข้อง ด้านการศึกษาของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

การดำเนินโครงการตลอดระยะเวลา 24 เดือน นักวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นพบปัญหาและ อุปสรรคซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ภาวะเบี่ยงจากส่วนกลาง และนโยบายด้าน การศึกษาของส่วนกลางกับแนวทางปฏิบัติที่ยังไม่สอดคล้องกัน ส่วนปัจจัยภายในไม่พบปัญหาแต่

อย่างไร เนื่องจากทุกฝ่ายเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาการศึกษาของจังหวัด จึงให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องความพร้อมของ อปท. ในการรองรับภารกิจด้านการจัดการศึกษาในอนาคตเป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวัง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการพื้นที่ทั้งจังหวัด ดังนั้น หากมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในจังหวัด อบจ. ขอนแก่นจำเป็นต้องคำนึงถึงงบประมาณและความสามารถในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ซึ่งแนวทางแก้ไขในเรื่องนี้ในระยะแรกที่ อบจ. ขอนแก่นสามารถดำเนินการได้คือการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และได้หยุดรับการถ่ายโอนโรงเรียนจากส่วนกลาง โดยปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 19 โรง จากโรงเรียนในจังหวัดขอนแก่นทั้งหมดจำนวน 1,156 โรง

ทั้งนี้ สามารถสรุปผลการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผ่านกระบวนการเพื่อมุ่งให้เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ตามหลักของ Peter Senge 5 ประการ ได้แก่ การใฝ่ใจพัฒนาคน มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Personal Mastery) รูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง (Mental Model) การสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ (Shared Vision) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) และความคิดความเข้าใจเชิงระบบ (System Thinking) ได้ดังนี้

(1) ด้านการเพิ่มขีดความสามารถของ อบจ. และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

คณะวิจัยได้ใช้กระบวนการต่อยอดจากโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พขบ.) ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นได้ร่วมโครงการด้วย โดยให้บุคลากรเป้าหมายในโครงการ พขบ. เสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่บุคลากรเป้าหมายใหม่ รวมทั้งการใช้วิธีการ Train the Trainer เพื่อให้บุคลากรของ อบจ. ขอนแก่น สามารถอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรของ อปท. ในจังหวัดขอนแก่น ในด้านการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษารวมทั้งใช้เครือข่ายของของภาคีในจังหวัด ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่นในการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านการศึกษาด้วย ซึ่งผลที่ได้รับทำให้บุคลากรที่ไม่เคยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบสามารถจัดทำแผนพัฒนาได้ และเป็น trainer ให้แก่ โรงเรียนอื่นในสังกัด อบจ. ขอนแก่นได้ด้วย รวมทั้งการปรับโครงสร้างกองการศึกษาเพื่อรองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้น

(2) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารจัดการที่ถือพื้นที่เป็นหลัก

คณะวิจัย อบจ. ขอนแก่น มีบทบาทในการร่วมอภิปรายตลอดจนเสนอแนะแนวทางการวางแผนและจัดทำงบประมาณด้านการศึกษายั่งยืน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นที่ได้กำหนดไว้แล้ว โดยพิจารณาจากผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนนำร่องและการใช้งบประมาณในปีที่ผ่านมา แล้วเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการทำแผนของ อบจ. ขอนแก่นในปีงบประมาณ 2553 รวมทั้งจัดทำประชาคมแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนนำร่องเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อนำไปพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ผลการที่ได้จะเป็นการจัดทำโครงการร่วมกันในพื้นที่ เช่น โครงการครูโมบาย

(3) ด้านการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่าง อบท. ในจังหวัดอย่างเป็นธรรมชาติ

ใช้รูปแบบการหารืออย่างไม่เป็นทางการ โดยมีจุดร่วมเดียวกัน ได้แก่ การพัฒนา ด้านการศึกษา การส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้เกิดโครงการร่วมมือระหว่าง อบจ. ขอนแก่น และ อบท. ในจังหวัดขอนแก่นที่ร่วมโครงการ โดยมีการแบ่งภาระหน้าที่การดำเนินการร่วมกัน อย่างเป็นธรรมชาติตามความพร้อมของแต่ละ อบท.

5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการวิจัย

(1) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เจ้าหน้าที่ของ อบจ. ขอนแก่น อบท. ในจังหวัดขอนแก่น และผู้อำนวยการโรงเรียนนำร่องในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการศึกษาร่วมกัน โดยผ่านโครงการ นำร่องที่มีตั้งแต่ การหารือ การคิดร่วมกัน การทำร่วมกัน และการแบ่งหน้าที่ภารกิจที่ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกันที่มีประสิทธิภาพและเป็นการใช้งบประมาณที่คุ้มค่า ซึ่งโครงการนำร่องดังกล่าว ได้แก่ หลักสูตรชุมชน และครูโมบาย

(2) เกิดการสร้างเครือข่ายของบุคลากรด้านศึกษาระหว่าง อบจ. ขอนแก่น อบท. ในจังหวัดที่ร่วมโครงการ และ โรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น รวมถึงการสร้างเครือข่ายกับคน ในชุมชน ราษฎรชาวบ้าน และ อบท. ในพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ผ่านโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น

(3) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย เจ้าหน้าที่ อบจ. ขอนแก่น เจ้าหน้าที่ อบท. ที่ร่วมโครงการ และผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น ซึ่งจะป็นองค์ความรู้ที่อยู่ใน องค์กรต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการนำรูปแบบของ อบจ. ขอนแก่นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดทำแผน และประสานแผนจะต้องอยู่ภายใต้บริบทที่สำคัญคือ วัฒนธรรมของคนในองค์กรในการทำงาน ร่วมกันแบบที่แบบน้องทั้งระดับนโยบายและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการระหว่าง อบจ. และ อบท. ในพื้นที่ ความเป็นผู้นำของ อบจ. ในด้านวิชาการ องค์ความรู้ เพื่อสร้างความเชื่อถือให้แก่ อบท.อื่น ที่ร่วมโครงการ รวมทั้งการเมืองที่เข้มแข็งและมีเสถียรภาพ เนื่องจากนายก อบจ. ขอนแก่นเป็นกลาง ทางการเมือง ทำให้ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย การดำเนินนโยบายจึงมีเสถียรภาพ มีความเข้มแข็ง และมีความเป็นกลาง ยึดผลประโยชน์ส่วนร่วมเป็นหลัก ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากผู้บริหารจาก อบท. ในจังหวัดขอนแก่น ดังนั้น การสร้างจุดสมดุลระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแผนทั้งในระดับ อบจ. เทศบาล และตำบล จะต้องเน้นผลประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่เป็นหลัก ซึ่งการสนับสนุนการจัดทำ แผนว่ามีประโยชน์ต่อชุมชนบนพื้นฐานความจำเป็นขั้นพื้นฐานโดยเปรียบเทียบในแต่ละพื้นที่ว่า มากน้อยเพียงใดนั้น ต้องมีข้อมูลระดับชุมชนที่สามารถให้การสนับสนุนการจัดทำแผนและโครงการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่สามารถจัดลำดับความสำคัญได้ว่าการใช้งบประมาณในการ

สนับสนุนโครงการดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์กับคนในชุมชนของจังหวัดได้มากน้อยเพียงใด และสอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานของคนในจังหวัดหรือไม่

โครงการวิจัยที่สามารถต่อยอดให้การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาทางการศึกษา สามารถประสบความสำเร็จภายใต้บริบทที่แตกต่างกันจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาในระดับ ชุมชนหรือจุลภาค ได้แก่ จำนวนโรงเรียนในแต่ละพื้นที่ ขนาดของโรงเรียน จำนวนคุณครู จำนวน นักเรียนในชุมชน คุณภาพการเรียนการสอน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของคนในชุมชน ระดับรายได้ ของคนในชุมชน รวมทั้งข้อมูลในระดับมหภาคของจังหวัดเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาทางการศึกษา เช่น ความต้องการแรงงานในจังหวัด และอุตสาหกรรมหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัด เป็นต้น เพื่อใช้ในการจัดการด้านอุปสงค์และอุปทานทางการศึกษาของจังหวัดได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้สามารถรวมไปถึงการจัดทำข้อมูลระดับจุลภาคสำหรับการพัฒนาด้านอื่นๆ ของ จังหวัดได้ เช่นกัน

ภาคผนวก ก

รายงานการประชุมการลงพื้นที่
และการประชุมเชิงปฏิบัติการ
และภาพการลงพื้นที่

ระยะ 6 เดือน ที่ 1 (15 กันยายน 2550 – 14 มีนาคม 2551)

การลงพื้นที่ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2550

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายกฤษฎา อุทยานิน	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายสุชาติ โคตรทุม	รองปลัด อบจ. ขอนแก่น
3. นางละมัย โพธิ์สูง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7ว อบจ. ขอนแก่น
4. นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ	นักวิจัย
5. นายสุทธี เกตุทัต	ผู้ช่วยนักวิจัย (โท)

คณะวิจัยและ อบจ. ขอนแก่น ได้ร่วมกันหารือแนวทางและขอบเขตการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

1. หัวหน้าโครงการวิจัยฯ ซึ่งแจ้งขอบเขตโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาจังหวัด ของ อบจ. ขอนแก่นว่า โครงการนี้เป็นโครงการที่ต่อยอดจากโครงการวิจัยและพัฒนาเรื่อง การเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พขบ.) ซึ่งประสบผลสำเร็จไปแล้ว ซึ่งครั้งนี้จะมุ่งเน้นในการประสานแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยให้ อบจ. ขอนแก่น เป็นแกนในการนำเสนอแผนและประสานกับ อปท. เครือข่ายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยโครงการฯ มีระยะเวลา 24 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือน กันยายน 2550 ถึง สิงหาคม 2552

2. อบจ. ขอนแก่น มีความสนใจเพิ่มขีดความสามารถเรื่องการศึกษา เนื่องจากได้มีการเพิ่มขีดความสามารถในด้านต่างๆ จากโครงการ พขบ. ในทุกด้านแล้ว และที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จและมีความต่อเนื่อง โดยในส่วนการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาเป็นเรื่องจำเป็น ซึ่งปัจจุบัน อบจ. ขอนแก่น ได้จัดทำยุทธศาสตร์การศึกษา โดยมุ่งเน้นให้การศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อบจ.ขอนแก่น มีมาตรฐานเหนือกว่าที่กระทรวงศึกษากำหนด และ อบจ. ขอนแก่น จะเป็นแกนหลักในการจัดทำและประสานแผนแก่ อปท. อื่นในจังหวัด ขอนแก่นต่อไป โดยผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการคือ แผนที่ใช้ในการประสานกับ อปท. อื่น และการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ

3. คณะวิจัยได้หารือร่วมกับเจ้าหน้าที่ อบจ. ขอนแก่น ถึงแผนการดำเนินการโครงการดังกล่าว โดยมีแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษาในทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ (หลักสูตรการศึกษา มาตรฐานการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน) ด้านบุคลากร (สวัสดิการของครูและนักเรียน การอบรมและพัฒนาครู) ด้านแผนงานและงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป (การบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน และการจัดการด้านการศึกษา) เพื่อให้ครอบคลุมและมีมาตรฐานเดียวกัน โดยมีเป้าหมายคือโรงเรียนที่ได้รับโอนทั้งหมด 20 โรงเรียน ซึ่งให้การศึกษาครบวงจรตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รวมไปถึงการศึกษานอกระบบด้วย

4. แนวทางการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

4.1 ขยายโรงเรียนที่จะถ่ายโอนก่อนจำนวน 20 โรงเรียน แล้วจึงวางแผนพัฒนา รวมถึงการจัดทำโรงเรียนต้นแบบเพื่อใช้ในการพัฒนา

4.2 กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญผลที่ต้องการได้จากการพัฒนา ด้านการศึกษา

4.3 ให้กระทรวงศึกษาธิการมาสังเกตการณ์การถ่ายโอนและการพัฒนา

4.4 ให้แผนพัฒนาเป็นมาตรฐานกลางให้แก่โรงเรียน โดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ

4.5 ให้มีการพัฒนาคุณภาพครูในช่วงที่ปิดการเรียนการสอน โดยใช้ความสำเร็จด้านการเรียนการสอนเป็นเป้าหมาย

4.6 ให้การพัฒนาคอบคลุมถึงผู้ปกครองด้วย มีการพัฒนาระเบียบวินัย อบรมผู้ปกครองให้ดูแลเด็กให้มีคุณธรรมภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี

4.7 นำเด็กประถมมาเป็นต้นแบบเพื่อเชื่อมเครือข่ายเทศบาล และ อบต.

4.8 ให้ครูแนะแนวมีบทบาทแนะนำการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

4.9 อบจ.ขอนแก่น เป็นผู้สร้างพิมพ์เขียว แล้วให้โรงเรียนทดลองปฏิบัติ

การลงพื้นที่ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2550

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายทวีทรัพย์ สิริชีวิน	ปลัด อบจ. ขอนแก่น
2. นายปรัชญา ศรีภา	รองปลัด อบจ. ขอนแก่น
3. นางสาวสุมาลี ฐานวิเศษ	รองปลัด อบจ. ขอนแก่น
4. นายสุชาติ โคตรทุม	รองปลัด อบจ. ขอนแก่น
5. นางละมัย โพธิ์สูง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 อบจ. ขอนแก่น
6. นายสุวิไชย ศรีเสน	นักบริหารการศึกษา 7 อบจ. ขอนแก่น
7. นางสาวบุษกร บุญทศ	นักวิชาการศึกษา 4 อบจ. ขอนแก่น
8. นายกฤษฎา อุทยานิน	หัวหน้าโครงการวิจัยฯ
9. นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ	นักวิจัย
10. นายสุทนต์ เกตุทัต	ผู้ช่วยนักวิจัย (โท)
11. นางสาววิภาวี จินตลิจิตติ	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี)

คณะวิจัย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ อบจ. ขอนแก่น ได้กำหนดกรอบแผนการดำเนินงานดังนี้

1. สำรวจข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นและ อบท. อื่นๆ เพื่อจัดทำแผนการดำเนินโครงการในเบื้องต้น
2. ให้มีการประชุมสรุปข้อคิดเห็น โดยเชิญ อบท. เครือข่ายเข้าร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนการดำเนินโครงการร่วมกัน
3. จัดทำ Mapping สำหรับนักเรียน ครู และหลักสูตร เพื่อใช้ในการจัดทำแผนล่วงหน้า
4. ศึกษาการทำให้แบบจำลองด้านการศึกษา โดยพิจารณาทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์ (Demand and Supply Side) เพื่อจัดการด้านการศึกษาให้ครอบคลุมความต้องการและสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม รวมทั้งการจัดการทรัพยากรเพิ่มเติมให้เพียงพอกับความต้องการ เช่น งบประมาณที่เพิ่มขึ้นในการดูแลโรงเรียน อาจต้องพิจารณาหารายได้เพิ่มจากการเก็บภาษีท้องถิ่นใหม่ๆ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่ายที่ได้รับมอบหมายที่เพิ่มขึ้น
5. ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการแบ่งหน้าที่ของรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองท้องถิ่นในเรื่องการศึกษาเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และใช้ประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์ในการพิจารณาการพัฒนาของ อบจ.ขอนแก่น
6. วางกรอบการวิจัยและพัฒนาพร้อมกับสถานศึกษาในโครงการเพื่อเปลี่ยนการบริหารจัดการแบบ Rule Base เป็น Management Base เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ภายใต้กรอบของกฎหมายและกฎระเบียบของทางราชการในปัจจุบัน

การลงพื้นที่ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2551

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. ดร. สมชัย ฤชุพันธุ์	ประธานสถาบันพัฒนาสยาม
2. นายทวีทรัพย์ สิริชีวิน	ปลัด อบจ. ขอนแก่น
3. นายปรัชญา ศรีภา	รองปลัด อบจ. ขอนแก่น
4. นางสาวสุมาลี ฐานวิเศษ	รองปลัด อบจ. ขอนแก่น
5. นายสุชาติ โคตรทุม	รองปลัด อบจ. ขอนแก่น
6. นางละมัย โพธิ์สูง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 อบจ. ขอนแก่น
7. นายสุวิไชย ศรีเสน	นักบริหารการศึกษา 7 อบจ. ขอนแก่น
8. นางสาวบุษกร บุญทศ	นักวิชาการศึกษา 4 อบจ. ขอนแก่น
9. นายกฤษฎา อุทยานิน	หัวหน้าโครงการวิจัยฯ
10. นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ	นักวิจัย
11. นายศุภวัช เกตุทัต	ผู้ช่วยนักวิจัย (โท)
12. นางสาววิภาวี จินตลิจิตต์	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี)

มีกิจกรรมดังนี้

1. ดร. สมชัย ฤชุพันธุ์ ประธานสถาบันพัฒนาสยาม ได้ร่วมลงนามบันทึกความเข้าใจกับปลัด อบจ. ขอนแก่น (นายทวีทรัพย์ สิริชีวิน) และหัวหน้าโครงการวิจัยโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (นายกฤษฎา อุทยานิน)
2. นายกฤษฎา อุทยานิน หัวหน้าโครงการวิจัย และนางละมัย โพธิ์สูง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน นักวิจัยจาก อบจ. ขอนแก่น รายงานสรุปความก้าวหน้าของโครงการ
3. ดร. สมชัยฯ ได้บรรยายให้ความรู้เรื่อง รัฐธรรมนูญ 2550 กับการปกครองท้องถิ่น ให้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เจ้าหน้าที่ อบจ.ขอนแก่น ครู และอาจารย์ในโรงเรียนสังกัด อบจ.ขอนแก่น และ เจ้าหน้าที่ อปท. ข้างเคียง อบจ. เพื่อทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของท้องถิ่นในการพัฒนาและดูแลประชาชนในพื้นที่ตามรัฐธรรมนูญ 2550
4. ดร. สมชัยฯ ได้ให้ความเห็นต่อแผนพัฒนาการศึกษาต่อนักวิจัยว่า ควรพิจารณาถึงแผนการพัฒนาด้านการศึกษาทั้งในระยะสั้นและยาว โดยเน้นการพัฒนานักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญของจังหวัดได้ในระยะยาว

การลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และสถาบันพัฒนาสยาม ในการดำเนินโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาจังหวัด ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2551

การบรรยาย เรื่อง รัฐธรรมนูญ 2550 กับการปกครองท้องถิ่น โดย ศ. ดร. สมชัย ฤชุพันธุ์

การลงพื้นที่ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2551

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายกฤษฎา อุทยานิน	หัวหน้าโครงการวิจัย อบจ.ขอนแก่น
2. นางละมัย โพธิ์สูง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7ว อบจ. ขอนแก่น
3. นายสุวิไชย ศรีเสน	นักบริหารการศึกษา 7 อบจ.ขอนแก่น
4. นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ	นักวิจัย โครงการ อบจ.ขอนแก่น
5. นายสุทธี เกตุทัต	ผู้ช่วยนักวิจัย (โท) โครงการ อบจ.ขอนแก่น
6. นางสาววิภาวี จินตลิจิตติ	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี) โครงการ อบจ.ขอนแก่น
7. ดร.กนต์ธีร์ นุชสุวรรณ	ผู้ประสานงานโครงการศูนย์ สปวท.

คณะวิจัยและ อบจ. ขอนแก่นมีกิจกรรมและได้หารือถึงแผนปฏิบัติการตามกรอบของโครงการ เพื่อใช้ในการดำเนินงานขั้นต่อไป ดังนี้

1. คณะวิจัยและผู้บริหาร อบจ. ขอนแก่น ได้เข้าพบ นายสมพร ไซ้บางยาง อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ขณะเยี่ยมชมโรงเรียนที่ถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น (โรงเรียนศรีเสมาวิทยาลัย) พร้อมทั้งรับฟังและเสนอข้อคิดเห็น

2. คณะวิจัยและเจ้าหน้าที่ อบจ. ขอนแก่น ได้หารือถึงแผนปฏิบัติการตาม TOR ดังนี้

- การสำรวจความต้องการการพัฒนาบุคลากรเป้าหมาย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสานแผน

- การจัดทำข้อมูลเปรียบเทียบการพัฒนา การเปลี่ยนแปลง และการออกแบบระบบงานภายใน อบจ. ขอนแก่น เพื่อรองรับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

- การเชื่อมโยงการพัฒนาระหว่าง อบจ. ขอนแก่นกับโรงเรียนที่รับถ่ายโอนและ อปท. เครือข่าย ครอบอยู่ในรูปของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Base)

3. การนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง ระบบการเงินเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย ดร.กนต์ธีร์ นุชสุวรรณ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นต่อไป

การเยี่ยมชมโรงเรียนศรีเสมาวិทยาเสริม และหารือกับอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

การหารือร่วมกับ อบจ. ขอนแก่น และการนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง ระบบการเงินเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การลงพื้นที่ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2551

รายชื่อคณะวิจัยที่เข้าร่วมสัมมนา

1. นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ	นักวิจัย โครงการ อบจ.ขอนแก่น
2. นางละมัย โพธิ์สูง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7ว อบจ. ขอนแก่น
3. นายสุทนต์ เกตุทัต	ผู้ช่วยนักวิจัย (โท) โครงการ อบจ.ขอนแก่น
4. นางสาววิภาวี จินตลิจิตติ	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี) โครงการ อบจ.ขอนแก่น

คณะวิจัยได้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น ซึ่งจัดโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวนประมาณ 300 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้แทนจาก อบต. ในเขตจังหวัดขอนแก่น ราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดขอนแก่น ภาคเอกชน และประชาคมระดับอำเภอทั้ง 26 อำเภอ เพื่อระดมความเห็นในการปรับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. ปลัด อบจ. ขอนแก่น ได้กล่าวในการสัมมนาว่า อบจ. ขอนแก่นคาดว่าจะมีงบประมาณเพียงพอสำหรับโครงการที่เกินศักยภาพ และ อบจ.ขอนแก่น มีนโยบายเรื่องการพัฒนาศูนย์เด็ก โดยในเดือนมีนาคม 2551 อบจ.ขอนแก่น จะมีหนังสือถึงผู้บริหารท้องถิ่นที่มีศูนย์เด็ก เพื่อเสนอให้ความช่วยเหลือเพิ่มขึ้น

2. การสัมมนาในครั้งนี้จัดขึ้นเพื่อให้เกิดการบูรณาการการจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ที่สำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นแกนในการประสานและรวบรวมข้อคิดเห็นการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ แล้วนำไปปรับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น

3. ในการบรรยายเรื่อง “แนวทางการจัดทำและประสานแผน” โดย นายรัชชัย มูลมิ่ง จากสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 การจัดทำและประสานแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นไปตามปฏิทิน โดยมีกำหนดแล้วเสร็จในเดือนมิถุนายน 2551 โดยแผนฯ จะเป็นตัวกำหนดงบประมาณรายจ่าย

3.2 อบต. จะใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดย อบต. มีอิสระในการกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ และพันธกิจ โดยการวางแผน จัดองค์กร บริหารงาน และควบคุมงาน

3.3 แผนพัฒนาท้องถิ่นมี 2 ประเภท ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ อบต. ที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา อบต. ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แผนการบริหารราชการแผ่นดิน และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

3.4 องค์การในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3.5 องค์การในการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ และคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด โดยคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ จะทำหน้าที่บูรณาการโครงการที่เกินศักยภาพของ อปท. ในภาพรวมของอำเภอ แล้วเสนอต่อคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด ซึ่งจะมีหน้าที่ในการจัดทำและทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อปท. ในเขตจังหวัด และกำหนดขอบเขตประเภทโครงการที่เกินศักยภาพของ อปท.

3.6 สำหรับขั้นตอนและแนวทางการประสานแผน เมื่อ อปท. ประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี ผู้บริหาร อปท. ในเขตอำเภอจะเสนอโครงการที่เกินศักยภาพต่อคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ หากโครงการของ อปท. ในเขตอำเภอสามารถบูรณาการกันได้ก็จะเป็นการดี แต่ส่วนที่เกินศักยภาพของ อปท. ในเขตอำเภอก็จะส่งให้คณะกรรมการประสานแผนระดับจังหวัด พิจารณาและบรรจุในแผนพัฒนาสามปีของ อบจ.

3.7 ปฏิทินในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552-2554)

- คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดเก็บข้อมูลและกำหนดประเด็นการพัฒนาภายในเดือน ก.พ. ถึง มี.ค. 51 และเสนอสภาท้องถิ่นอนุมัติ ภายใน พ.ค. ถึง มิ.ย. 51

- อปท. ในเขตอำเภอ เสนอโครงการที่เกินศักยภาพภายในเดือน มิ.ย. 51 และเสนอคณะกรรมการจังหวัดภายใน ก.ค. 51 เพื่อให้ อบจ. จัดทำบัญชีโครงการที่เกินศักยภาพของ อบจ. ต่อคณะกรรมการจังหวัดภายใน ก.ค. 51

3.8 ปัจจัยในการพิจารณา ต้องเป็นโครงการที่ปฏิบัติได้ โดยไม่กระทบสถานะทางการคลัง และมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน

4. มีการบรรยายเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดและแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและงบประมาณของจังหวัด” โดย นายเรืองยศ ไพรีพินาศ จากสำนักงานจังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้บรรยายเรื่อง วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ และผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis ของกลุ่มจังหวัดอีสานตอนกลาง “ร้อยแก่นสารสินธุ์” (ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์)

5. ในช่วงบ่ายเป็นการจัดทำ Workshop กลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้แทนจาก อปท. ต่างๆ และผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้ร่วมพิจารณาทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น ในส่วนการวิเคราะห์ SWOT Analysis วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ซึ่งผลที่ได้จากกลุ่มย่อย อบจ. ขอนแก่นจะนำไปปรับและให้ อปท. นำไปใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง

6. นอกจากนี้ คณะวิจัยได้เยี่ยมชมศูนย์เครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น (Khon Kaen Clinic Center) ของ อบจ. ขอนแก่น ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นจะใช้ในการให้ความรู้และอบรมด้านการจัดทำแผน และด้านอื่น ๆ แก่ อปท. ในจังหวัดขอนแก่นด้วย

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา ของ อปท. ในเขตจังหวัดขอนแก่น

ศูนย์เครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น (Khon Kaen Clinic Center)

ระยะ 6 เดือน ที่ 2 (15 มีนาคม 2551 – 14 กันยายน 2551)

การลงพื้นที่ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2551

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายปรัชญา ศรีภา	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นางสาวสุมาลี ฐานวิเศษ	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นายวุฒิชัย ดิลกวิลาส	(แทน) ผู้อำนวยการกองกิจการสภา อบจ. ขอนแก่น
4. นายวิชัย ดันตินิกุลชัย	ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ
5. นายประสิทธิ์ อุดมธนะธีระ	ผู้อำนวยการกองคลัง
6. นางละมัย โพธิ์สูง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 อบจ. ขอนแก่น
7. นางนิติยา ทาเวียง	นักวิชาการศึกษา เทศบาลตำบลโนนหัน อ. ชุมแพ
8. นายบุญเกิด มณฑล	นักวิชาการศึกษา อบต. บ้านดง อ. อุบลรัตน์
9. นางเรณู นันทพิภรภัย	นักวิชาการศึกษา อบต. โนนข่า อ. พล
10. นางสาวประภัสสร	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ฯ เทศบาลตำบลโนนหัน
11. นางจิตติมา ยอดเชื้อ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ฯ 6ว
12. นางสาวบุษกร บุญทศ	นักวิชาการศึกษา 4 อบจ. ขอนแก่น
13. นางชลพร พันโท	ครู คศ. 2
14. นางอรณิดา นันทสุดา	ผู้ช่วยครู เทศบาลตำบลกุดน้ำใส
15. นางนิตยา ไชยเลี้ยว	ผู้ช่วยครู เทศบาลตำบลโนนหัน
16. นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ	นักวิจัย โครงการ อบจ.ขอนแก่น
17. นายศุภรathi เกตุทัต	ผู้ช่วยนักวิจัย (โท) โครงการ อบจ.ขอนแก่น
18. นางสาววิภาวี จินตลิจิตติ	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี) โครงการ อบจ.ขอนแก่น

1. นักวิจัยได้สรุปและนำเสนอรายละเอียดและผลการศึกษาของโครงการในเบื้องต้นให้ อปท. อื่นทราบ โดยสาระสำคัญคือ การใช้ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาเป็นโครงการนำร่อง โดยมีขอบเขตของงานใน 3 ส่วน ได้แก่ ระบบการจัดทำและประสานแผน โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบระบบงาน การปรับปรุงโครงสร้างภายในเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนานุคลากรจำนวน 8 คน

2. รองปลัด อบจ. ขอนแก่น (นายปรัชญาฯ) ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า ที่ผ่านมา อบจ. ขอนแก่นได้เพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียนก่อนถ่ายโอน ขณะถ่ายโอน และหลังถ่ายโอน ทำให้มีนักเรียนและครูเพิ่มขึ้น ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว อ. เมืองพล ทำให้มีนักเรียนจาก อ. หนองสองห้อง และ อ. บ้านไผ่ เข้ามาเรียนที่หนองเลี้ยวเพิ่มขึ้น ซึ่งการพัฒนาท้องถิ่นทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ในด้านการเรียนการ

สอนยังไม่มีแรงผลักดันในการพัฒนา จึงขอให้คณะวิจัยออกแบบระบบการพัฒนาโดยไม่เน้นบังคับให้นักเรียนเรียน แต่อาจเน้นวิชาชีพซึ่งมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตโดยให้สถาบันวิจัยการอาชีพช่วยพัฒนา

3. คณะวิจัยแจ้งต่อที่ประชุมว่า จะมีการพัฒนาความสามารถของบุคลากร โดยให้ อปท. อื่นๆ ได้รับการพัฒนาด้วย โดยเฉพาะในด้านการจัดทำแผน การติดตามและประเมินผล การทำ KPI การประชาสัมพันธ์ และการตรวจสอบ ซึ่งผู้แทนจากกองแผนฯ ขอให้เพิ่มเรื่องการวิเคราะห์โครงการ เนื่องจากทำให้รับรู้ความจำเป็นและความคุ้มค่าของการทำโครงการ สำหรับการพัฒนาบุคลากรนั้น อบจ. ได้มีการพัฒนาแล้วทุกด้าน แต่ยังไม่เข้มข้น และมีการสุ่มทำเฉพาะโครงการสำคัญในรูปคณะกรรมการประเมินผล

4. คณะวิจัยต้องการให้บุคลากรของ อบจ. เป็นผู้รู้และสามารถเป็นผู้ฝึกอบรมได้ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ อปท. อื่น และรู้ว่าจะทำและประสานแผนได้อย่างไร และให้การสนับสนุนได้อย่างไร

5. สำหรับด้านการจัดทำแผน ที่ผ่านมามีการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้นท้องถิ่นจึงต้องกำหนดกรอบงาน และพิจารณาความยั่งยืนด้านงบประมาณ

6. ที่ผ่านมา อบจ. ได้ริเริ่มพัฒนาคณ โดยมีเด็กเล็กเป็นโครงการนำร่อง ซึ่งปกติเป็นหน้าที่ อบต. แต่ อบจ. จะเข้าไปมีส่วนร่วมในภาพรวม โดยร่วมหารือแล้วให้ อบต. เสนอว่ามีความต้องการสิ่งใด เช่น ขาดอาหาร ขาดโภชนาการ ขาดครู ขาดอุปกรณ์การศึกษา เป็นต้น ซึ่งอบจ. จะเข้าไปสนับสนุนให้เท่ากันทุกแห่ง

7. อบจ. ขอนแก่นแจ้งต่อที่ประชุมว่า ในเรื่องการถ่ายโอนฯ สถานการศึกษาเป็นผู้พิจารณาความสามารถในการรองรับของ อบจ. แต่ อบจ. ก็สามารถเสนอรายชื่อโรงเรียนได้ เพราะอยู่ในพื้นที่ ซึ่งที่ผ่านมามีการประเมินแล้ว พบว่า อบจ. สามารถรับได้สูงสุด 23 โรงเรียน สำหรับนักเรียนในส่วนที่เกินอาจกระจายให้โรงเรียนใน อปท. อื่น

8. ตามเงื่อนไขของคณะกรรมการกระจายอำนาจ อบจ. ไม่สามารถสนับสนุนโรงเรียนใน อปท. อื่นโดยตรงได้ จึงต้องให้ อบต. มารวมกัน แล้วทำ MOU ให้ อบต. ทำโครงการเสนอ

9. กองแผนฯ เห็นว่าการพัฒนาบุคลากร ควรเอานักเรียนเป็นเกณฑ์ในการวัดผลครู หรือให้คณะกรรมการภายนอกที่เป็นของท้องถิ่นเป็นผู้ประเมิน ซึ่งในปัจจุบันใช้เกณฑ์การเข้าฝึกอบรมแล้วเอาใบรับรองปรับเปลี่ยนตำแหน่ง

10. ที่ประชุมได้อภิปรายเกี่ยวกับปัญหาการด้านถ่ายโอนการศึกษา ซึ่งปัญหาหลักเกิดจากอำนาจและบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่ฯ ลดลง ดังนั้นจึงเกิดข้อจำกัดขึ้นเนื่องจากครูสังกัดอยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชาโดยตรง และปัญหาด้านมุมมองต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้วจะมีอิสระมากกว่า และถ่ายโอนมาทั้งหมด (โรงเรียน บุคลากร เงินเดือน สวัสดิการ กบข. สหกรณ์ เงินช่วยเหลือ) แต่ปัจจุบันอาจมีปัญหาเรื่องการจ่ายตรงไม่ครอบคลุม ซึ่งในระยะยาวน่าจะมีความชัดเจนขึ้น สำหรับการแก้ปัญหาเรื่องการถ่ายโอนนั้น ที่ประชุมเห็นว่าการประชาสัมพันธ์และให้ความเข้าใจในทุกด้านเป็นการแก้ปัญหาที่ดี โดยในการประชุมครั้งหน้า ขอให้ ผอ. โรงเรียนเข้าร่วมเพื่อเสนอปัญหาและข้อมูล เพราะ อบจ. ก็ไม่ทราบเรื่องทั้งหมด

11. การถ่ายโอนเริ่มจากความสมัครใจของผู้บริหารโรงเรียน ที่ผ่านมาการถ่ายโอนจำนวน 23 โรงเรียนคือมีความสมัครใจและผ่านการประเมิน

12. คณะวิจัยได้นำเสนอตัวอย่างการจัดการศึกษาของ อบจ. แพร่ ดังนี้

12.1 การพัฒนาด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

12.2 การพัฒนาปรับปรุงระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย
เอื้อต่อการบริหารจัดการ

12.3 ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

12.4 สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมถึงด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น

12.5 การพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงาม

12.6 ที่ผ่านมามีการดำเนินโครงการตัวอย่าง ดังนี้

(1) โครงการพัฒนาเยาวชนคนเก่งสู่ดวงดาว

(2) โครงการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ

(3) โครงการส่งเสริมสุขภาพและความโดดเด่นด้านการศึกษา

(4) โครงการระบบดีโรงเรียนมีคุณภาพ ได้แก่ ระบบการเรียนรู้ ระบบดูแลช่วยเหลือ
เด็กนักเรียน ระบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย โครงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมใน
การศึกษา โครงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โครงการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ
การศึกษา

12.7 การจัดอบรมผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบจ. แพร่ ได้ตั้งสถาบันพัฒนาท้องถิ่น
โดยเชิญผู้รู้มาให้คำบรรยาย

13. ผู้แทนจาก อบต. โนนค่า ได้ชี้แจงปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังนี้

13.1 นักวิชาการด้านศึกษาของ อบต. ยังมีประสบการณ์น้อย และไม่ได้จบการศึกษาด้าน
ประถมวัยโดยตรง (ปวช. ปวส.) ครูจึงขาดความรู้ในการทำแผนศูนย์เด็ก

13.2 ขอจัดทำความร่วมมือให้ครูต่างประเทศในโรงเรียนที่ถ่ายโอนมายัง อบจ. แต่อยู่ในพื้นที่
ของ อบต. ไปสอนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความสามารถของเด็ก

13.3 วางระบบการศึกษา โดยพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นโรงเรียนอนุบาล หรือโรงเรียน
ประถม แล้วทำ MOU ให้นักเรียนสามารถศึกษาต่อที่โรงเรียนในสังกัด อบจ.

13.4 ปัจจุบันมีการใช้พื้นที่อาคารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยต้องทำคำขอเป็นรายปี
หากจะสร้างใหม่ก็มิงงบประมาณไม่เพียงพอ

13.5 อบจ. ขอนแก่นแจ้งต่อที่ประชุมว่า ปัจจุบันมีการพัฒนาบุคลากรในสถาบันพัฒนา
บุคลากรท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ค่าอบรมมีราคาสูง ดังนั้นจึงมิงงบประมาณไม่
พอ สำหรับด้านการจัดทำแผน ขณะนี้กองการศึกษาฯ ได้ทำแผนแล้ว โดยอาจให้ อบต. อื่น มีส่วนร่วม

14. ขณะนี้ขั้นตอนการจัดทำแผนอยู่ระหว่างการจัดทำเล่ม และ อบจ. อยู่ระหว่างเริ่มจัดทำแผนในส่วนของ อบจ. และในส่วนโรงเรียนได้ทำ workshop กับโรงเรียนเพื่อจัดทำแผนแล้วจำนวน 19 โรงเรียน เมื่อวันที่ 10 – 11 เมษายน 2551 โดยงบเร่งด่วนปี 2551 จะมีบุคลากร 248 อัตรา รับส่ง คนงาน จัดหาชุดนักเรียน แบบเรียน อาคารสถานที่ ในส่วนที่ขาดจะของงบประมาณสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

15. อบจ. ขอนแก่นเห็นว่าสามารถเป็นผู้จัดการโรงเรียนได้โดยไม่ต้องจ้างใหม่ แต่ในทางปฏิบัติอาจมีปัญหาด้านบทบาทหน้าที่และความเป็นอิสระของผู้อำนวยการโรงเรียน

16. อบจ. ขอนแก่น เห็นว่าการศึกษาระดับประถมของ อบต. เป็นที่คาดหวังมาก แต่ยังขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร จึงต้องสนับสนุนผ่านระบบการประสานแผน

การประชุมระหว่างคณะวิจัย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัด

17. ในช่วงบ่าย คณะวิจัยได้เข้าพบผู้อำนวยการและผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่นเพื่อศึกษาข้อมูล ดังนี้

17.1 โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม (มพค.)

- (1) การถ่ายโอนทำให้มีบุคลากรและนักเรียนเพิ่มขึ้น
- (2) โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน สมาคมผู้ปกครองและครู ศิษย์เก่า และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อประสานงานและกำหนดแนวทางการบริการโรงเรียน
- (3) ปัจจุบันมีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยมีคณะกรรมการประเมินผลทำการประเมินแล้วแจ้งให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ
- (4) โรงเรียนแบ่งเด็กนักเรียนตามความสามารถและความสนใจ แล้วสนับสนุนหรือสอนเสริมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และมีการส่งเสริมในกิจกรรมที่นักเรียนสนใจ เช่น ดนตรี กีฬา เป็นต้น

(5) โรงเรียนมีการให้ทุนการศึกษาเป็นครั้งคราว ประมาณ 2,000 บาท โดยมีแหล่งทุนจากสมาคมครูและผู้ปกครอง ในขณะที่การให้ทุนโดย อบจ. ไม่สามารถทำได้เนื่องจากติดขัดด้านระเบียบ

(6) ร้อยละ 80 ของนักเรียนมาจากต่างอำเภอ และต่างจังหวัด

(7) โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้ครูได้อบรมทุกคน โดยมีงบรายหัวประมาณคนละ 2,000 บาท และจัดสรรงบผลิตสื่อให้ครูรายบุคคล คนละ 2,000 บาท ขณะนี้ อบจ. ขอนแก่น ได้จัดอบรมครูแล้วใน 2 เรื่อง คือ เรื่องการเลื่อนวิทยฐานะ และการพัฒนาการเรียนการสอน และผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมก็มาอบรมต่อให้ครูผู้ช่วย

(8) ก่อนถ่ายโอนมายัง อบจ. โรงเรียนต้องจ้างครูจากงบประมาณของสมาคมฯ แต่หลังจากได้งบประมาณจ้างครูจาก อบจ. ก็นำงบประมาณส่วนนี้ไปจ้างครูสอนภาษาต่างประเทศ เป็นครูประจำ และมีโควตาในการส่งนักเรียนไปเรียนที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(9) ปัญหาจากการถ่ายโอนในขณะนี้คือ งบรายหัวจ่ายไปยัง อบจ. ทำให้ขาดแคลนคล่องตัว จึงต้องใช้งบสวัสดิการครูสำรองจ่ายไปก่อนในช่วงทำเรื่องเบิกซึ่งต้องใช้เวลา 15 วัน ถึง 1 เดือน ปัญหาด้านระเบียบกฎหมายที่เปลี่ยนไป แต่ในระยะยาวก็น่าจะปรับตัวได้ และปัญหาด้านความมั่นคงในอาชีพของครูผู้ช่วย

การประชุมระหว่างคณะวิจัย ผู้อำนวยการและผู้บริหารโรงเรียนเมืองพลพิทยาคม

โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม

17.2 โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์)

- (1) โรงเรียนมุ่งสายอาชีพ เพราะสอนถึง ม. 3 โดยวางแผนให้นักเรียนที่ศึกษาในชั้น ม. 3 เทอม 2 ที่ไม่มีแผนการเรียนต่อได้รับการฝึกอาชีพโดยประสานกับวิทยาลัยการอาชีพ
- (2) โรงเรียนวางแผนขยายอนุบาล 3 ขวบ จากเดิม 4 ขวบ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน
- (3) โรงเรียนเน้นช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส เพราะนักเรียนร้อยละ 60 อยู่กับญาติ หรือพ่อแม่ไปทำงานในต่างประเทศ
- (4) ปัจจุบันมีครูอัตราจ้าง 5 คน แต่วางแผนจะขอครูและพี่เลี้ยงในระดับอนุบาล 1 คน ต่อ 1 ชั้นปี
- (5) ในด้านการพัฒนาครู อบจ. ขอนแก่น หรือ สสวท. ฝึกอบรมด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือด้านการทำแผนการเรียนการสอน
- (6) โรงเรียนมีโครงการ “โรงเรียนเพื่อนเด็ก (Child Friendly School)” ขององค์การ UNICEF โดยมีหลักการคือต้องให้ความสำคัญกับเด็ก ให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีโครงการงานชัดเจน และมีการคุ้มครองสิทธิเด็ก แต่ในระยะหลังโครงการไม่มีความคืบหน้าแล้ว
- (7) ความต้องการจากโครงการวิจัยคือการสนับสนุนด้านฝึกอาชีพของนักเรียนที่จบ ม. 3 เพื่อลดปัญหาความรุนแรงในสังคม โดยกำหนดหลักสูตรโดยลดวิชาสามัญและเพิ่มวิชาชีพ ต้องมีการวิเคราะห์เหตุผลและหารี้อย่างร่วมกันระหว่างนักเรียน ผู้ปกครองและโรงเรียนหากมีการวางแผนการศึกษาให้กับนักเรียนในลักษณะนี้

การประชุมระหว่างคณะวิจัยและผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์)/ อาคารเรียน และครุภัณฑ์ที่ได้รับการสนับสนุนจาก อบจ. ขอนแก่น

17.3 โรงเรียนบ้านหนองเสือ

- (1) อบจ. สนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียนเต็มที่ และมีผู้ปกครองให้การสนับสนุนงบประมาณบางส่วน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้
- (2) ในช่วงถ่ายโอน คณะกรรมการผู้ปกครองและครูมีมติร้อยละ 100 ให้ถ่ายโอน และเป็นโรงเรียนแรกที่ถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น
- (3) นักเรียนที่จบการศึกษาแล้วสามารถส่ง มพค. ได้โดยไม่ต้องสอบเข้า แต่ต้องผ่านการคัดเลือกก่อน
- (4) โรงเรียนตั้งอยู่ระหว่าง 3 อำเภอ ได้แก่ อ. บ้านไผ่ อ. เปือยน้อย และ อ. หนองสองห้อง ทำให้มีเด็กที่อยากเข้าเรียนมากกว่าที่รับได้ โรงเรียนจึงเน้นรับผู้ที่อยู่ใกล้
- (5) ครูอัตราจ้างเป็นคนนอกพื้นที่ ส่วนครูบรรจุเป็นคนในพื้นที่ทั้งหมด
- (6) โดยทั่วไปแล้ว จำนวนนักเรียนยังไม่มากจึงยังไม่พบปัญหา มีเพียงปัญหาเรื่องครูยังไม่ครบกลุ่มสาระ ซึ่งที่ผ่านมามีครูจาก มพค. มาช่วยสอนด้านนาฏศิลป์ และในอนาคตจะขอเพิ่มเติมด้านภาษาอังกฤษและพลศึกษา เนื่องจากต้องใช้เวลาในการบรรจุครูใหม่

การลงพื้นที่ครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2551

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นางละมัย โพธิ์สูง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 นักวิจัย อบจ. ขอนแก่น
2. นางจิตติมา ยอดเชียง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6
3. นายสุวิชัย ศรีเสน	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
4. นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ	นักวิจัยโครงการ อบจ. ขอนแก่น
5. นางสาววิภาวี จินตลิจิตติ	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี)

นักวิจัยโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (อบจ. ขอนแก่น) ได้หารือถึงการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา

ของ อบจ. ขอนแก่น รวมทั้งการดำเนินการด้านการประสานแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เครือข่าย รวมทั้งการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมในด้านองค์ความรู้เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งด้านการศึกษาของคนในชุมชน โดยมีประเด็นหารือดังนี้

1. การช่วยเหลือของ อบจ. ขอนแก่นให้กับโรงเรียนของ อปท. อื่น มีปัญหาทางปฏิบัติซึ่งไม่สามารถทำได้ตามกฎหมายการกำหนดอำนาจหน้าที่ของ อบจ. ซึ่งระบุไว้ในประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ ว่าไม่สามารถที่จะสร้างหรือให้สิ่งของแก่โรงเรียนที่อยู่ใน อปท. อื่นได้ เนื่องจากไม่ใช่ภารกิจของ อบจ. ทำให้ได้รับการท้วงติงจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ทำให้การสร้างแหล่งเรียนรู้ให้กับ อปท. อื่นเกิดปัญหาขึ้น ซึ่งในประเด็นดังกล่าวได้มีการหาแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยอาจต้องใช้ช่องทางโครงการเกื้อหนุนสภาพ โดยจัดทำเป็นโครงการร่วมของท้องถิ่น เพื่อให้สามารถใช้ร่วมกันได้ เช่น โครงการสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้โรงเรียนใน อปท. อื่นสามารถใช้ร่วมกันได้ เป็นต้น

2. นายสุวิชัยฯ ได้เสนอแนวคิดว่าจัดทำโครงการห้องสมุดที่มีชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่ได้ศึกษาดูงานจากจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นโครงการที่สามารถช่วยให้คนในชุมชนมีความสุขในการเข้ามาศึกษาเรียนรู้ รวมทั้งเยาวชนในท้องถิ่นแทนที่จะไปทำกิจกรรมที่ไม่มีประโยชน์ โดยต้องหาทำเลกลางเมืองซึ่งเป็นของเทศบาลนคร เพื่อให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้สะดวก โดยเครือข่ายด้านความรู้จะเน้นที่การพัฒนาที่ตัวเด็กเล็ก โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

3. การกำหนดสถานะของโรงเรียนที่ถ่ายโอนมาว่าควรเป็นส่วนราชการภายใต้ อบจ. แต่ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว แต่โรงเรียนยังเป็นนิติบุคคลอยู่ โดย อบจ. จะเป็นผู้กำหนดนโยบาย และกำกับดูแลโรงเรียนว่าได้ดำเนินการหรือบริหารจัดการเป็นไปตามนโยบายของ อบจ. หรือไม่ โดยเน้นการให้อิสระในการบริหารโรงเรียนแก่ผู้อำนวยการโรงเรียน โดย อบจ. จะดำเนินการในลักษณะที่เกื้อกูลกัน เหมือนบริษัทแม่ บริษัทลูก ไม่ใช่ลักษณะนายกับลูกน้อง

4. นโยบายของนายก อบจ. ขอนแก่น จะเน้นในการช่วยเหลือ อบต. ในเรื่องแนวคิดและองค์ความรู้ โดยสำรวจความต้องการจากล่างขึ้นบน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่ง อบจ. จะเชิญ อปท. เครือข่าย รวมทั้ง อปท. อื่นในเขตจังหวัดขอนแก่นมาหารือร่วมกันเพื่อสร้างเครือข่ายทางด้านการศึกษาร่วมกัน

5. ส่วนการสนับสนุนของ อบจ. ต่อโรงเรียนในสังกัดที่ได้รับถ่ายโอนมาจะมีหลักเกณฑ์และรูปแบบในการสนับสนุน โดยดูจากสภาพของโรงเรียนประกอบ เช่น การให้ชุดนักเรียนแก่เด็กนักเรียน หากเป็นโรงเรียนประถมจะให้ทั้งหมด โรงเรียนมัธยมประจำตำบล และ มัธยมขนาดเล็กขนาดไม่เกิน 200 คนจะได้ฟรีทั้งหมด หากเป็นขนาดกลางให้ประมาณ ร้อยละ 60 -70 และหากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่จะให้เฉพาะชั้นมัธยมที่ 1 เนื่องจากต้องคำนึงถึงงบประมาณด้วย

6. ส่วนรูปแบบของการจัดทำประชาคมแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา จะดำเนินการจากแผนการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนต้นแบบของ อบจ. ขอนแก่น นำร่อง เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นการมีส่วนร่วมของ

ประชามในพื้นที่ โดยประชามจะมีผู้แทนจากหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน และจากระดับหมู่บ้านจะเป็นระดับตำบล และจากระดับตำบลเป็นระดับอำเภอ ก็จะได้ภาพรวมในระดับอำเภอต่อไป

7. นักวิจัยได้เสนอให้หาภาคร่วมกับหน่วยงานอื่น ในเรื่องของครูสอนภาษาต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษา ซึ่งมีอัตราค่าจ้างค่อนข้างสูง เช่น อาจจัดทำบันทึกความเข้าใจกับหน่วยงานในต่างประเทศ ที่ อบจ. ไปศึกษาดูงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือการแลกเปลี่ยนครู หรือนักเรียน โดยอาจเริ่มจากประเทศข้างเคียง เช่น ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญด้านการศึกษาอย่างมาก หรือเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการจ้างอาจารย์จากต่างประเทศ อาจจัดทำความร่วมมือร่วมกับ โรงเรียนใกล้เคียงที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดของ อบจ. เพื่อจัดสอนให้แก่คนในท้องถิ่นเพิ่มเติม โดยวิธีนี้จะก่อให้เกิดทั้งความคุ้มค่า และเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง อบจ. อปท. อื่น และคนในพื้นที่อีกด้วย

8. นอกจากนี้ อบจ. ยังมีแผนการอบรมเครือข่ายนักวิชาการ โดยร่วมกับ อปท. อื่นในเขตจังหวัดขอนแก่น และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายองค์ความรู้ระหว่าง อปท. ในเขตจังหวัดขอนแก่น รวมถึงการสร้างค่านิยมใหม่ให้แก่เด็กนักเรียนที่เรียนอ่อนในเรื่องการเรียนสายวิชาชีพเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น การโรงแรม เป็นต้น ไม่จำเป็นต้องจบจากมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ให้เน้นความถนัดของเด็กแต่ละคนเพื่อจุดมุ่งหมายในการมีชีวิตที่มีความสุข สามารถสร้างรายได้ให้แก่ตนเองได้ โดยไม่เป็นภาระต่อสังคม

การประชุมระหว่างคณะวิจัย และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

การลงพื้นที่ครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2551

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. ดร. พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์ นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นายปิยนุตร พรหมลักขโณ รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นายวิเชียร เรืองประเสริฐกุล รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. นายปรัชญา ศรีภา รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

5. นางสาวสุมาลี ฐานวิเศษ	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
6. นายสุชาติ โคตรทุม	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
7. นางสาวนงลักษณ์ รัตนจันทร์	หัวหน้าสำนักปลัด อบจ. ขอนแก่น
8. นายธาดา พรหมสาขา ณ สกลนคร	ผอ. กองกิจการสภา อบจ. ขอนแก่น
9. นายปิยชัย ค่อยสีมา	ผอ. กองการศึกษา อบจ. ขอนแก่น
10. นางนงเยาว์ สรรศรี	ผอ. กองพัสดุและทรัพย์สิน อบจ. ขอนแก่น
11. นายเพทาย จารัตน์	ผอ. รร. เมืองพลพิทยาคม
12. นายสมจิต เกตุพิบูลย์	ผอ. รร. บ้านคูขาด
13. นายอนุพล มาตย์นอก	ผอ. รร. บ้านหนองเสี้ยว
14. คุณละมัย โพธิ์สูง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7
15. นางจิตติมา ยอดเชื้อ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6
16. นายสุวิชัย ศรีเสน	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
17. นายจิรพัฒน์ พาณิชย์	นักวิชาการศึกษา ทต. กุดน้ำใส อ. น้ำพอง
18. นางนิตยา ทางเวียง	นักวิชาการศึกษา ทต. โนนหัน อ. ชุมแพ
19. นายเพชร มูลป้อม	นักบริหารงานนโยบายและแผน 7
20. นายเทพมงคล ประดาพล	นักบริหารงานนโยบายและแผน 7
21. นายสุวรรณ มะลิลา	นิติกร 7 วช.
22. นางศิริพร ประดาพล	นักบริหารงานทั่วไป 7
23. นางธัญญลักษณ์ ภิญโญพานวัฒน์	นักบริหารงานคลัง 7
24. นางสาวจุฑารัตน์ สุกโตษธ	นักบริหารงานคลัง 7
25. นางจิตต์ดดา สติธนากร	นักบริหารงานคลัง 7
26. นางวรรณนิภา ภักดิ์ธนา	นักวิชาการพัสดุ 6ว
27. นางฉวีวรรณ จันทร์ดา	หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน
28. ดร. สมชัย ฤชุพันธ์	ประธานสถาบันพัฒนาสยาม
29. นายกฤษฎา อุทยานิน	หัวหน้าโครงการฯ
30. นางสาวสุมาลี สติชัยเจริญ	นักวิจัยโครงการ อบจ. ขอนแก่น
31. นางสาววิภาวี จินตลิจิตติ	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี)

1. นายกฤษฎา อุทยานิน ได้กล่าวถึงความก้าวหน้าการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนและประสานแผน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ด้านการเพิ่มขีดความสามารถ

ในการจัดทำแผนและประสานแผน ในด้านโครงสร้างองค์กร ด้านระบบงานและด้านบุคลากร และการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้านการศึกษาซึ่งเป็นโครงการนำร่องของ อบจ. ขอนแก่น ในการจัดทำแผนและประสานแผน สรุปการดำเนินการที่ผ่านมาได้ ดังนี้

1.1 ด้านโครงสร้างองค์กร อบจ. ขอนแก่นได้มีการปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการถ่ายโอนการศึกษาแล้ว โดยเพิ่มเติมหน่วยงานที่จำเป็นเพื่อรองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้นจากการถ่ายโอนโรงเรียนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามายัง อบจ. ขอนแก่น ซึ่งโครงสร้างใหม่นี้ จะรองรับการจัดทำและประสานแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาร่วมกันระหว่างองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นด้วยเช่นกัน

1.2 ด้านการจัดทำแผนและประสานแผน นอกจากการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบจ. ในเขตจังหวัด ซึ่งได้ดำเนินการเป็นปกติทุกปีแล้ว อบจ. ขอนแก่นได้กำหนดให้มีการประสานแผนด้านการศึกษาร่วมกับ อบต. อื่นในเขตจังหวัด โดยมีประเด็นยึดโยงในด้านต่างๆ เช่น

- การสร้างเครือข่ายการศึกษาร่วมกันระหว่าง อบต. ในจังหวัด
- โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระหว่าง อบต. ในจังหวัด
- การทำประชาคมแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา โดยใช้โรงเรียนต้นแบบของ อบจ. ขอนแก่น นำร่อง เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นการมีส่วนร่วมของประชาคมในพื้นที่ โดยมีผู้แทนจากหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ

1.3 ด้านบุคลากร คณะวิจัยได้สำรวจและกำหนดแผนพัฒนาบุคลากร และได้เสนอแผนดังกล่าวต่อ อบจ. ขอนแก่นแล้ว โดยให้ความเห็นว่าควรมีการพัฒนาใน 5 เรื่อง ได้แก่

- การต่อยอดความรู้ที่จำเป็น
- การจัดทำ วางแผนและวิเคราะห์โครงการ (Project Planning and Analysis) เพื่อให้บุคลากรสามารถวางแผนโครงการได้โดยบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายหรือผลผลิตที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างมีเหตุผล ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดทำและวางแผนโครงการ
- การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) เพื่อให้บุคลากรสามารถกำหนดกรอบการควบคุมภายใน ภายใต้การประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยเสี่ยง และวิธีการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือนโยบายที่ได้วางไว้
- การตรวจสอบ (Auditing) เพื่อให้บุคลากรสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กรเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือนโยบายที่ได้วางไว้ และเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริหารหรือองค์กรภายนอก
- การประชาสัมพันธ์และการนำเสนอ (Public Relation and Presentation) เพื่อให้บุคลากรสามารถติดต่อสื่อสารภายในหรือระหว่างองค์กรได้เป็นอย่างดี

1.4 นายสุวิชัยฯ ได้รายงานถึงการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้านการศึกษาโดย อบจ. ขอนแก่นมุ่งเน้นการบริหารจัดการด้านการศึกษาโรงเรียนที่ อบจ. ขอนแก่นได้รับถ่ายโอนมา รวมถึงการถ่ายโอนภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากร ทรัพย์สิน และงบประมาณรายจ่าย ซึ่ง

ปัจจุบันมีจำนวน 19 โรงเรียน โดยวางหลักการใช้จ่ายตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ได้กำหนดตามจำนวนนักเรียน แต่ยังคำนึงถึงความสมดุลด้านการคลังเพื่อไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ อบจ. ขอนแก่นในระยะยาว อย่างไรก็ตาม ในส่วนของเงินอุดหนุนรายหัวทำให้โรงเรียนมีอิสระในการใช้เงิน ซึ่งประเด็นนี้ อบจ. จะกำหนดข้อบัญญัติการใช้เงินรายหัวเพื่อให้มีมาตรฐานและเป็นไปตามแผนการพัฒนาโรงเรียน ซึ่ง ดร. สมชัยฯ เห็นว่าควรต้องใช้ทั้ง 2 หลักประกอบกันโดยใช้การบริหารจัดการเข้าช่วย เช่น การใช้ครูโอบาย จะสามารถแก้ไขปัญหาโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่มากแต่ต้องมีครูครบทุกวิชา ด้วยการเคลื่อนย้ายครูจะมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการเคลื่อนย้ายนักเรียน

2. นอกจากนี้ ดร. สมชัยฯ ยังเห็นว่า อบจ. ขอนแก่น ควรมีการถอดบทเรียนโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการการศึกษา เช่น ครูโอบาย หลักสูตรชุมชน เป็นต้น และควรมุ่งเน้นจุดเด่นด้านการศึกษาของจังหวัด ขอนแก่นให้ชัดเจน โดยทำให้โรงเรียนที่ถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ที่เป็นจุดสนใจของประชากรในจังหวัด เช่น เป็นศูนย์กลางภาษาเวียดนาม จีน พม่า หรือเขมร การศึกษาในเชิงการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีทักษะในการทำงานเพิ่มขึ้นตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ อบจ. ขอนแก่นสามารถเป็นตัวอย่างแห่งความสำเร็จด้านการศึกษาให้แก่ท้องถิ่น โดยมีบทเรียนที่มีการพิสูจน์สามารถติดตามและวัดผลได้ต่อไป ทั้งนี้ในการกำหนดการเรียนควรใช้หลัก Demand Driven ให้ตรงกับความต้องการของโรงงาน

3. ในช่วงบ่าย ได้มีการอภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ดังนี้

3.1 การดำรงอยู่สำหรับเจ้าหน้าที่ อบจ.ขอนแก่น ในรุ่นต่อไป ด้วย อบจ. ขอนแก่นเป็น อบจ. ที่มีศักยภาพ เนื่องจากมีข้าราชการที่มีความเป็นมืออาชีพ จึงจำเป็นต้องสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อสืบสานศักยภาพของ อบจ. ขอนแก่นต่อไป โดยที่ประชุมเห็นว่าการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่เรียนดีไปศึกษาในต่างประเทศและให้กลับมาทำงานที่ อบจ. ขอนแก่น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นการวางแผนในระยะยาว และต้องศึกษาเพิ่มเติมว่า อบจ. สามารถให้ทุนการศึกษาเพื่อให้นักเรียนทุนกลับมาทำงานที่ อบจ. ขอนแก่น เช่นเดียวกับนักเรียนทุนของราชการส่วนกลางได้หรือไม่ รวมถึงต้องมีการวางแผนอัตราค่าจ้างให้สอดคล้องกับความต้องการของ อบจ. ขอนแก่นในอนาคตด้วย

3.2 การดำเนินการในระยะเร่งด่วนอาจทำได้โดยการพัฒนาบางทักษะที่ขาดแคลนแก่บุคลากรที่มีอยู่แล้ว เช่น พัฒนาด้านภาษาและวิทยาศาสตร์ให้แก่บุคลากรครูเพื่อให้สามารถกลับมาพัฒนาโรงเรียน โดยในประเด็นนี้เห็นว่าควรเน้นความต้องการของ อบจ. ขอนแก่นในด้านต่าง ๆ รวมถึงการวางแผนทดแทนบุคลากรที่จะเกษียณอายุในอีก 10 ข้างหน้าด้วย

3.3 ที่ประชุมได้เสนอให้มีการทำโครงการแลกเปลี่ยนครูและนักเรียนในระยะสั้น เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์และเป็นการเรียนรู้ที่ใช้เวลาไม่นานมาก รวมทั้งการให้ครูที่มีความสามารถเฉพาะด้านซึ่งเกษียณอายุไปแล้วทำหน้าที่เป็น Coach ให้ในทักษะด้านต่าง ๆ ในลักษณะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

3.4 การพัฒนาครูต้องมีการสำรวจว่ายังขาดบุคลากรครูด้านใด และต้องมีแผนการพัฒนาครูที่ชัดเจน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการศึกษาได้ โดยกองการศึกษา อบจ. ขอนแก่น มีแนวคิดใน

การพัฒนาครูทุกกลุ่มสาระ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เป็นต้น ควบคู่ไปกับการปรับ วิทยฐานะของครู ในลักษณะเชิงประจักษ์มากกว่าผลงานวิชาการ เช่น การรู้หนังสือของเด็ก ทักษะในการ อ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมในด้านคุณภาพการศึกษาทั้งครูและนักเรียน

3.5 อบจ. ขอนแก่น ควรตั้งเป้าหมายให้โรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมาเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียน สามารถอ่านออกเขียนได้ร้อยละ 100 โดยต้องมีการสำรวจและประเมินผลให้ชัดเจน รวมทั้งเลือกความโดดเด่นของแต่ละโรงเรียนให้ชัดเจน โดยเริ่มจากโรงเรียนต้นแบบเพื่อใช้เป็นจุดเด่นในระยะต่อไป เช่น โรงเรียน เมืองพลพิทยาคม เน้นด้านวิชาการในวิชา ฟิสิกส์ เคมี และคณิตศาสตร์ โรงเรียนหนองเสี้ยวซึ่งเป็นโรงเรียน ระดับประถม เป็นโรงเรียนที่มีครูต่างประเทศมาสอน โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์) เป็นโรงเรียน หลักสูตรคู่ขนาน เป็นต้น โดยการดำเนินการในเรื่องนี้ อบจ. ขอนแก่น ควรมีการจัดทำและศึกษาข้อมูล ดังนี้

- (1) ครูยังมีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง
- (2) การปรับวิทยฐานะของครูมีประเด็นปัญหาอะไรบ้าง
- (3) ทำข้อมูลนักเรียนด้านทักษะการอ่านออกเขียนได้
- (4) ความสามารถเฉพาะทางของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้จังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลาง การศึกษา และให้ทุกคนสามารถคิดถึงขอนแก่นในด้านการศึกษา
- (5) จัดทำฐานข้อมูลด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น

การประชุมระหว่างคณะวิจัย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และเจ้าหน้าที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัด

ระยะ 6 เดือนที่ 3 (15 กันยายน 2551 -14 มีนาคม 2552)

การลงพื้นที่ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2551

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายเพทาย จารัตน์	ผู้อำนวยการเมืองพลพิทยาคม
2. นายอนุพล มาตย์นอก	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองเสี้ยว
3. นายสมจิต เกตุพิบูลย์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านดูขาด
4. นายเพชร มุลป้อม	นักบริหารงานนโยบายและแผน 7 อบจ. ขอนแก่น
5. นางละมัย โพธิ์สูง	นักบริหารงานนโยบายและแผน 7 อบจ. ขอนแก่น
6. นายสุวิชัย ศรีเสน	นักบริหารการศึกษา 7 อบจ. ขอนแก่น
7. นายจิรพัฒน์ พาณิชย์	นักวิชาการศึกษา ทต. กุดน้ำใส อ. น้ำพอง
8. นางนิติยา ทาเวียง	นักวิชาการศึกษา ทต. โนนหัน อ. ชุมแพ
9. นางจิตติมา ยอดเชื้อง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6ว อบจ. ขอนแก่น
10. นางสาวนุชกร บุญทศ	นักวิชาการศึกษา อบจ. ขอนแก่น
11. นางสาวน้ำฝน ปามาจ้ง	ครูผู้ช่วย
12. นายอนุชิต อุปแก้ว	ครู
13. นางวิลาวัลย์ โตประมาศ	เจ้าหน้าที่ธุรการ 6
14. นางวรฤทัย ศิริกิจ	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
15. นายสุวนัย สมยศ	หัวหน้าฝ่ายนิติการ
16. นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ	นักวิจัย
17. นายศุภรฐี เกตุทัต	ผู้ช่วยนักวิจัย (โท)
18. นางสาววิภาวี จินลิจิตติ	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี)

การประชุมครั้งนี้เป็นการกำหนดแนวทางการในการนำแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนนาร่องไปทำประชาคม โดยพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่นและ อบจ. ขอนแก่น ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นได้รายงานสถานะและความก้าวหน้าของการดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาดังนี้

1. ขณะนี้ อบจ. ขอนแก่นยังไม่มียุทธศาสตร์รับโอนโรงเรียนเพิ่มจากเดิมที่โอนมาแล้ว 19 โรงเรียน โดยจะขอพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนที่ถ่ายโอนมาก่อนอย่างน้อย 3-5 ปี และได้รายงานความก้าวหน้าในการพัฒนาด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ด้านนักเรียน กำหนดให้โรงเรียน 2 โรงเรียนดำเนินการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้แก่ โรงเรียนสีชมพูศึกษา (ด้านวิชาชีพ) และโรงเรียนเมืองพลพิทยาคม (วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์)

1.2 ด้านครู ได้เสนอให้ สกว. วิจัยเรื่องการพัฒนาวิทยฐานะ เนื่องจากที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องการจัดทำเอกสาร จึงได้เสนอให้การพัฒนาวิทยฐานะไม่ยึดติดกับเอกสาร แล้วให้ท้องถิ่นมีรูปแบบการพัฒนาวิทยฐานะด้วยตนเองโดยไม่ยึดติดกับส่วนกลาง ซึ่งในหลายประเทศได้ให้อิสระแก่ท้องถิ่นในด้านนี้แล้ว

1.3 ด้านหลักสูตร สำนักงานมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ได้ประเมินมาตรฐานโรงเรียนแล้วพบว่าปัจจุบันท้องถิ่นมีมาตรฐานสูงกว่าที่ สมศ. กำหนดแล้ว นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้โรงเรียนที่มีศักยภาพใช้หลักสูตรใหม่ในปีการศึกษา 2552 จากเดิมที่ใช้หลักสูตรปี 2542 โดยจะนำหลักสูตรใหม่มาใช้เป็นช่วงชั้น ยกเว้น อบจ. ขอนแก่นจะใช้หลักสูตรใหม่ทั้งหมดในปีการศึกษา 2552 เพราะเรื่องดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อเอกสารการเรียนและแบบประเมินของ อบจ. ขอนแก่น นอกจากนี้ นายก อบจ. ขอนแก่นได้มีนโยบายให้มีผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษาและปรับปรุงพื้นฐานโรงเรียนแต่ละแห่งให้ตรงกัน

1.4 ด้านโรงเรียน เห็นควรให้มีหน่วยงานส่วนกลางของ อบจ. เป็นผู้จัดการเรื่องทั่วไป โดยแบ่งส่วนงานกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ เช่น 1 ส่วน ดูแล 2-3 โรงเรียน ซึ่งหากเป็นกองช่างของ อบจ. ขอนแก่นจะมีความเป็นไปได้สูงเนื่องจากไม่ต้องจัดหาบุคลากรใหม่ โดยให้ดูแลโรงเรียนเดือนละครั้ง รวมถึงการปรับปรุงเรื่องการประหยัดพลังงานของโรงเรียน อย่างไรก็ตาม กองช่างอาจไม่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ เนื่องจากที่ผ่านมาเคยดำเนินงานเพียงโครงการใหญ่ๆ ซึ่งมีการผูกพันงบประมาณที่ชัดเจน

ในเรื่องข้อสังเกตของหัวหน้าโครงการวิจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการพัฒนาการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น ซึ่งค่อนข้างสูงแม้ว่าการใช้งบประมาณดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพสูงขึ้นมากก็ตาม แต่ก็มีความกังวลว่าการที่ อบจ. ขอนแก่นรับโอนโรงเรียนทั้งหมด จะไม่มีงบประมาณเพียงพอ นายสุวิชัยฯ เห็นว่าควรมีการติดตามและประเมินผลความคุ้มค่าต่อต้นทุน เนื่องจาก อบจ. ขอนแก่นได้ลงทุนด้านการศึกษาค่อนข้างสูง ดังนั้น มาตรฐานที่ได้จึงน่าจะสูงกว่ามาตรฐานกลางของ สมศ.

2. โครงการนำร่อง

2.1 หลักสูตรคู่ขนาน นายสุวิชัยได้หารือกับผู้อำนวยการ โรงเรียนการอาชีพ เพื่อหาแนวทางในการส่งนักเรียนไปศึกษา ซึ่งโรงเรียนการอาชีพได้มีแผนขยายวิทยาเขตไปในวิทยาเขตต่างๆ ในจังหวัด โดย อบจ. ขอนแก่นจะดำเนินการผ่านบันทึกความเข้าใจ (MOU) โดยมีกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่ต้องการเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งนักเรียนที่จบการศึกษาจะได้ 2 หลักสูตรพร้อมกัน (ปวช. และมัธยมศึกษา) โดย

โรงเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบด้านค่าใช้จ่าย โดยใช้เงินรายหัวจากส่วนกลาง สำหรับในปีการศึกษา 2552 จะมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมต่อไป โดยขณะนี้ยังไม่พบปัญหาเนื่องจากอยู่ในระยะเริ่มต้น

2.2 ครูโมบาย ขณะนี้ โรงเรียนเมืองพลพิทยาคมได้ส่งครูต่างชาติไปช่วยสอนภาษาอังกฤษ จีน และญี่ปุ่นในโรงเรียนบ้านหนองเลี้ยวและโรงเรียนบ้านคูขาดแล้ว และมีแผนขยายการให้ความรู้แก่ชาวบ้านที่ได้รับคัดเลือกจากสมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) โดยจะสอนในวันเสาร์ และอาทิตย์

3. แผนยุทธศาสตร์โรงเรียนนาร่อง

3.1 อบจ. ขอนแก่นได้ร่วมกับโรงเรียนจัดทำแผนสำหรับปีงบประมาณ 2552 เสร็จสิ้นแล้ว และอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผน โดยโรงเรียนมีความเชี่ยวชาญในการจัดทำแผนอยู่แล้วเนื่องจากมีประสบการณ์ในการทำแผนตั้งแต่สังกัดอยู่ที่กรมสามัญศึกษา และเมื่อถูกถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่นซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายการศึกษา แต่ละโรงเรียนก็จะมีแผนของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริง และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของ อบจ.

3.2 ขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตีความแล้วว่า อบจ. สามารถเข้าไปช่วยเหลือ อปท. อื่นได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการบูรณาการในการประสานความร่วมมือระหว่างอปท. ในจังหวัด

3.3 อบจ. ขอนแก่นสามารถมีบทบาทในการพัฒนาและสร้างแรงจูงใจครู โดยให้โบนัส ฐานสวัสดิการ การอบรมตามความต้องการ

3.4 อบจ. ขอนแก่นอาจกำหนดมาตรฐานการศึกษาเองควบคู่กับมาตรฐานการศึกษาของ สมศ. ในลักษณะ Dual Track โดยให้โรงเรียนพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์และการบริหารงาน นอกจากนี้ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองพลพิทยาคมได้เสนอให้โรงเรียนมุ่งให้นักเรียนมีผลงานเพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่ อบจ. ด้วย

4. คณะวิจัยและอบจ. ขอนแก่นได้ร่วมกันกำหนดรูปแบบ แนวทางและกำหนดวันการทำประชาคมร่วมกัน โดยได้กำหนดรูปแบบในการทำประชาคมในลักษณะการให้ความรู้ด้านนโยบายการศึกษาของ อบจ. และร่างแผนยุทธศาสตร์การศึกษาของโรงเรียนนาร่อง ผ่านการเสวนา และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมที่เชิญมาประชุมได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะความต้องการของตนต่อนโยบายการบริหารจัดการด้านการศึกษา และแผนยุทธศาสตร์การศึกษาของโรงเรียนต้นแบบใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ นักเรียน คุณครู โรงเรียน และหลักสูตรการศึกษา และได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ ผู้ปกครอง อปท. ที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชุมชน ซึ่งกำหนดจัดทำประชาคมในแต่ละโรงเรียนนาร่องตั้งแต่วันที่

การลงพื้นที่ครั้งที่ 10 เมื่อวันที่ 20 -22 พฤศจิกายน 2551

คณะวิจัยได้ร่วมกับ อบจ. ขอนแก่น และโรงเรียนนาร่องในสังกัด 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์) โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว โรงเรียนเมืองพลวิทยาคม เพื่อจัดทำประชาคมแผนยุทธศาสตร์การศึกษาของโรงเรียนนาร่อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดการและรายละเอียดผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์

1.1 โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์) วันที่ 20 พฤศจิกายน 2551 มีผู้เข้าร่วมประชาคม 50 คน โดยเป็นผู้แทนจากกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 คน คณะที่ปรึกษาโรงเรียนและผู้นำชุมชน 22 คน ผู้แทนเครือข่ายปราชญ์และพหุภาคีภาคอีสาน 5 คน เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน 3 คน , ชมรมครูผู้ปกครองและศิษย์เก่าโรงเรียน 1 คน ผู้แทนจาก อบต.โคกสง่า 1 คน ผู้แทนผู้ปกครอง 14 คน

1.2 โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว วันที่ 21 พฤศจิกายน 2551 มีผู้เข้าร่วมประชาคม 61 คน โดยเป็นผู้แทนจากผู้นำชุมชน 11 คน ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน 25 คน ผู้แทนองค์กรการศึกษา 25 คน

1.3 โรงเรียนเมืองพลวิทยาคม วันที่ 22 พฤศจิกายน 2551 มีผู้เข้าร่วมประชาคม 109 คน โดยเป็นผู้แทนจากผู้ปกครองนักเรียนชั้น ม.1 23 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ม.2 20 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ม.3 12 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ม.4 18 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ม.5 22 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ม.6 14 คน

2. รูปแบบการทำประชาคมทั้ง 3 โรงเรียน แบ่งเป็นช่วงเช้า โดยให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิด้านการศึกษาตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และแนวทางการบริหารจัดการด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น เรื่อง “นโยบายและทิศทางการจัดการศึกษา” โดยนายแพทย์ จารัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองพลวิทยาคม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เข้าใจถึงกรอบในการสัมมนาครั้งนี้ รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น และในช่วงบ่ายเป็นการอภิปรายถึงปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนร่วม โดยดำเนินการในรูปแบบการเสวนา และผู้นำการอภิปราย โดยคณะวิจัยได้มีบทบาทในการนำการอภิปราย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชาคมได้เห็นถึงทิศทางการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนนาร่องแต่ละแห่ง รวมถึงบทบาทของผู้ปกครองและนักเรียนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น

3. การทำประชาคมสามารถสรุปประเด็นปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนร่วมในโรงเรียนนาร่องแต่ละแห่งได้ดังนี้

3.1 โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์)

(1) โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์) ได้นำเสนอวิสัยทัศน์แนะนำโรงเรียน ผลงานในรอบปีที่ผ่านมา และการเสวนาโต๊ะกลม โดยมีผู้ร่วมเสวนาจากภาคส่วนต่างๆ ร่วมให้ความคิดเห็น โดยมีนายสมจิต เกตุพิบูลย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์) เป็นผู้ดำเนินรายการ ในประเด็นเรื่องสิ่งที่ต้องการเห็นจากนักเรียนที่จบการศึกษา ความคาดหวังจากโรงเรียน ทั้งในเรื่องครูและหลักสูตร ซึ่งสามารถสรุปประเด็นการเสวนาได้ ดังนี้

- นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสง่า (พุท พลโยธา) ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประธานชมรมครูผู้ปกครองโรงเรียนบ้านคูขาด มีความเห็นว่า ที่ผ่านมา อบจ. ขอนแก่น ได้จัดการศึกษาโดยดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และรับโอนโรงเรียนมาจากส่วนกลาง จึงอยากให้นักเรียน ครู และผู้ปกครองที่ไม่ได้ไปสังกัดได้เข้าใจ เนื่องจาก อบต. มีงบประมาณไม่เพียงพอ จึงให้ความช่วยเหลือได้ไม่มากเท่ากับ อบจ. สำหรับสิ่งที่ต้องการคืออยากให้เด็กที่จบ ม. 3 ได้เข้าศึกษาต่อในมัธยมศึกษาตอนปลายและมหาวิทยาลัย หรือเข้าศึกษาในสายอาชีพ

- ผู้ใหญ่บ้านสมเทศ คงมณี ตัวแทนผู้นำชุมชน มีความเห็นว่า ปัญหาคือเด็กไม่ได้เรียนต่อ หรือเด็กเข้าสู่อบายมุข (ซึ่งเป็นส่วนน้อยประมาณร้อยละ 2) แนวทางแก้ไขคือให้ผู้ใหญ่บ้านมาพูดคุยหาทางออก ช่วยกลั่นกรองแล้วดำเนินการในแต่ละพื้นที่ และหากการศึกษามีคุณภาพ เด็กก็ไม่ต้องเข้าไปเรียนในเมือง สำหรับความต้องการคืออยากให้นักเรียนได้ศึกษาต่อในระดับปริญญา หรือได้เป็นตำรวจ หรือทหาร

- นายไพโรจน์ คงวิริยะ ผู้นำองค์กรชุมชน มีความเห็นว่า เรื่องปัญหาวัยรุ่นไม่ควรโทษเด็ก เพราะที่ผ่านมาไม่มีการเน้นหลักสูตรท้องถิ่น จึงต้องการให้ อบจ. เพิ่มหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้เด็กได้รู้ว่าพ่อแม่เคยเป็นอย่างไร และอยากให้เด็กที่จบการศึกษากลับมาฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น

- นายเกษร ปะตะเน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสง่า ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา มีความเห็นว่า ได้เป็นกรรมการสถานศึกษามานานแล้วจึงทำให้เห็นว่าเด็กจะเก่งเป็นบางด้าน และในบางเรื่องโรงเรียนอาจมองข้ามไป เช่น การจัดงานวัฒนธรรม เด็กรู้ว่าเป็นอย่างไรแต่ไม่รู้รากเหง้าของวันสำคัญนั้นๆ

- นางปราณี ปะตะเน ผู้แทนผู้ปกครอง มีความเห็นว่า มีความภูมิใจในโรงเรียนและบุคลากรของโรงเรียน ส่วนปัญหาเกิดจากเด็กมีความรู้ไม่เท่ากันทุกคน

(2) ผู้เข้าร่วมเสวนาได้เสนออภิปรายปัญหาและข้อเสนอในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- ปัญหาสื่อและความเจริญทำให้เด็กไม่เป็นตัวของตัวเอง มีพฤติกรรมและความคิดไม่ดีซึ่งแก้ไขได้ยาก เช่น เสียดสาวก่อนวัย คิดว่าดีกันแล้วมีเกียรติ เป็นต้น รวมทั้งทำตามกระแสทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียน เช่น การพกโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น จึงอยากให้เด็กใช้ความคิดมากขึ้น ทางแก้ไขก็คือต้องฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น อาหาร ภาษา (เพราะที่ผ่านมามีการกดขี่ทางเผ่าพันธุ์) ทรัพยากรป่าไม้ น้ำ ให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการของชาวบ้านเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และทำให้ประชาชนกลับคืนท้องถิ่น

- เด็กจบการศึกษาแล้วจะทำอะไรก็ได้แต่ขอให้เป็นคนดี ให้มีความรู้เรื่องเก่าแก่ของท้องถิ่นและสามารถปฏิบัติได้ เช่น โฉนา

- ต้องการให้เด็กอ่านออกเขียนได้ให้ได้ก่อน อย่างเน้นรับเด็กมากเกินไป ครูต้องมีความรู้ในวิชาที่สอน และให้มีครูแนะแนว และมีการอบรมเรื่องศีลธรรม

- เด็กจบมาต้องเป็นคนดีของสังคม พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและมีความสุข วิธีการแก้ไขก็ต้องมีกติกาการอยู่ร่วมกัน และควรแก้ปัญหาที่ผู้ปกครองและครู ริเริ่มสิ่งดีๆ ในระดับหมู่บ้านแล้วขยายไปเรื่อยๆ

- เด็กไม่ดีเกิดจากพ่อแม่ไม่สั่งสอน ดังนั้นพ่อแม่ควรสร้างความอบอุ่นในครอบครัว เนื่องจากตัวอย่างที่ดีมีคุณค่ามากกว่าคำสอน รวมทั้งครูและสื่อควรเป็นแบบอย่างที่ดี

- ผู้ใหญ่ให้โอกาสเด็กมากเกินไป ทำให้เด็กทำอะไรไม่คิด ควรมีขอบเขต บางเรื่องควรเข้มงวด ถ้าผิดก็ไล่เด็กออก และเด็กไม่ควรเรียนหนักเกินไป

- ต้องการให้โรงเรียนขยายการศึกษาไปถึงขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีการจัดสวัสดิการ การบริการขั้นพื้นฐานให้ครบถ้วน ควรมีครูพิเศษมาช่วยสอนเพื่อเตรียมความรู้เพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยหรือเรียนต่อในสายอาชีพ ควรเพิ่มหลักสูตรท้องถิ่น โดย อบต. ต้องเป็นผู้นำ บางเรื่องที่เริ่มไปแล้วและไม่ถูกต้องก็ต้องเริ่มต้นใหม่ ให้เด็กได้รู้จักรากเหง้าของตนเอง เช่น ให้ครูเกษตรพาไปดำนา เกี่ยวข้าว เป็นต้น ดังนั้น ครูต้องสอนได้และสอนตั้งแต่เด็กๆ และควรให้เด็กมีความรู้ภาษาท้องถิ่นและภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษตั้งแต่เล็กๆ เมื่อจบการศึกษาจะได้มีโอกาสทำงานต่างประเทศและสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ ส่วนหลักสูตรการศึกษาควรมีทั้งสายสามัญและสายอาชีพ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงไปมาก ถ้าเน้นความรู้ทางวัฒนธรรมมากเกินไปเด็กอาจจะไม่ยอมรับก็ได้

- นักวิชาการไม่ค่อยยอมรับเสียงชาวบ้าน คนส่งลูกเรียนอยากให้ลูกเป็นเจ้าของคนนายคนแต่ทำไม่ได้ ระบบการศึกษาคือการผลิตคนป้อนระบบทุน จึงเกิดปัญหาดังตัวอย่างในต่างประเทศ พอไม่รู้ความรู้ท้องถิ่นก็ไม่มีตัวเลือกอื่น ซึ่งความรู้ท้องถิ่นที่ควรมีได้แก่หลักสูตรเรื่องดิน และที่ดิน น้ำ และการประกอบอาชีพ

- ควรให้มีการปิดเทอมในช่วงฤดูทำนาและเกี่ยวข้าว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งเรื่องนี้ต้องให้ อบจ. ขอนแก่นกำหนดนโยบายให้มี 3 ภาคเรียน

การสัมมนาประชาพิจารณ์แผนยุทธศาสตร์การศึกษาของ โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์)

3.2 โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว

(1) นายอนุพล มาตย์นอก ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว ได้นำเสนอถึงแนวทางการบริหารจัดการของโรงเรียนโดยเน้นความสำคัญของเด็กนักเรียน และความสัมพันธ์กับชุมชน รวมถึงหลักสูตรการศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ หลักสูตรการศึกษาจากส่วนกลาง เป็นหลักสูตรแม่บท และหลักสูตรเพิ่มเติม ที่ปรับให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เช่น การเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ให้นักเรียนได้สัมผัสกับของจริง

(2) นอกจากนี้ โรงเรียนฯ ยังได้รับความช่วยเหลือบางส่วนจาก อบต. วังหิน เช่น ต้นไม้ประดับโรงเรียน เนื่องจากมีเด็กนักเรียนมาเรียนที่โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยวอยู่เป็นจำนวนมาก และให้ความชื่นชมโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่แข็งแกร่งและชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดี

(3) ผู้เข้าร่วมซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านได้เสนอตนเป็นวิทยากรในการทำการเกษตร เช่นการเลี้ยงปลา เพื่อเป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน

(4) ผู้เข้าร่วมเสวนาได้อภิปรายปัญหาและข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- ทำอย่างไรถึงจะเป็นโรงเรียนเด็กเล็กที่มีชื่อเสียงเทียบเท่าโรงเรียนมหาไถ่ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนได้

- ด้านสิ่งแวดล้อม ควรให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียนในสิ่งที่ใกล้ตัวมากขึ้น และที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดขอนแก่น เช่น เชื้อนอบลรัตน์

- การบริหารจัดการด้านงบประมาณให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งการรับสมัครคุณครูอัตราจ้างต่าง ๆ

- มีเด็กนักเรียนจากโรงเรียนอื่นย้ายมาเรียนโรงเรียนบ้านหนองเลี้ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีอาคารและความพร้อม รวมทั้งมีรถรับส่งนักเรียน ทำให้เกิดความกังวลว่าในอนาคตโรงเรียนจะรับไหวหรือไม่

- โรงเรียนสามารถให้ความช่วยเหลือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต. วังหิน ในกรณีที่คุณย่า ขาดแคลนบุคลากรในบางวันได้หรือไม่

- ควรสอดแทรกหลักสูตรที่เกี่ยวกับการบริหารบ้านเมืองของท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นเข้าไปในหลักสูตรด้วย เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นของตน

- ความเป็นไปได้ในการขยายเป็นโรงเรียนระดับมัธยม (ขยายโอกาส) เพื่อที่คนในชุมชนจะได้ไม่ต้องส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือไกลบ้าน และลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง

- การเรียนการสอนควรเน้นศีลธรรม วัฒนธรรม เช่น การไหว้ มีความอ่อนน้อมถ่อมตนทั้งที่บ้าน ไม่ใช่เฉพาะที่โรงเรียน

- ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางมาสอนในวิชานั้น ๆ ที่โรงเรียน รวมทั้งการเชิญบุคลากรเฉพาะกิจด้านต่าง ๆ มาสอนเด็ก

- ความแน่นความรู้ที่อยู่ในชุมชน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

- ในเรื่องกำลังคน ให้เป็นอัตราครูอย่างเดียว โดยไม่ต้องแบ่งเป็นครูอัตราจ้าง หรือครูผู้ช่วย และให้เป็นอำนาจของ อบต. ในการบรรจุครู หรือผู้ที่ทำงานเองได้หรือไม่

(5) นายอนุพลฯ ผู้อำนวยการโรงเรียนฯ ได้ชี้แจงถึงการดำเนินการของโรงเรียนในปัจจุบัน ดังนี้

- โรงเรียนยังขาดแคลนครูหลายอัตรา

- โรงเรียนได้จัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และการจ้างวิทยากรท้องถิ่นในการให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน โดย อบจ. ขอนแก่นได้ จัดสรรงบประมาณปี 2552 ในการจ้างวิทยากรท้องถิ่น 39,200 บาท และ การจัดทำหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น 30,000 บาท

- การขยายเป็นโรงเรียนระดับมัธยมจะเปิดเมื่อมีความพร้อมในทุกด้าน คือด้านสถานที่และบุคลากร
- นายก อบจ. ขอนแก่นได้เน้นและให้นโยบายในการคัดเลือกคุณครูตามหลักเกณฑ์ ไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดย อบจ. ขอนแก่นได้ว่าจ้าง มหาวิทยาลัยขอนแก่นในการออกข้อสอบและคัดเลือกคุณครู เพื่อให้ได้คุณครูที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง

การสัมมนาประชาพิจารณ์แผนยุทธศาสตร์การศึกษาของ โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว

3.3 โรงเรียนเมืองพลวิทยาคม

(1) นายเพทาย จารัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองพลวิทยาคม ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเมืองพลวิทยาคม การประเมินมาตรฐานการศึกษาทั้งนักเรียน คุณครู และผู้บริหาร รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาโรงเรียนด้าน ๆ ทั้งที่ได้รับจากส่วนกลางและที่ได้รับจาก อบจ. ขอนแก่น

(2) โรงเรียนเมืองพลวิทยาคมได้นำเสนอวิสัยทัศน์และแผนโรงเรียน และผลงานในรอบปีที่ผ่านมา และได้จัดอภิปราย โดยเชิญผู้มีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งที่เป็นศิษย์เก่าโรงเรียนซึ่งปัจจุบันเป็นอดีตผู้บริหารท้องถิ่น (นายก อบต.) ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีเมืองพล นายแพทย์ อดีตศึกษาธิการอำเภอเมืองพล และผู้แทนผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว ให้ความคิดเห็นถึง ทิศทาง และความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนเมืองพลวิทยาคม ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

- ต้องการเห็นนักเรียนเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึง โรงเรียนที่มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน คุณครูที่มีคุณภาพ โดยรวมถึงความประพฤติก่อนสอน

- โรงเรียนมีคุณภาพด้านการศึกษาในระดับดี เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียง มีเด็กนักเรียนจากบริเวณข้างเคียงมาเรียนมาก จึงต้องการเห็นเด็กเป็นคนดี เรียนจบแล้วสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีอาชีพเลี้ยงตนได้ แต่เด็กที่มาจากหลายที่ ทำให้เด็กนักเรียนมีศักยภาพที่แตกต่างกัน คุณครูจึงต้องเข้าใจเด็กและส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก และเห็นว่าสถาบันครอบครัวมีความสำคัญในการช่วยโรงเรียนพัฒนาเด็กนักเรียน

- ด้านการบริหารโรงเรียนต้องมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โปร่งใส และเป็นธรรม ด้านบุคลากรควรส่งเสริมให้ครูเป็นผู้มีประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพ เป็นแม่แบบที่ดีให้แก่เด็กนักเรียน ด้านการเรียนการสอนมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ เช่น ฟิสิกส์ และเคมี ควรพัฒนาสื่อเทคโนโลยีมาประกอบการเรียนการสอนมากขึ้น และพัฒนาผู้เรียนให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ

- การบริหารงบประมาณต้องคุ้มค่า โดยใช้จ่ายอย่างประหยัด และประดีในการดูแลเด็กเรื่องทรงผม การชำระจักรยานยนต์มาโรงเรียน และการพิจารณาให้ทุนการศึกษาเด็กที่เรียนดีไม่ว่าจะยากจนหรือไม่

- นอกจากความเป็นเลิศด้านวิชาการแล้ว ควรเน้นคุณธรรม หน้าที่ และจริยธรรมควบคู่ไปด้วย โดยควรส่งเสริมเด็กที่มีคุณธรรมและเป็นเด็กดีด้วย นอกจากเด็กยากจน

- การฝึกอาชีพของพ่อแม่ให้กับเด็กนักเรียนเพื่อรองรับความไม่แน่นอนของภาวะเศรษฐกิจ และควรพิจารณาถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาของเด็กในด้านต่าง ๆ

- คุณครูควรได้รับการดูแลเรื่องสุขภาพ เพื่อการสอนที่มีคุณภาพ

- การแนะแนวเรียนตามวิชาชีพที่ตัวเองถนัด โดยเน้นให้เด็กเรียนตามที่ชอบและถนัด ไม่เลือกเรียนตามสังคม

- การจัดการกับปัญหาของเยาวชนในปัจจุบัน เช่น ความรุนแรงทั้งวาจาและความคิด การจับกันเป็นคู่ ๆ การมั่วสุม หนีโรงเรียน ความสามัคคีของคณะครูอาจารย์ โดยต้องเน้นความมีวินัย ศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรมในการแก้ไขปัญหา ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ควรฝึกเด็กให้รู้จักประหยัด อดออม และใช้จ่ายอย่างพอเพียง เพื่อให้โรงเรียนน่าอยู่ คุณครูน่ารัก นักเรียนน่าชื่นชม

(3) ผอ. เพทายฯ ได้สรุปแนวนโยบายของโรงเรียนเพิ่มเติม ดังนี้

- การสร้างวินัย คุณธรรม และจริยธรรมให้กับเด็กนักเรียน
- ความเป็นเลิศทางวิชาการ และกีฬาจะคงอยู่ต่อไปและจะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ต่อเนื่อง

- โรงเรียนมีทุนเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือเด็กนักเรียนในกรณีฉุกเฉิน โดยเป็นทุนทั้งของโรงเรียนและของสมาคมผู้ปกครอง

- โรงเรียนเน้นการดูแลเด็กทั้งในเรื่องยาเสพติด การดื่มสุรา คลิปวีดีโอ การเล่นเกมออนไลน์ผ่านโทรศัพท์มือถือ

4. การจัดทำประชาคมแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของโรงเรียนนำร่องทั้ง 3 แห่งสามารถสรุปประเด็นข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนร่วม (stake holders) ตามกรอบแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

4.1 การพัฒนาด้านนักเรียน

ให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม พึ่งพาตนเองได้ เชื่อฟังผู้ใหญ่ รักษาวัฒนธรรมพื้นบ้าน เข้าใจวัฒนธรรมมากขึ้น ใช้ความคิดมากขึ้น อ่านออกเขียนได้ มีความรู้ความสามารถหลายภาษา ดำเนินตามวิถีชีวิตของท้องถิ่น มีอาชีพมั่นคง อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.2 ครู

- ให้ครูสอดแทรกวัฒนธรรมและจริยธรรม ไม่เน้นเนื้อหาวิชามาก ต้องปรับวิธีการสอน เนื่องจากนักเรียนเรียนมากแต่ไม่ได้ผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ให้ครูรักนักเรียนเหมือนลูกของตัวเอง มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

4.3 ผู้ปกครอง

- ผู้ปกครองต้องไม่ใช้ความรุนแรง มีเวลาให้กับลูกมากขึ้น และเป็นตัวอย่างที่ดีของลูก

4.4 โรงเรียน/หลักสูตรการศึกษา

- จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและนำมาใช้อย่างจริงจังเพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและเข้าใจ ให้โรงเรียนเสริมเรื่องอาชีพตามวิถีท้องถิ่น เสริมวิชาภาษาต่างประเทศให้แก่เด็กนักเรียนตั้งแต่ยังเล็ก สอนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีโครงการอบรมศีลธรรม มีมาตรการเข้มงวดกับนักเรียนที่มีความประพฤติที่ไม่ดี มีจำนวนครูและนักเรียนให้เหมาะสมตามเกณฑ์ นำโครงการเด็กรักษากันมาใช้

- การบริหารจัดการโรงเรียนควรมีความโปร่งใส เป็นธรรมและเน้นการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่

4.5 การมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่โรงเรียน

- การนำปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรในวิชาที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การให้โรงเรียนสามารถให้ความช่วยเหลือและเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้แก่ประชาชนและโรงเรียนใกล้เคียง

5. ผลการทำประชาคมในครั้งนี้โรงเรียนนำร่องทั้ง 3 แห่งจะได้นำไปใช้ในการปรับปรุงแผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และ อบจ. ขอนแก่นนำไปใช้ในการปรับแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาในภาพรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัด และจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งใช้ในการประเมินผลโรงเรียนในสังกัดต่อไป นอกจากนี้ อบจ. ขอนแก่น จะกำหนดให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งนำกระบวนการจัดทำประชาคมแผนพัฒนาโรงเรียนไปดำเนินการก่อนการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนเสนอต่อ อบจ. ขอนแก่นต่อไป เนื่องจากการจัดทำประชาคมแผนพัฒนาโรงเรียนนำร่องสามารถเข้าถึงผู้มีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

การสัมมนาประชาพิจารณ์แผนยุทธศาสตร์การศึกษาของโรงเรียนเมืองพลพิทยาคม

การลงพื้นที่ครั้งที่ 11 เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2552

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายสุชาติ โคตรทุม	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นางละมัย โพธิ์สูง	นักบริหารงานนโยบายและแผน อบจ. ขอนแก่น
3. นายเพทาย จารัตน์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม
4. นายอนุพล มาตย์นอก	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองเลี้ยว
5. นางกิตติมา คำพิทักษ์	(แทน) ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านคูขาด
6. นางจิตติมา ยอดเชื้อง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน อบจ. ขอนแก่น
7. นายสุทธศักดิ์ พายุ	นักวิชาการศึกษา
8. นางจิราภรณ์ สระบัว	เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
9. นางสาวน้ำเพชร สติรคุปต์	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
10. นางวารีย์ ศักดิ์ศิริรัตน์	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
11. นายกฤษฎา อุทยานิน	หัวหน้าโครงการ
12. นางสาวสุมาลี สติชัยเจริญ	นักวิจัย
13. นายสุทนต์ เกตุทัต	ผู้ช่วยนักวิจัย (โท)
14. นางสาววิภาวี จินลิจิตติ	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี)

1. การประชุมครั้งนี้เป็นการพิจารณากรอบงบประมาณ และผลที่ได้รับจากการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น ตามข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมรายงานผลชุดโครงการต่อ สกว. เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2551 ดังนี้

1.1 การพัฒนาอย่างชัดเจนทำให้ผู้ปกครองและประชาชนเกิดความคาดหวัง และควรวัดประสิทธิภาพด้วย Cost-benefit analysis เพื่อให้การพัฒนามีความยั่งยืน นอกจากนี้ ควรพิจารณาต้นทุนต่อหน่วยควบคู่กับคุณภาพภายใต้เงื่อนไขงบประมาณปัจจุบัน

1.2 อบจ. ขอนแก่นควรประสานงานกับคณะวิจัยโครงการวิจัยเรื่องการศึกษาต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด ซึ่งมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้รับทุนจาก สกว. เช่นกัน เพื่อเสริมสร้างแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2. รองปลัด อบจ. ขอนแก่นได้สรุปหลักการใช้งบประมาณด้านการศึกษาดังนี้

2.1 การจัดการศึกษาของท้องถิ่นเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลใน 8 กลุ่มสาระ โดย อบจ. ได้จัดหาครูให้ครบทุกกลุ่มสาระจึงเกิดภาพว่า อปท. ใช้งบประมาณสูง เพราะเดิมโรงเรียนมีสภาพขาดแคลนอย่างเห็นได้ชัด และไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของ สมช. เนื่องจากส่วนกลางมีงบประมาณจำกัด

2.2 การใช้งบประมาณของ อบจ. ขอนแก่น อยู่ภายใต้หลักเพียงพอ มีคุณภาพ และเป็นไปตามกรอบของกฎหมาย โดยงบประมาณส่วนใหญ่ได้รับจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งฝ่ายแผนฯ ต้องประสานกับฝ่ายการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดทำได้เหมือนโรงเรียนนาร่อง

2.3 อบจ. ขอนแก่นมีเป้าหมายให้ผ่านมาตรฐานการศึกษาของส่วนกลาง ทั้งด้านสื่อ สถานที่ ครู และอุปกรณ์ โดยอาศัยความเป็นท้องถิ่นคือไม่เน้น โครงสร้างพื้นฐานและไม่มุ่งให้เด็กได้เรียนสูง แต่ให้มีความรู้และมีงานทำ

2.4 แผนโรงเรียนที่ได้ทำประชาคม อบจ. ขอนแก่นจะมอบหมายให้แต่ละโรงเรียนนำความเห็นที่ได้ไปปรับปรุงแล้วนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนและงบประมาณปี 2553

2.5 สำหรับโรงเรียนในสังกัดอีก 16 โรง เป็นโรงเรียนประจำอำเภอบางส่วน ที่เหลือเป็นโรงเรียนประจำตำบล จึงเน้นวิชาชีพมากกว่าวิชาการ โดยส่งไปเรียนในวิทยาลัยการอาชีพ เมื่อจบการศึกษาได้วุฒิ ม. 6 และ ปวช. หรือหากเรียนต่ออีก 2 ปีก็จะได้วุฒิ ปวส.

2.6 การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องผู้ดูแลมีวุฒิการศึกษาน้อย และใช้บุคลากรจาก อบต. ในพื้นที่มาทำงานในศูนย์โดยไม่ยอมรับบุคลากรภายนอก

3. อบจ. ขอนแก่น ได้จัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรครูในสังกัด อบจ. ขอนแก่น โดยในวันที่ 2-6 มีนาคม 2552 จะมีการจัดสัมมนาเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนตามหลักสูตรแนวใหม่ (การศึกษาที่ครูเขียนตำราเอง) โดยมีอาจารย์จากโรงเรียนสาธิตจุฬา (อ. ปรีดาฯ) เป็นผู้ให้ความรู้ แก่คุณครูในสังกัด อบจ. ขอนแก่นทั้งหมด

4. ที่ผ่านมา อบจ. ขอนแก่นไม่เคยทำประชาคมในโรงเรียน ชาวบ้านจึงมีความพึงพอใจและแสดงความคิดเห็นต่อผู้บริหาร ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนแต่ละแห่งได้สรุปผลการทำประชาคมดังนี้

4.1 โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม

- ผู้ปกครองพึงพอใจต่อโรงเรียนดีมาก (โรงเรียนเมืองพลฯ เป็นโรงเรียนระดับอำเภอที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ) โดยต้องการให้นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ มีนิสัยการรักการอ่าน ซึ่งผู้ปกครองและนักเรียนช่วยเหลือโรงเรียนด้วย

- ในเรื่องงบประมาณ โรงเรียนมีงบของโรงเรียนเองโดยให้เงินสดแก่ผู้ปกครองไปบริหารเองประมาณ 1,400 บาท ส่วน อบจ. ขอนแก่นจะให้ค่าอาหาร และจัดสรรเงินส่วนกลางตามความต้องการและขาดแคลนประมาณ 70,000 บาท ซึ่งมีการใช้ไปแล้วบางส่วน

- รองปลัดฯ มีความเห็นเพิ่มเติมว่า ให้โรงเรียนเมืองพลฯ เป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่นๆ ใน อบจ. ในลักษณะพี่สอนน้อง

4.2 โรงเรียนบ้านหนองเสียว

- ชาวบ้านให้ความสนใจและเสนอความเห็นได้เป็นอย่างดี โดยโรงเรียนมีจุดแข็งคือมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่เข้มแข็ง เช่น มีการทำโครงการเกษตรอินทรีย์ร่วมกัน อบต. และโรงเรียนอื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน มีกลุ่มสหกรณ์ที่เข้มแข็ง (ผู้นำคือผอ. รร. ที่เกษียณไปแล้ว) เป็นต้น นอกจากนี้ได้มีจัดการเรียนการสอนผ่านดาวเทียม (ไกลกังวล) ครูส่วนใหญ่เป็นครูใหม่แต่ผ่านงานโรงเรียนเอกชนมาแล้ว

- รองปลัดฯ มีความเห็นว่าควรพิจารณาตัวชี้วัดว่าคุ้มค่ากับงบประมาณหรือไม่อย่างไร เช่น รู้หนังสือเพิ่มขึ้น มีสาขาวิชาครบ (ไม่ควรวัดจำนวนครูต่อนักเรียนเพราะไม่ได้ลงในรายการกลุ่มสาระ) เป็นต้น เพราะความรู้สึกของผู้ปกครองวัดไม่ได้

4.3 โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์)

- ประชาชนและผู้ปกครองให้ความสนใจเต็มที่ ที่สำคัญต้องการให้นักเรียนเป็นคนดี เชื่อฟังผู้ใหญ่ ครูได้เกือบครบกลุ่มสาระ โดยโรงเรียนโดดเด่นด้านศิลปะ แต่ยังไม่มีดนตรี นาฏศิลป์ และภาษาต่างประเทศ โดยจะขอให้โรงเรียนเมืองพลฯ ช่วยเหลือ ในส่วนของการเรียนการสอนก็จะเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเกษตรที่ได้ทำไปแล้ว (โครงการแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น)

- รองปลัดฯ มีความเห็นว่า ควรมีโครงการออกเยี่ยมผู้ปกครอง เพราะเป็นโรงเรียนที่อยู่ในชุมชน ไปตามหมู่บ้านต่างๆ ลงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จะได้ด้านอาชีพด้วย งานกิจกรรมงานใหม่เด็กก็ได้แสดงออกในระดับจังหวัด ให้โรงเรียนเมืองพลพิทยาคมเป็นแม่ข่าย

5. อบจ. ขอนแก่นได้สรุปภาพรวมของการจัดทำงบประมาณดังนี้

5.1 อบจ. มีรายได้ 3 แหล่ง ได้แก่ เงินรายได้ของ อบจ. เงินอุดหนุนทั่วไป (เงินอุดหนุนรายหัว) และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ขอรับจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น แต่ต้องใช้ตามวัตถุประสงค์นั้นๆ) โดยงบประมาณจะมากขึ้นกับจำนวนนักเรียน โดยในปีแรกๆ เน้นด้านการลงทุนในปัจจุบัน

5.2 การจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาต้องให้นโยบายชัดเจนก่อน แล้วจึงปรับการศึกษาให้ไปอยู่ระบบใหญ่ ซึ่งโรงเรียนอีก 16 โรงก็ต้องทำประชาคมก่อนเดือนมีนาคมให้ครบทุกโรง

5.3 การจัดทำและประสานแผนมี 2 ระดับ คือระดับนโยบาย (อบจ.) และระดับปฏิบัติ (โรงเรียน) ซึ่งโรงเรียนนำร่องทั้ง 3 แห่ง จะเป็นตัวแบบที่ดีในการนำไปปฏิบัติ

5.4 ในการทำงานของโรงเรียน โรงเรียนจะเสนอมาที่กองการศึกษาตามโมเดลต้นแบบที่ อบจ. กำหนด และจัดสรรโดยพิจารณาความสำเร็จ และจากพื้นฐานความต้องการและความขาดแคลนของแต่ละโรงเรียน แล้วกองการศึกษาฯ จะพิจารณาในภาพรวม

5.5 ในปีงบประมาณ 2550 ได้เน้นงบประมาณโรงเรียนนำร่องทั้ง 3 แห่ง ปีงบประมาณ 2551 เน้นงบจ้างครู 19 โรงเรียน และในปีงบประมาณ 2552 จะเน้นการพัฒนาด้านวิชาการ โดยปรับหลักสูตรตามหลักการปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 ของกระทรวงศึกษาธิการ ฝึกอบรมครูในช่วงปิดภาคเรียน (เดือนมีนาคม) และจัดหาตำราเรียน โดยมีงบประมาณ 5-6 ล้านบาท

5.6 สำหรับการประเมินความคุ้มค่า ควรมีตัวชี้วัดที่ตัวเด็กนักเรียน เช่น ข้อสอบกลาง รางวัล ผลสัมฤทธิ์ในการสอบของเด็ก ทั้งนี้ในการประเมินความคุ้มค่าต้องมีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน เช่น จำนวนเด็กนักเรียนที่อ่าน ออก เขียนได้ในแต่ละปี ในแต่ละระดับชั้น เป็นต้น

6. อบจ. ขอนแก่นได้เสนอตัวอย่างการบริหารงบประมาณดังนี้

6.1 โรงเรียนได้รับงบรายหัวในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 2,900 บาทต่อหัวต่อปีการศึกษา และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้รับ 3,900 บาทต่อหัวต่อปีการศึกษา แบ่งส่วนเป็นค่ากิจกรรม ค่าวัสดุอุปกรณ์การศึกษา และค่าพัฒนาบุคลากร ซึ่งจ่ายตรงจากสำนักงานงบประมาณ โดยโรงเรียนมีหน้าที่บริหารงบส่วนนี้ สำหรับงบอื่นๆ อบจ. มีหน้าที่บริหาร ในส่วนของเงินจากแหล่งอื่นๆ มีจำนวนไม่แน่นอน

6.2 เงินที่โรงเรียนบริหารแต่ละหมวด จะให้ครูผู้บริหารแต่ละหมวดวิชาเขียนโครงการให้ผู้บริหารโรงเรียนพิจารณาแล้วของบจัดกิจกรรมโดยมีการสอบราคา หากมีเงินเหลือจากการทำกิจกรรมจะให้แต่ละหมวดวิชาบริหารดำเนินการต่อ เช่น นำไปพัฒนาบุคลากร เป็นต้น เมื่อปิดภาคเรียนก็ให้แต่ละหมวดวิชาสรุปผลงานให้ฝ่ายบริหารได้รับทราบ

7. สำหรับงบในส่วนของ อบจ. ขอนแก่นจะใช้ในการสนับสนุนในสายบริการ อาหารกลางวันเด็ก รถรับส่ง โดยจ่ายเป็นรายไตรมาส รวมถึงงบลงทุนซึ่งโรงเรียนจะขอจาก อบจ. สำหรับเงินรายหัวในส่วนที่เหลือโรงเรียนจะบริหารเอง 8 ล้านบาท เป็นงบกลาง 5 ล้านบาทเพื่ออบรมบุคลากรตามที่กรมส่งเสริมฯ กำหนด

8. คณะวิจัยได้ร่วมแสดงความเห็นต่อการดำเนินการด้านงบประมาณด้านการศึกษาและการพัฒนาโรงเรียนนำร่องทั้ง 3 แห่ง ดังนี้

8.1 การสร้างความช่วยเหลือร่วมกันของโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น จะช่วยลดต้นทุนของโรงเรียนได้ และบางข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนร่วมไม่มีต้นทุน เช่น การเสนอให้มี 3 ภาคการศึกษา เพื่อให้นักเรียนสามารถช่วยผู้ปกครองทำนาในช่วงฤดูทำนาได้ เป็นต้น

8.2 เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาชาวบ้าน ผู้ประกอบการ เป็นต้น ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งการฝึกงานแก่เด็กนักเรียน

8.3 ควรนำ Facilities ของโรงเรียนไปใช้ให้บริการชุมชน เพื่อเพิ่มความคุ้มค่าในการใช้สิ่งก่อสร้างหรือสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น หอประชุมโรงเรียน ห้องสมุดของโรงเรียน เป็นต้น

8.4 การจัดทำแผนในปี 2553 ควรให้โรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น ที่เหลืออีก 16 แห่ง ได้จัดทำเช่นกัน เพื่อให้ได้แผนการศึกษาในภาพรวมของโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น

8.5 การมีแม่แบบในการพัฒนาที่ดี ผู้ปกครองและผู้มีส่วนร่วมจะให้การสนับสนุนทำให้การพัฒนาโรงเรียนยั่งยืน ทำให้ปัญหาด้านความไม่แน่นอนของนโยบายจากฝ่ายการเมืองลดลงได้

การลงพื้นที่ครั้งที่ 12 เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายปิยบุตร พรหมลักขโณ	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นายทวีทรัพย์ สิริชีวิน	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นายปรัชญา ศรีภา	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. นางสุมาลี ฐานวิเศษ	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
5. นายสุชาติ โคตรทุม	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
6. นางสาวนงลักษณ์ รัตนจันทร์	หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
7. นายธาดา พรหมสาขา ณ สกลนคร	ผู้อำนวยการกองกิจการสภา อบจ. ขอนแก่น
8. นายเพชร มุลป้อม	ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ อบจ. ขอนแก่น
9. นายประสิทธิ์ อุดมชนะธีระ	ผู้อำนวยการกองคลัง อบจ. ขอนแก่น
10. นายบวร ชินอ้วน	หัวหน้าฝ่ายวิชาการและผังเมือง อบจ. ขอนแก่น
11. นางวราพร หาญชนะชัยกุล	ผู้อำนวยการกองกิจการขนส่ง อบจ. ขอนแก่น
12. นางนงเยาว์ สรรศรี	ผู้อำนวยการกองพัสดุและทรัพย์สิน อบจ. ขอนแก่น
13. นายเพทาย จารัตน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองพลพิทยาคม
14. นางจิตติมา คำพิทักษ์	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
15. นางสาวทักษิณา ทิพย์โยธา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
16. นายสุวิไชย ศรีเสน	นักบริหารการศึกษา 7
17. นางละมัย โพธิ์สูง	นักบริหารงานนโยบายและแผน 6
18. นางจิตติมา ยอดเชื้อ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6
19. นางสาวบุษกร บุญทศ	นักวิชาการศึกษา 5

20. ดร.ลีลาภรณ์ บัวสาย	รองผู้อำนวยการสำนักงานสนับสนุนการวิจัย
21. ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่	ผู้ประสานงานชุดโครงการเครือข่ายหนุนเสริมการเรียนรู้เพื่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่
22. รศ.ดร.เพ็ญณี แนนรท	อาจารย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
23. ดร.โชคชัย ยืนยง	อาจารย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
24. นางสาวปัด ตัญจรัญรัตน์	อาจารย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
25. นางสาวเบญญาภา มารินทร์	ผู้ประสานงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย
26. นางสาวอาภา อนันตกุล	ผู้ประสานงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย
27. นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ	นักวิจัย
28. นายสุทธี เกตุทัต	ผู้ช่วยนักวิจัย (โท)
29. นางสาววิภาวี จินตลิจิตติ	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี)

การประชุมครั้งนี้เป็นการหารือแนวทางประสานความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างโครงการ LLEN และโครงการจัดทำและประสานแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยมีประเด็นสำคัญที่ได้มีการหารือกันดังนี้

1. ความเป็นมาของโครงการ LLEN

1.1 ที่ผ่านมาก สกว. ได้ให้ทุนวิจัยทั้งในด้านการกระจายอำนาจและการศึกษา โดยในส่วนของโครงการ Local Learning Enrichment Network (LLEN) ได้เริ่มดำเนินการเมื่อเดือนมกราคม 2552 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น เนื่องจากที่ผ่านมากกระทรวงศึกษามีปัญหาด้านกำลังคนและงบประมาณ ทำให้การพัฒนาการศึกษามีข้อจำกัด ดังนั้น สกว. จึงมีแนวคิดที่จะสร้างเครือข่ายภายในท้องถิ่น (Local Network) ใน 12 จังหวัด เพื่อสร้างองค์ความรู้และการประสานงานระหว่างภาคเอกชน ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น และมีเป้าหมายที่เด็กเป็นหลัก ไม่เน้นที่โครงสร้างหรือการถ่ายโอน

1.2 โครงการ LLEN มี อ. เจือจันทร์ฯ เป็นผู้ประสานงานโครงการ โดยจังหวัดขอนแก่นมี อ. เพ็ญณีฯ จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นผู้ดูแล ในช่วงต้นเป็นช่วงการพัฒนาโครงการโดยตั้งเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนและคุณภาพของเด็ก

2. การสร้างเครือข่ายด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นที่ผ่านมา

2.1 แม้ว่า อบจ. ขอนแก่น จะมีการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และอปท. อื่นๆ แต่ก็ยังประสบปัญหาบ้าง เช่น

- การจัดทำหลักสูตรของ อบจ. ขอนแก่นได้กำหนดเป้าหมายให้โรงเรียนที่มีศักยภาพ (รร. เมืองพลพิทยาคม) จัดให้มีเด็กเก่งเฉพาะทาง และได้มีการปรับหลักสูตรเสร็จแล้ว ซึ่งการประเมินผลจะไม่เน้นข้อสอบแต่พิจารณาที่คุณภาพนักเรียน โดยเริ่มใช้หลักสูตรใหม่ในเดือนพฤษภาคม 2552 และต้องมีการทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่ อย่างไรก็ตาม อบจ. ขอนแก่นต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการก่อน และปัจจุบันยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน อบจ. จึงยังไม่ได้ดำเนินการเป็นรูปธรรม

- ในการประสานแผน คณะกรรมการวิชาการมีหน้าที่ประสานระหว่าง อบต. และ อบจ. เพราะทาง อบต. ไม่เคยจัดการศึกษา สำหรับคณะกรรมการสื่อการเรียนการสอนจะเป็นผู้พิจารณาสื่อที่ควรใช้ สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ให้ความช่วยเหลือแล้ว 114 ศูนย์ จากทั้งหมด 380 ศูนย์

- การจัดทำหลักสูตรคู่ขนานของโรงเรียนในสังกัดจำนวน 17 โรง ร่วมกับกรมอาชีวศึกษา ขณะนี้ยังเป็นการพัฒนา Model ในเบื้องต้น แต่ก็มีแนวทางโดยสร้างหน่วยการเรียนรู้ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทั้งวุฒิและความสามารถในการประกอบอาชีพ

- การปฏิรูปการศึกษายังคงเป็นเรื่องตำแหน่งครู ซึ่งยังมีปัญหาอยู่

- สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางสังคมหรือการเรียน หรือครอบครัวมีปัญหา อบจ. ขอนแก่นมีแนวทางให้นักเรียนได้เข้าเรียนที่วิทยาลัยการอาชีพเพื่อลดปัญหาทางสังคม หรืออาจส่งเสริมตามจุดเด่นด้านอื่นๆ เช่น กีฬา ดนตรี เพื่อให้เด็กเป็นคนดีและมีภูมิคุ้มกันในตนเอง

3. แนวทางการสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่น และ อบจ. ขอนแก่น

3.1 การเชื่อมโยงกันจะทำในหลายภาคส่วน โดยต้องดูพื้นฐานของโรงเรียนแต่ละแห่ง รวมทั้งเน้นสายวิชาชีพและสายสามัญ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการทำประชาพิจารณ์จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครือข่ายได้ดี

3.2 ที่ผ่านมามีการศึกษาบทรียนจากกระทรวงศึกษาธิการและกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดการศึกษาของ กทม. ยังคงเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ในความเป็นจริงท้องถิ่นมีความยืดหยุ่นกว่า และกระทรวงศึกษาธิการเป็นเพียงผู้วางกรอบ จึงควรมีการพิจารณาและตีความชัดเจนว่าหลักสูตรท้องถิ่นเป็นไปตามกรอบของกระทรวงศึกษาธิการ

3.3 มข. จะช่วยเรื่องการปรับหลักสูตรในรูปแบบที่ไม่ใช่การทำหลักสูตรใหม่ แต่เป็นการจัดการเรียนการสอนใหม่ และการจัดการชั้นเรียนให้นำเรียนโดยไม่มุ่งคะแนนสอบ การเขียนหลักสูตรเชื่อมโยงรูปแบบการเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการซึ่งความต้องการแรงงานเฉพาะด้านต่อการศึกษา เนื่องจาก มข. มีความเชื่อมโยงกับกระทรวงศึกษาธิการได้ดีกว่า อบจ. รวมทั้งสามารถเป็นที่เล็งและที่ปรึกษาได้

3.4 มข. จะจัดเวทีหารือระหว่าง 16 โรงเรียน โดยมีครู เครือข่ายชุมชน พ่อแม่และผู้ปกครอง โดยจัดหลายๆ ครั้งเพื่อหาจุดร่วมโดยมีเด็กเป็นศูนย์กลาง แล้วจึงสามารถออกแบบกิจกรรมได้ อย่างไรก็ตาม LLEN มีข้อจำกัด แต่ก็สามารถจัดกิจกรรมร่วมกับท้องถิ่นได้ โดยให้โรงเรียนในสังกัดของของ สพฐ. อบต. และเทศบาลเข้าร่วมซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ทำให้ปัญหาที่เกิดจากการถ่ายโอนลดความสำคัญลง

3.5 กระทรวงศึกษาธิการต้องพิจารณาบทบาทของตนควบคู่กันระหว่างจัดการศึกษาและกำหนดนโยบาย โดยไม่ต้องตระหนักว่าเป็นโรงเรียนในสังกัดใด

3.6 อ. สีสภรณ์ เสนอให้ อบจ. พิจารณาความต้องการด้านแรงงานของจังหวัด เพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา เพื่อให้นักเรียนไม่ออกนอกพื้นที่ แต่ก็ต้องพิจารณาตามความสามารถของโรงเรียน เพราะ สพฐ. ทำไม่ได้ เนื่องจากใกล้ตัวและไม่เพียงพอ ซึ่งในเรื่องนี้ให้คณะวิจัยเป็นผู้ศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลให้โรงเรียนในแต่ละสังกัดได้เห็นภาพ และรู้แนวทางการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นตัวอย่างให้แก่จังหวัดอื่นๆ

3.7 สิ่งที่โครงการ LLEN ควรทำคือการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้สนุกและฝึกคนให้เป็นคนดี ที่ผ่านมา สกว. เคยทำโครงการที่จังหวัดนครศรีธรรมราชและได้ร่วมกับเครือข่ายศิลปินพื้นบ้าน ซึ่งไม่ได้แค่เรื่องวัฒนธรรม ยังได้เรื่องคุณธรรม การฝึกคนและสำนึกท้องถิ่น ดังนั้น มข. ควรเชื่อมโยงกับเครือข่ายศิลปินพื้นบ้าน พระสงฆ์ ส่วนวิธีการของกิจกรรมก็จะต่างกันไปตามลักษณะเรื่องหรือเครือข่าย

3.8 ขณะนี้ สกว. มีโครงการยืมวิทยท้องถิ่น เพื่อให้เด็กมีสำนึกท้องถิ่น โดยให้เงินโรงเรียนละ 15,000 บาทเพื่อสืบค้นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทีมประสานงานของภาคอีสานอยู่ที่จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งในเรื่องนี้รองปลัดฯ ปรัญญาเห็นว่าควรให้โรงเรียนเทศบาลเป็นผู้เข้าร่วมโครงการเนื่องจากได้ทำเรื่องนี้อยู่แล้ว

4. ข้อเสนอแนะจากการหารือร่วมกันในครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

4.1 ควรต้องมีการพิจารณาในภาพรวมของการศึกษาทั้งจังหวัดขอนแก่นเพื่อให้เกิดความเชื่อมต่อระหว่างทรัพยากรของแต่ละพื้นที่

4.2 การสร้างเครือข่ายเพื่อเสริมพลังด้านการศึกษา เช่น เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน องค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง และกลุ่มกองทุนเพื่อการลงทุนเพื่อสังคม เป็นต้น โดยต้องกำหนดเป้าหมาย ผลลัพธ์ กลุ่ม และกิจกรรมที่ต้องการ

4.3 การสร้างฐานข้อมูลการช่วยเหลือจากภาครัฐ และเงินช่วยเหลือด้านการศึกษาให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดงบประมาณซ้ำซ้อน รวมทั้งการจัดระบบข้อมูลด้านการศึกษา เพื่อให้ อบจ. สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการให้ความช่วยเหลือต่อการพัฒนาด้านการศึกษาเพื่อลดข้อจำกัดในการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดในภาพรวม

การประชุมระหว่างคณะวิจัย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ อบจ. ขอนแก่น และคณะวิจัยโครงการ LLEN

นอกจากนี้ คณะวิจัยได้ปฏิบัติงานร่วมกับโครงการอื่นๆ ของโครงการ จำนวนรวม 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 คณะวิจัยได้เข้าร่วมสัมมนาโครงการสังเคราะห์องค์ความรู้การปกครองตนเองของท้องถิ่น เมื่อวันที่ 1-2 พฤศจิกายน 2551 ณ โรงแรมซีดีบีช จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จัดโดยศูนย์ส่งเสริมและประสานการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปกครองตนเองของท้องถิ่น สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อประมวลสรุปสาระความรู้ด้านการปกครองท้องถิ่นและการปกครองตนเองของท้องถิ่น รวมทั้งการระดมและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งดร.พรชัย วีระเวช หัวหน้าชุดโครงการวิจัยฯ อบจ. ระยอง ในฐานะหัวหน้าชุดโครงการวิจัยฯ ของทั้ง 4 จังหวัด ได้นำเสนอการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยและพัฒนา เรื่อง

“การเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด” โดย การสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดทำและประสานแผนของ อบจ. สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) การจัดทำและประสานแผนฯ ยึดตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยเป็นหลัก และหนังสือ กระทรวงมหาดไทยเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว (ยังไม่มีข้อกำหนดเป็นกฎหมาย)

(2) ขั้นตอนการจัดทำและประสานแผน เริ่มต้นจากคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับ จังหวัดเป็นผู้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบท. ในเขตจังหวัด จากนั้นส่งให้ อบท. ในระดับ ต่างๆ พิจารณาเพื่อบรรจุไว้เป็นแผนของ อบจ. ต่อไป

(3) ผลที่ได้จากการประสานแผนฯ แบบมีส่วนร่วม สังเคราะห์แล้วพบว่าสิ่งที่ได้รับไม่ใช่เพียงการ ได้รับแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรม แต่ยังได้ผลในเชิงบวกแก่การยอมรับบทบาทของ อบจ. จากผู้แทน ของ อบท. ต่างๆ ที่เข้าร่วมโครงการ และที่สำคัญคือการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาคีทั้ง 3 คือ นักวิจัย เจ้าหน้าที่ อบจ. และอบท. อื่นๆ ในด้านการทำแผน การทำงานร่วมกัน และการเปลี่ยนวิธีการทำงานจากการทำงาน ตามกฎเกณฑ์เป็นการทำงานเชิงพื้นที่

(4) ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดทำและประสานแผน เกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการเช่น ปัจจัยด้าน การเมือง ปัจจัยด้านความรู้เฉพาะด้านในแต่ละกรอบยุทธศาสตร์ แต่ทั้งนี้ นักวิจัยพบว่าปัจจัยสำเร็จคือ การ เสริมสร้างการทำงานแบบประสานงานของหน่วยงานภายใน อบจ. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการ ประสานงานระหว่างหน่วยงานภายใน โดยมีนักวิจัยของโครงการฯ เป็นผู้ร่วมคิด ทั้งนี้ปัจจัยภายนอกที่ไม่ สามารถควบคุมได้คือ เสถียรภาพทางการเมือง ความตั้งใจจริงของผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ความพร้อมของ บุคลากร และการสร้างการยอมรับจากภาคประชาชน

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้มีการให้ข้อคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นด้วยกับการ สังเคราะห์ และมีความเห็นว่าการทำงานพัฒนาเชิงพื้นที่นั้น จำเป็นต้องมีการแบ่งส่วนการทำงานที่ชัดเจน พร้อมทั้งต้องมีการประสานร่วมมือกันภายใต้บริบทของคนในการทำนโยบายของประเทศให้เกิดผลสำเร็จ เป็นรูปธรรม

ครั้งที่ 2 คณะวิจัยได้เข้าร่วมประชุมเพื่อรายงานความก้าวหน้า 12 เดือน ของชุดโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาจังหวัด ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ระยะเวลาของโครงการ และสรุปภาระงาน เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2551 ณ สกว. โดยมีข้อคิดเห็นต่อโครงการวิจัย และการทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น ดังนี้

1. อบจ. ขอนแก่นควรคำนึงถึงบทบาทของท้องถิ่นอื่นต่อการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบของ อบจ.
2. ขนาดของโรงเรียนต้นแบบแต่ละแห่งต่างกัน หลักสูตรก็ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน
3. หลักสูตรของโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอน ส่วนใหญ่อิงจากหลักสูตรของส่วนกลาง
4. เมื่อถ่ายโอนแล้ว เขตพื้นที่การศึกษาจะมีบทบาทอย่างไรได้บ้าง เช่น การควบคุมมาตรฐานกลาง (สมศ.) การกำหนดนโยบาย (สภาคการศึกษา) เป็นต้น แล้วท้องถิ่นควรดำเนินการอย่างไรต่อบทบาทของส่วนกลาง
5. ถ้ามีการถ่ายโอนมากขึ้นแล้วมีการเปลี่ยนผู้บริหาร เปลี่ยนนโยบาย จะมีการจัดการอย่างไร เช่น ที่ผ่านมา อบจ. นครราชสีมาได้มีนโยบายเน้นด้านการศึกษา โดยรับถ่ายโอนโรงเรียนมา 66 โรงเรียน แต่เมื่อเปลี่ยนผู้บริหารก็ไปมุ่งเน้นที่การสาธารณสุข ทำให้การศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
6. ท้องถิ่นดำเนินงานโรงเรียนภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจรัฐ ดังนั้นคณะวิจัยจึงควรเสริมในทิศทางที่กระทรวงศึกษาธิการยังไม่ได้ทำ
7. ความขัดแย้งระหว่างท้องถิ่นและส่วนกลาง ความมุ่งที่ประโยชน์ส่วนรวม จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้
8. การทดลองทำโรงเรียน 3 โรงเรียนเพื่อแข่งกับกระทรวงศึกษาธิการแสดงให้เห็นว่า กระทรวงศึกษาธิการสร้างคุณภาพการศึกษาไม่ได้เพราะมีขนาดใหญ่แต่มีเงินน้อย
9. การสร้างต้นแบบโดยลงทุนสูงจะขาดการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากการสร้างความคาดหวัง (False expectation) ของคนในท้องถิ่นในรูปแบบที่มีต้นทุนสูง หากประชาชนมีความคาดหวังต่อ อบจ. มากเกินไป อบจ. ก็จะลงทุนมากขึ้น แต่หากทำไม่ได้ตามที่คาดหวังก็จะส่งผลกระทบต่อทุกส่วน ดังนั้นจะหาอย่างไรให้เงินน้อยแต่ได้ผลมากเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุน โดยควรศึกษาต้นทุนว่าควรมี unit cost เท่าไหร่ เพื่อให้คุ้มค่ากับการลงทุน โดยใช้วิธี cost analysis
10. สกว. มีโครงการที่เกี่ยวกับการศึกษาที่ทำร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่นอยู่แล้ว เป็นโครงการชื่อ LLEN โดยศึกษาถึงการเรียนรู้ของเด็กว่าทำอะไร ควรเพิ่มเติมเรื่องอะไร และใครควรเป็นผู้เติม ซึ่งสามารถช่วยเสริมกับการพัฒนาด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นได้
11. GPP ของจังหวัดขอนแก่นมาจากภาคการศึกษาเป็นจำนวนเท่าไร ซึ่งสามารถพัฒนาให้เพิ่มขึ้น โดยดึงให้ประเทศข้างเคียง เช่น ลาว มาศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดได้อีกทางหนึ่งด้วย เหมือนจังหวัดสงขลา ดังนั้นโอกาสในการพัฒนาของจังหวัดยังมีอีกมาก ไม่เฉพาะเรื่องการถ่ายโอนแต่จะรวมไปถึงการดึงดูดงบประมาณและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ระยะ 6 เดือนที่ 4 (15 มีนาคม 2552 - 14 กันยายน 2552)

การลงพื้นที่ครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2552

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายแพทย์ จารัตน์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม
2. นายสมจิต เกตุพิบูลย์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านคูขาด
3. นายอนุพล มาตย์นอก	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองเสือ
4. นางสาวบุษกร บุญทศ	นักวิชาการศึกษา 5
5. นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ	นักวิจัย
6. นายศุภรฐิ เกตุทัต	ผู้ช่วยนักวิจัย (โท)
7. นางสาววิภาวี จินตลิจิตติ	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี)

การประชุมครั้งนี้เป็นการติดตามความก้าวหน้าในการทำแผนด้านการศึกษาของโรงเรียนนาร่องและอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำแผน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. ระหว่างวันที่ 23 -24 มีนาคม 2552 อบจ. ขอนแก่นได้เข้าร่วมประชุมกับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดจำนวน 19 โรงเรียนเพื่อปรับปรุงแผนพัฒนา 3 ปี จากเดิม 2552-2554 เป็น 2553-2555 โดยส่วนใหญ่เป็นการปรับเปลี่ยนแผนจากเดิม
2. การสร้างเครือข่ายกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น อบจ. จะเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อแก้ปัญหาเด็กและครอบครัวในพื้นที่ แล้วโรงเรียนเป็นผู้วางระบบและเป็นคนกลางในการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ เช่น สังกมสงเคราะห์ นักสุขภาพจิต เป็นต้น
3. อบจ. ขอนแก่นยังไม่ได้นำหลักสูตรใหม่มาใช้ เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นไม่ได้เลือกให้ อบจ. ขอนแก่นเป็นโรงเรียนนำร่อง มีเพียงการดำเนินโครงการหลักสูตรคู่ขนานและครูโมบายโดย อบจ. ขอนแก่นเป็นผู้สนับสนุนเงินรายหัวให้แก่วิทยาลัยการอาชีพ
4. การพิจารณาโครงการและงบประมาณของโรงเรียนเป็นไปตามขั้นตอนตั้งแต่ระดับการพิจารณาของโรงเรียน กองการศึกษาฯ กองแผนฯ แล้วจึงเสนอให้ระดับบริหารเป็นผู้พิจารณา
5. ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนาร่องได้แก่การหาครูในวิชาหลักทำได้ยากเนื่องจากรายชื่อในบัญชีไม่เพียงพอหรือครูไม่ได้คุณภาพ
6. การจัดงบประมาณในโรงเรียนที่มีความพร้อมอยู่แล้วจะน้อยกว่า แต่จะให้การสนับสนุนด้านวิชาการมากกว่า

7. อบจ. ขอนแก่น คาดว่าจะทำ School Mapping เพื่อให้เห็นภาพขนาดโรงเรียน สิ่งที่ต้องการและจำเป็นเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแผนและการใช้งบประมาณได้ชัดเจน

8. อบจ. ขอนแก่นมีแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้ครบทั้ง 19 โรงเรียน เพื่อให้สภา อบจ. ได้เข้าใจถึงความสำคัญของปัญหาของการจัดการศึกษาได้ครบทั้งระบบ

การลงพื้นที่ครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2552

ผู้เข้าร่วมเวทีระดมความคิดเห็น

นายสุทธี เกตุทัต

ผู้ช่วยวิจัย

การเข้าร่วมเวทีระดมความคิดเห็น “การศึกษาขอนแก่นทศวรรษหน้า” ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. เวทีระดมความคิดเห็น “การศึกษาขอนแก่นทศวรรษหน้า” อยู่ภายใต้โครงการสัมมนาผู้นำท้องถิ่นเหลียวหลัง มองปัจจุบันกับความคาดหวังขอนแก่นทศวรรษหน้า จัดโดยหนังสือพิมพ์อีสานบิซวิค โดยได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น อบจ. ขอนแก่น เทศบาลนครขอนแก่น หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด และชมรมทนายความจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดเวทีรับฟังและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และขับเคลื่อนความร่วมมือในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. ในช่วงเช้าเป็นการบรรยายเรื่อง การปฏิรูปการศึกษารอบสองกับการศึกษาขอนแก่นทศวรรษหน้า โดยศาสตราจารย์ ดร. กนก วงษ์ตระหง่าน ดังนี้

2.1 อนาคตขอนแก่นใน 10 ปี ข้างหน้า โดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis

2.1.1 ความเข้มแข็งและโอกาส

(1) Logistic ที่ได้รับการพัฒนาจาก East-west corridor จากพม่าถึงเวียดนาม ทำให้ขอนแก่นเป็นทางผ่านคนหลายร้อยล้านคน

(2) อุตสาหกรรมเปลี่ยนรูปแบบเป็นอุตสาหกรรมการผลิตและแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่ามากขึ้น

(3) มีการพัฒนาการเกษตรก้าวหน้าโดยเน้นที่คุณภาพของผลผลิต

(4) อุตสาหกรรมบริการด้านสุขภาวะโดยเน้นที่การให้บริการที่มีมาตรฐานสูง

(5) การศึกษาสามารถสร้างคนเพื่อรองรับโอกาสที่จะเข้ามาในอนาคต

2.1.2 ความอ่อนแอและภัยคุกคาม

(1) ระบบท้องถิ่น สังคม การเมือง การสื่อสาร และโครงสร้างพื้นฐานยังไม่พร้อม

- (2) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะเรื่องน้ำใช้และการบำบัดน้ำเสีย
- (3) แนวคิดและระบบการบริหารจัดการที่เป็นองค์รวมยังไม่เกิดขึ้น ยังมีความคิดที่แตกต่างกันระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น บุคคลที่มีความสามารถไม่อยู่ในพื้นที่ การสร้างเครือข่ายและการร่วมใช้เครือข่ายจากองค์กรอื่นๆ ยังมีปัญหา เนื่องจากยังไม่มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
- (4) คู่แข่งทั้งในประเทศและนอกประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมหนัก นครราชสีมา พิชญโลก นครสวรรค์ ด่านัง เว้ เวียงจันทน์

2.2 การพัฒนาการศึกษาในอนาคต

2.2.1 ทักษะที่สำคัญต่อคนขอนแก่นในอนาคต มี 6 กลุ่ม (ที่มาจากการวิจัยเพื่อสร้างยุทธศาสตร์ความเป็นผู้นำของอังกฤษ) ได้แก่

- (1) การสื่อสาร: การสร้างความสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจ
- (2) การใช้ตัวเลข: ความเป็นเหตุเป็นผล หลักการและความถูกต้อง
- (3) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร: การค้นคว้าหาข้อมูล
- (4) การทำงานกับคนอื่น: ความเข้าใจซึ่งกันและกัน
- (5) การประเมินตนเองและความสำเร็จ: การรู้เป้าหมายของชีวิต
- (6) การแก้ปัญหา: การรู้ถึงสาเหตุของปัญหาโดยเฉพาะจุดวิกฤต และวิธีการจัดการวิกฤตนั้น เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาที่ไม่ใช่ประเด็นหลัก

ทักษะทั้ง 6 ประเภทควรมีการพัฒนาไปตามระดับการศึกษา ในช่วงการศึกษามัธยมศึกษา บังคับ 15 ปี เป็นการสร้างความเป็นพลเมืองดี จากนั้นในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเป็นการสร้างอาชีพ ดังนั้นการศึกษาขอนแก่นในทศวรรษหน้าจึงเป็นการสร้างพลเมืองดีที่มีอาชีพ

2.3 คุณภาพการศึกษาในอนาคต ต้องประกอบด้วย 3 เรื่อง คือ เรียนแล้วรู้อะไร ทำอะไรเป็น และแก้ปัญหอะไรได้ แตกต่างกันไปตามระดับชั้น

2.4 การสร้างคุณภาพการศึกษา ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ

- 2.4.1 สารการเรียนรู้การสอนเป็นไปตามความจำเป็นและตามเป้าหมายของจังหวัด
- 2.4.2 วิธีการเรียนการสอนต้องมุ่งให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติได้จริง
- 2.4.3 วิธีการปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน ต้องสอดคล้องกับแต่ละพื้นที่

2.5 เงื่อนไขความสำเร็จของการเรียน ขึ้นอยู่กับครูและพ่อแม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กก่อนวัยเรียนต้องได้อยู่กับพ่อแม่มากขึ้น

- 2.5.1 นักเรียนต้องอยากเรียนและมีความพร้อมด้านร่างกาย
- 2.5.2 นักเรียนตั้งใจจริง ใส่ใจเรียนจริง ต้องมีเทคนิคในการดึงสมาธินักเรียน
- 2.5.3 มีเครื่องมือ วิธีการเรียนและบรรยากาศการเรียนที่ถูกต้อง
- 2.5.4 แสดงผลตามความก้าวหน้า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นระยะๆ

2.6 เป้าหมายสุดท้ายของการศึกษา

2.6.1 ความเข้มแข็งของชุมชนและคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.6.2 การเชื่อมโยงชุมชนกับภูมิภาคของโลก ต้องมีความไว้วางใจ มีการพัฒนาความร่วมมือกับเพื่อนบ้าน และมีการสร้างความเข้มแข็งของภูมิภาค

2.6.3 สันติภาพและความสมานฉันท์ทั้งในระดับชาติและระดับโลก

3. ในช่วงบ่ายเป็นการอภิปรายหมู่ หัวข้อ อนาคตการศึกษาขอนแก่นทศวรรษหน้า จากภาคส่วนต่างๆ ดังนี้

3.1 นายสาธิต พาน้อย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นที่ 4

ขอนแก่นทศวรรษหน้าต้องมีเรื่องต่อไปนี้

- กำหนดแผนการศึกษาระยะยาวให้ชัดเจน
- การบริหารจัดการต้องมีการประสานแนวระนาบ มีธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย
- การเรียนการสอนสามารถครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และควรสอดคล้องกับชุมชนในท้องถิ่น
- มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการเปิดสถาบันอบรมครู

3.2 ผศ.ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

- มหาวิทยาลัยต้องผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม
- ควรมีการหารือระหว่างฝ่ายสร้าง supply (มหาวิทยาลัย) และฝ่าย Demand (ผู้จัดการศึกษา ภาคธุรกิจ) เพื่อนำมาวางแผนตั้งแต่ระดับการศึกษาพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา

3.3 นายเดชา เปรมฤดีเลิศ ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน (ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเทศบาลขอนแก่น และที่ปรึกษา กปอพช.อีสาน)

- ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้นอกห้องเรียน
- การศึกษาทางเลือกเป็นการสอนให้นักเรียนคิดได้ด้วยตนเอง ควรมีความร่วมมือในการจัดการศึกษาในรูปแบบนี้
- การศึกษาต้องสอดคล้องกับชีวิต สังคม จิต และปัญญา
- ควรมุ่งเป้าหมายการจัดการศึกษาที่การพัฒนาของผู้เรียน

4. การเสวนากลุ่มย่อย

4.1 อนาคตการศึกษานอกระบบ

- รัฐและสังคมควรส่งเสริมการศึกษานอกระบบให้เป็นที่ยอมรับทั้งทางสังคม และตามกฎหมาย
- ควรมีการพัฒนาศึกษาทางเลือกให้เด็กนอกระบบให้มากขึ้นนอกเหนือจาก กศน. ศูนย์ฝึกอาชีพแรงงาน และอื่น ๆ
- การศึกษาทางเลือก พ.ร.บ. การศึกษา พ.ศ. 2542 ข้อ 18 (3) จัดให้ชุมชนจัดการศึกษาเองได้ โดยมีค่าหัวสนับสนุนให้ผู้เรียน เช่น ครูอาสาสมัครที่ได้รับการยอมรับให้เป็นการศึกษาทางเลือก ควรมีการพัฒนาจุดที่เข้มแข็งเช่นนี้ให้เชื่อมโยงและสานต่อได้
- ครอบครัวต้องสร้างความพอเพียงให้ได้ ครอบครัวต้องเข้มแข็ง

4.2 อนาคตการศึกษาในระบบ

- เน้นการสอนให้เป็นคนดีมากกว่าการเป็นคนเก่ง รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่น รู้จักการสร้างกัลยาณมิตร เป็นการเรียนแบบพึ่งพาอาศัยกัน เน้นการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการแข่งขัน
- มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติโดยตรง และเน้นการเรียนรู้การแก้ไขปัญหา
- เน้นการสอนทั้ง 3 ด้าน คือ วิชาชีพ วิชาการ และวิชาชีพชีวิต เช่น วิชาชีพ คือ สอนให้พึ่งตนเองได้ และเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ มีหลักสูตรทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เช่น การช่วยเหลือพ่อแม่
- อยากให้มีการตั้งสถาบันพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- เน้นการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของครู
- การหมุนเวียนครู ตอนนี้อัดแคลนครูในภาพรวมของประเทศ จากนโยบายลดอัตรากำลัง จึงต้องหมุนเวียนครู
- การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้นักเรียนเป็นฐานอย่างแท้จริง ปัจจุบันยังไม่มีกรมอบอำนาจอย่างแท้จริง
- การพัฒนาอุปกรณ์การเรียนการสอน งบประมาณต้องมี การระดมทรัพยากร โรงเรียนที่มีความพร้อมจะระดมทรัพยากรได้ แต่โรงเรียนขนาดเล็กในชนบทจะลำบาก
- สร้างให้เด็กใช้อุปกรณ์จากท้องถิ่นมากกว่าอุปกรณ์สิ้นเปลืองสมัยใหม่ เช่น ฟิวเจอร์บอร์ด
- หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ตอบสนองผู้เรียน สังคม และท้องถิ่น ควรมีหลักสูตรท้องถิ่นที่มาจากความต้องการของท้องถิ่นจริงๆ ให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม ควรมีหลักสูตรเฉพาะของขอนแก่น เป็นหลักสูตรเชิงบูรณาการกับชีวิตจริงของนักเรียน และมีหลักสูตรทางเลือกในโรงเรียน

4.3 อนาคตการศึกษาโดยรวม

- พื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม โดยใช้วิธีบูรณาการทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา

- สร้างแรงจูงใจให้เด็กรักถิ่น
- จัดให้มีการเสวนาพูดคุยร่วมกันระหว่างครูสพฐ ครูเทศบาล ครูนอกระบบ เช่น ครูเอกชน. และครูตามอัธยาศัย เพื่อให้ทุกหน่วยงานมีเป้าหมายและทิศทางเดียวกัน อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- มีการพัฒนาครู สร้างความเข้มแข็งให้กับครู จัดมาตรการส่งเสริมครูดี ครูเก่งให้อยู่กับการศึกษาขอนแก่น จนเกษียณอายุ
 - ควรเน้นเศรษฐกิจพอเพียง เพราะวัฒนธรรม และทุนนิยมทำให้สังคมเสื่อม
 - สร้างความเข้าใจชัดเจนเรื่องเอกภาพ บุรณภาพของคน ธรรมชาติ และธรรมชาติ
 - จัดการระบบแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในจังหวัดขอนแก่น เช่น พระนอน และอื่นๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถให้โรงเรียนอื่น ๆ เข้าไปเรียนรู้ได้
- มีการจัดตั้งสภาการศึกษาจังหวัดขอนแก่น สภาการศึกษาจะเป็นที่รวมความคิด สมอง และกำหนดทิศทางให้ชัดเจนขึ้น ดึงหน่วยงานต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และให้กระบวนการตัดสินใจต่างๆสิ้นสุดที่สภา
 - การบริหารจัดการสถานศึกษา (SBM) ระบบการตัดสินใจให้โรงเรียนเป็นฐาน Budgets การศึกษา การฝึกกำลังทางการศึกษา
 - กำหนดวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาของคนขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นมีทรัพยากรอยู่มาก ควรปลูกฝังให้มีความภูมิใจในจังหวัดขอนแก่น ดึงทรัพยากรต่างๆมาใช้ให้เป็นประโยชน์
 - อยากเห็นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ผู้ปกครอง ครู นักเรียน เช่น ที่เมืองพล ผู้ปกครองมาช่วยทำอาหารให้นักเรียนที่โรงเรียน
 - การศึกษาสร้างคนขอนแก่น เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ มีจริยธรรม เป็นนักสู้ ขอนแก่นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่ร่วมกัน
 - การศึกษามุ่งสร้างนักเรียน ให้เรียนรู้อย่างมีความสุข พัฒนาด้าน ICT เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีทักษะชีวิต
 - ควรมีการจัดเก็บภาษีการศึกษา
 - อยากให้ใช้หลักธรรมาภิบาลโดยแท้จริงในการเรียนการสอน
 - ผู้บริหารด้านการศึกษายังไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา ต้องใช้กระบวนการทางสังคมเป็นตัวผลักดันการศึกษา

การลงพื้นที่ครั้งที่ 15 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2552

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายปรัชญา ศรีภา	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นายสุชาติ โคตรทุม	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นางสาวสุมาลี ฐานวิเศษ	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. นายเพทาย จารัตน์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม
5. นายอนุพล มาตย์นอก	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองเสี้ยว
6. นายสมจิต เกตุพิบูลย์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์)
7. นายทวีศักดิ์ ศรีวรสาร	ผู้อำนวยการ โรงเรียนชัยสมบูรณ์พิทยาลัย
8. นายสุวิชัย ศรีเสน	นักบริหารการศึกษา 7
9. นางละมัย โพธิ์สูง	นักบริหารงานนโยบายและแผน 6
10. นางสาวนงลักษณ์ รัตนจันทร์	หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
11. นายประสิทธิ์ อุดมธนะธีระ	ผู้อำนวยการกองคลัง
12. นางนงเยาว์ สรรศรี	ผู้อำนวยการกองพัสดุและทรัพย์สิน
13. นางสาวน้ำฝน ปามะนัง	ครู โรงเรียนบ้านหนองเสี้ยว
14. นายกฤษฎา อุทยานิน	หัวหน้าโครงการ
15. นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ	นักวิจัย
16. นางสาววิภาวี จินตลิจิตต์	ผู้ช่วยนักวิจัย (ตรี)

1. คณะวิจัยได้นำเสนอหลักการการวิเคราะห์ Cost- Benefit Analysis หรือการวิเคราะห์ต้นทุนสืบเนื่องจากข้อเสนอแนะของ สกว. ในเรื่องของการจัดการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น ควรจะมีการวิเคราะห์ต้นทุน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และประเมินผลว่ามีความคุ้มค่าขนาดไหน และเพื่อเป็นการกำหนดงบประมาณของ อบจ. ขอนแก่นด้วย โดยได้นำเสนอทฤษฎีทั่วไปในการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อใช้ในการประเมินผล ซึ่งการวิเคราะห์ต้นทุนด้านการศึกษาเพื่อเป็นการสนับสนุนว่าการลงทุนด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น ให้กับโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอน มีคุ้มค่าอย่างไรเมื่อเทียบกับตอนที่ยังไม่ได้รับการถ่ายโอนมายัง อบจ. ขอนแก่น

2. หลักการ เรื่อง Cost-Benefit Analysis สรุปได้ ดังนี้

การวิเคราะห์ต้นทุน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ต้นทุน เพื่อการประเมินผล

ประเภทในการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อการประเมินผล มี 3 ประเภท คือ

(1) การจัดสรรค่าใช้จ่าย (Cost Allocation) เป็นระดับพื้นฐานในการวิเคราะห์ต้นทุนการหาต้นทุนต่อหน่วย

(2) การวิเคราะห์ความคุ้มค่า (Cost-effectiveness Analysis)

(3) การวิเคราะห์ผลประโยชน์จากการลงทุน (Cost-benefit Analysis) ซึ่ง 2 วิธีสุดท้ายจะต้องใช้ทักษะทางด้านหลักการของเศรษฐศาสตร์มาใช้ค่อนข้างมากซึ่งจะมีการคำนวณที่ยุ่งยากกว่าวิธีแรก

วิธีที่หนึ่ง การจัดสรรค่าใช้จ่าย (Cost Allocation)

เป็นวิธีที่ง่าย เป็นการกำหนดงบประมาณที่แสดงต้นทุนต่อหน่วยเพื่อให้ผลลัพธ์ที่ต้องการ เป็นเครื่องมือในการบริหารขั้นต้นสำหรับผู้บริหารในการบริหารค่าใช้จ่ายสำหรับโครงการต่างๆ ที่องค์กรเองหวังผลต้องการสิ่งใดแล้วมาดูต้นทุนต่อหน่วย แต่วิธีนี้ต้องมีการจัดเก็บข้อมูลที่ดีเกี่ยวกับผู้ที่ได้รับบริการและผลที่ได้รับ

วิธีที่สอง การวิเคราะห์ความคุ้มค่า (Cost-effectiveness Analysis) ซึ่งจะมีความซับซ้อนขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง

เป็นวิธีที่จะใช้เปรียบเทียบสำหรับหลายๆ โครงการ โดยเราต้องกำหนดผลประโยชน์ก่อนถ้าเราต้องการเป้าหมายหนึ่งในงานของเรา เป้าหมายนี้จะมีหลายทางเลือกในการได้มาซึ่ง ผลประโยชน์ที่นำไปสู่ผลลัพธ์เหล่านี้ วิธีนี้จะใช้เปรียบเทียบแต่ละทางเลือกว่าทางเลือกไหนที่ถูกที่สุดและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ตรงตามเป้าหมายที่สุด ยกตัวอย่างเช่น เราตั้งเป้าว่าอยากรจะให้เด็กเรียนจบ ต้นทุนในการที่จะทำให้เด็กเรียนจบ สองหมื่นบาท แต่ผลที่ทำให้เด็กเรียนจบแค่ห้าคน ในขณะที่อีกแนวทางหนึ่ง ใช้แค่หมื่นห้าพันบาทแต่เด็กจบได้แค่สองคน ต้องมาเปรียบเทียบประสิทธิภาพต้นทุนต่อหัวต่อทางเลือก โดยทางเลือกแรกต้นทุนต่อหัวตกหัวละสี่พันบาท ทางเลือกที่สองใช้ไปหมื่นห้าก็จริง แต่เด็กจบแค่สองคน ต้นทุนต่อหัวกลายเป็นเจ็ดพันห้า เพราะฉะนั้นวิธีการแรกเราต้องเลือกโครงการที่ต้นทุนถูกที่สุด ก็คือสี่พันบาทต่อหัว นี่คือการเปรียบเทียบความคุ้มค่า

วิธีที่สาม การวิเคราะห์ผลประโยชน์จากการลงทุน (Cost-benefit Analysis)

เป็นวิธีที่ค่อนข้างยาก ใช้การประเมินต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ โดยการคำนวณค่าเงินในปัจจุบัน ซึ่งคิดย้อนกลับจากจำนวนเงินที่ใช้ภายในหนึ่งปีขึ้นไปหาปัจจุบัน เป็นวิธีที่ค่อนข้างซับซ้อนและยากขึ้นในเชิงเศรษฐศาสตร์ วิธีนี้เราใช้สำหรับเปรียบเทียบกับโครงการโดยดูว่ามูลค่าของผลประโยชน์ที่เราได้รับ ต่อต้นทุนที่เราได้ลงทุนไปมีส่วนส่วนอย่างไร วิธีที่ใช้ คือ อัตราผลประโยชน์ต่อทุน หรืออัตราผลตอบแทน โดยความยากของวิธีนี้ไม่ใช่แค่จำนวนทุน แต่เราต้องคิดมูลค่าของเงิน ซึ่งมี 2 ส่วน คือ มูลค่าที่วัดเป็นตัวเงินได้ และมูลค่าที่ไม่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้ เช่น บางโครงการเป็นโครงการทางด้านสังคม เช่น ทางด้านการศึกษา จะมีผลประโยชน์และต้นทุนใน 2 ส่วน คือ ที่วัดเป็นตัวเงินได้ และ ที่วัดเป็นตัวเงินไม่ได้

ข้อดีของการวิเคราะห์ต้นทุน

ส่งเสริมความรับผิดชอบทางการคลัง โดยควบคุมค่าใช้จ่ายเพื่อใช้เงินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยในการกำหนดลำดับความสำคัญของทรัพยากรที่มีจำกัดว่าจะอะไรที่ดีที่สุด สำหรับทรัพยากรที่มีอยู่ ณ ขณะนั้น รวมทั้งมีพลังในการโน้มน้าวจิตใจของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดสรรงบประมาณลงไปโครงการอย่างไร

ข้อเสียของการวิเคราะห์ต้นทุน

ต้องการทักษะและความรู้เทคนิคในการวิเคราะห์มาก ไม่มีมาตรฐานในการประเมินมูลค่าของเงินต่อปัจจัยบางอย่าง เช่น เวลา หรือคุณภาพชีวิตของคน โดยเฉพาะโครงการทางสังคม วิธีพวกนี้ใช้ทักษะทางด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องไม่ง่าย ไม่ใช่แค่คิดว่าเอาค่าใช้จ่ายทั้งหมดมาหารเป็นรายหัว ทางด้านสังคมจะคำนวณยากมากเพราะมีผลรับที่ไม่ใช่ตัวเงินรวมอยู่ด้วย และต้องอาศัยข้อมูลที่ค่อนข้างมาก บางครั้งต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์เมื่อพูดถึงค่าเสียโอกาสจะวัดยากมาก เพราะค่าเสียโอกาสจะเป็นไปตามต้นทุนการตลาด มูลค่าทางการเงินอาจมีความสำคัญน้อยกว่ามูลค่าของผลลัพธ์ของโครงการที่ไม่สามารถจับต้องได้

การวิเคราะห์ต้นทุนทางการศึกษา

จะต้องมีการวางแผนการศึกษา ก่อน ซึ่งโดยทั่วไปในการวางแผนการศึกษามีวิธีวิเคราะห์และวางแผนในหลายวิธีในนี้จะพูดถึง 3 วิธีหลักๆ ได้แก่

(1) การวิเคราะห์จากความต้องการของสังคม (Social Demand Approach) เช่น ถ้าเรามีเงินอยู่เท่าไรในการจะจัดสรรการศึกษา ให้กับผู้เรียนทุกคนที่จะเรียนหนังสือ ซึ่งเป็นความต้องการของสังคม

(2) วิเคราะห์จากความต้องการในตลาดแรงงาน (Manpower Requirement Approach) ใช้หลักการพัฒนาและการเติบโตทางเศรษฐกิจว่าในอนาคตประเทศไทยหรือทางจังหวัดเองมีความต้องการของแรงงานในด้านไหนเราก็เน้นผลิตแรงงานในด้านนั้นเพื่อให้รองรับกับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่มีข้อจำกัดในการวิเคราะห์ว่าต้องใช้เวลานาน

(3) วิเคราะห์จากอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนการศึกษา (Rate of Return Approach) เน้นในเรื่องการลงทุนของมนุษย์ เพราะรัฐจัดการศึกษาไปแล้ว รัฐหวังผลอะไรต่อการศึกษา นั้น หรือทาง อบจ. เองหวังผลอะไร เช่น เราอาจคาดหวังผลตอบแทนว่าผู้เรียนจะต้องเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ สามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเอง โดยขณะเดียวกันผู้เรียนก็จะได้ผลตอบแทนด้วย ไม่ใช่เฉพาะทางสังคมได้เท่านั้น เช่น ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ มีความรู้ มีเกียรติยศชื่อเสียง และมีการทำประโยชน์ต่อสังคม วิธีนี้ต้องมีการคำนวณผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้น ต้นทุนที่ใช้ และผลตอบแทนที่ได้ จากการศึกษานั้นๆ

ความหมายต้นทุนการศึกษา คือ ต้นทุนการลงทุนการศึกษาที่เป็นค่าใช้จ่ายของโรงเรียน และของผู้เรียน

ต้นทุนการศึกษาประกอบด้วย

1. เงินเดือนค่าจ้างบุคลากรทางการศึกษา
2. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของสถานศึกษา
3. การลงทุนในอาคารสถานที่และอุปกรณ์เครื่องมือครุภัณฑ์ต่างๆ
4. อุปกรณ์การเรียนการสอนของผู้เรียน
5. ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการการศึกษา
6. ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เรียนในการที่เราต้องไปอุดหนุนในบางเรื่องกับผู้เรียน

ต้นทุนการศึกษาของโรงเรียน หรือเรียกว่า ต้นทุนของสังคม

ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน แบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ ต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม ทั้งนี้ (1) ต้นทุนทางตรง หมายถึง ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่ได้จ่ายออกไปจริงของโรงเรียน ต้นทุนทางตรงอาจจะเห็นชัดกว่าต้นทุนทางอ้อม ต้นทุนทางตรงของโรงเรียนแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ ต้นทุนดำเนินการกับต้นทุนทรัพย์สิน ต้นทุนดำเนินการใช้ไปในเงินเดือน ค่าตอบแทน สาธารณูปโภคต่างๆในการจัดการเรียนการสอน ส่วนต้นทุนทางทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน อาคารก่อสร้าง ที่เราต้องลงทรัพย์สินลงไป นี่คือตัวรวมของต้นทุนทางตรงทั้งหมด ส่วน(2) ต้นทุนทางอ้อม คือ ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ คือ ค่าเสียโอกาส เช่น ถ้าไม่ลงทุนสร้างตึก แต่เอาไปลงทุนอย่างอื่น จะได้ผลตอบแทนคุ้มหรือไม่ ซึ่งคือค่าเสียโอกาส วิธีหาค่าเสียโอกาสจะยุ่งยากมาก

ต้นทุนการศึกษาของผู้เรียน หรือเรียกว่า ต้นทุนของบุคคล

ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาของผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ต้นทุนทางตรงและทางอ้อม เช่นกัน โดย (1) ต้นทุนทางตรง หมายถึง ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่เกิดจากผู้เรียนจริงๆ ที่ได้จ่ายออกไปจริงของผู้เรียน เช่น เป็นค่าหนังสือ ค่าลงทะเบียน เครื่องแต่งกาย วัสดุอุปกรณ์การศึกษา ส่วน (2) ต้นทุนทางอ้อม หมายถึง ต้นทุนการเสียโอกาสของผู้เรียน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ที่ผู้เรียนไม่ได้จ่ายไปจริง ซึ่งเป็นค่าเสียโอกาสของผู้เรียน

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการศึกษา

จะต้องการผลตอบแทนและต้นทุนทางการศึกษาก่อนจึงจะสามารถวิเคราะห์ผลตอบแทนได้ ดังนี้

ผลตอบแทนทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) **ผลตอบแทนที่วัดเป็นตัวเงินได้** หมายถึง ผลตอบแทนจากการศึกษา ที่สามารถประเมินมูลค่าออกมาเป็นตัวเงินได้ เช่น ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษา มีรายได้ในรูปของเงินเดือน ค่าจ้าง โบนัสจากการทำงาน ฯลฯ

(2) **ผลตอบแทนที่วัดเป็นตัวเงินไม่ได้** หมายถึง ผลตอบแทนจากการศึกษาที่ประเมินมูลค่าวัดออกมาเป็นตัวเงินไม่ได้ เช่น ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย มีส่วนร่วมพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งค่อนข้างวัดยาก

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการศึกษาที่วัดเป็นตัวเงินได้

การวัดอาจจะต้องใช้สมการทางด้านเศรษฐศาสตร์ เพราะผลตอบแทนที่วัดเป็นตัวเงินได้ เงินเดือนไม่ได้วัดจากผลการศึกษาเพียงอย่างเดียว อาจมีปัจจัยอื่นๆประกอบกัน เช่น ประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา อายุ เพศ หรืออาชีพที่ทำ เราจะทำอย่างไรที่จะสามารถวิเคราะห์ผลตอบแทนที่เกิดจากการศึกษาได้อย่างแท้จริง ซึ่งอาจจะต้องใช้หลักทางเศรษฐศาสตร์ เรียกว่าสมการถดถอย ซึ่งจะผูกปัจจัยต่างๆ เข้าด้วยกัน เช่น รายได้ต่อตัวของบุคคลคนๆ หนึ่งมีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นองค์ประกอบให้เกิดรายได้ขึ้น อาจจะเป็นเรื่องของการศึกษา ประสบการณ์ ซึ่งจะต้องมีการจัดเก็บข้อมูล แล้วทำสถิติ หาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆพวกนี้ แล้วถอดให้เหลือแต่ปัจจัยสัมพันธ์ทางการศึกษากับรายได้เท่านั้น

การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนทางการศึกษา นำเอาต้นทุนการศึกษา และผลตอบแทนการศึกษาที่วัดเป็นตัวเงินได้ มาคำนวณหาอัตราผลตอบแทนทางการศึกษา สามารถคำนวณได้ 3 วิธี คือ

1. การวิเคราะห์มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value ; NPV)
2. การวิเคราะห์อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio)
3. การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return ; IRR) โดยอัตราผลตอบแทนที่คำนวณได้ควรจะมากกว่าอัตราดอกเบี้ย

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการศึกษาที่วัดเป็นตัวเงินไม่ได้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

(1) ผลตอบแทนที่เกิดกับผู้เรียน หรือผลตอบแทนของบุคคล สามารถวิเคราะห์ได้จากผู้เรียนว่า จากการที่ได้รับการศึกษา ทำให้เขาได้รับ เกียรติยศ ชื่อเสียง ความยกย่อง ความเป็นพลเมืองดี อ่านออกเขียนได้ รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย มีความรู้ความเข้าใจต่าง ฯลฯ หรือไม่อย่างไร

(2) ผลตอบแทนที่เกิดกับคนอื่นๆ ในสังคม หรือผลตอบแทนของสังคม

ซึ่งวิธีที่ง่ายที่สุด คือ Unit Costs ซึ่งน่าจะพอเพียงสำหรับการวัดผลต้นทุนด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น เนื่องจาก Cost –Benefit Analysis ที่ สกว. เสนอแนะอาจจะยากและต้องอาศัยข้อมูลในการทำ ซึ่งต้องมีการจัดเก็บข้อมูล และมีทั้งที่วัดเป็นตัวเงินได้และวัดเป็นตัวเงินไม่ได้ วิธีการทำ Unit Costs จะง่ายกว่าแค่กำหนดกิจกรรมของโครงการที่เราต้องการให้สอดคล้องกับทางเป้าหมายของ อบจ. หรือ โรงเรียน แล้วมาคูณต้นทุนทางตรงและทางอ้อม ของกิจกรรมทั้งหมดว่าเป็นเท่าไร โดยวัดเฉพาะที่เป็นตัวเงินได้ แล้วมารวมว่าต้นทุนทั้งหมดเป็นเท่าไร แล้วมาหารว่าต้นทุนต่อหน่วยที่เราใช้ไปเป็นเท่าไรตามวิธีข้างต้น

3. ที่ประชุมได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางถึงการวิเคราะห์ต้นทุนด้านการศึกษา ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

(1) รองปลัดฯ สุชาติ ได้ให้ความเห็นว่าการลงทุนทางด้านการศึกษา เป็นการลงทุนที่วิเคราะห์ค่อนข้างยาก โดยเห็นด้วยที่จะควบคุมกำกับดูแลการใช้เงินเกิดประโยชน์คุ้มค่าหรือไม่ แต่การวิเคราะห์ตามทฤษฎี อาจมีสอดคล้องกับทางปฏิบัติ เช่น โรงเรียนบ้านหนองเสือว มีตั้งแต่อนุบาล-ประถม 6 วัดได้ชัดเจนว่า Cost –Benefit ใช้เท่าไร? โรงเรียนสนับสนุนเท่าไร? เงินเดือนค่าจ้างเท่าไร? อาคารเรียนเท่าไร? มีอายุการใช้งานเท่าไร? ซึ่งสามารถคำนวณหาต้นทุนค่าใช้จ่ายของ โรงเรียนบ้านหนองเสือวได้ทั้งหมด ว่าส่วนใดมาจากส่วนกลางส่วนใดมาจาก อบจ. ขอนแก่น แต่ตอบไม่ได้ตอบได้ว่าเราใช้ต้นทุนด้านการศึกษามากไปหรือไม่ในการทำให้เด็กจบชั้นประถม หรือสามารถศึกษาต่อในระดับมัธยมได้ ดังนั้น การวัดความคุ้มค่าอาจจะวัดได้ยาก

(2) นักวิจัยเห็นด้วยว่าการวัดความคุ้มค่าด้านการศึกษาในลักษณะดังกล่าวมีความยาก ซึ่งในระดับนี้เป็นการวัด Unit cost น่าจะเพียงพอเพื่อใช้ในการจัดสรรงบประมาณ โดยจะต้องมีการตั้งเป้าหมายก่อนในการดำเนินการ โดยอาจจะแบ่งเป็นระดับ อนุบาล ประถม และ มัธยม อาจจะเห็นเด็กมีความรู้ อ่านออกเขียนได้เท่าไรของนักเรียนที่เราสอนไป จะสามารถทำให้คำนวณต้นทุนต่อหัวได้ โดยเปรียบเทียบตามวิธีข้างต้นตามความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการขั้นต้น ซึ่งคุณกฤษฎาฯ เห็นว่า วัตถุประสงค์ที่ สกว. ต้องการให้ อบจ. ขอนแก่นจัดทำ cost benefit analysis เนื่องจากกังวลว่า อบจ. ขอนแก่นจะจัดการศึกษาคืบกันไป แล้วจะเกิดผลว่า เมื่อโรงเรียนที่ 1 ดีแล้ว โรงเรียนที่ 2 ก็จะต้องดีด้วย แล้วจะเกิดปัญหาที่ 2 ว่าไม่มีเงินหรือมีเงินไม่พอที่จะจัดการศึกษาในระดับเดียวกับโรงเรียนต้นแบบทั้งหมด

(3) ทั้งนี้ คณะวิจัยเห็นว่าอาจจะพิจารณาด้านการวิเคราะห์ต้นทุนด้านการศึกษาใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ต้นทุนตามมาตรฐานขั้นต่ำว่าเป็นการลงทุนที่จำเป็นและได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ 2) ผลผลิตที่ได้รับ (Output) เช่น การสร้างความเป็นเลิศทางด้านภาษา Outcome ที่ออกมาต้องได้ใช้ประโยชน์จริง และ 3) ใครควรเป็นผู้วัดผล Cost Benefit

(4) ในขั้นนี้เห็นว่า อบจ. ขอนแก่นควรจัดการการศึกษาตามความต้องการของคนในท้องถิ่น เช่น จากกระบวนการทำประชาคมที่โรงเรียนต้นแบบจะพบ สิ่งสะท้อนถึงความต้องการของสังคมและคนในชุมชน ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นหรือโรงเรียนสามารถจัดโครงการหรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของโรงเรียนและ อบจ. ขอนแก่นในการจัดการศึกษาตามความต้องการของชุมชน ซึ่งจะสามารถตอบปัญหาสังคมได้ โดยพยายามเน้นว่า กระทรวงศึกษามีหน้าที่สร้างมาตรฐานการศึกษา อบจ. ขอนแก่นมีหน้าที่ดูแลเงินที่จะใช้ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยโรงเรียนดูแลในเรื่องของการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้เด็กที่มีคุณภาพดี ในขณะเดียวกันจะเป็นเครื่องมือของการใช้เงินที่สามารถตอบได้ว่าเราไม่ได้ใช้เงินสร้างของที่ดีเกินไป แต่มีความคุ้มค่าและเป็นไปตามความต้องการขั้นพื้นฐานของคนในท้องถิ่น

(5) การจัดการการศึกษา อบจ. ขอนแก่น มีการกำหนดกรอบ ไม่ได้ให้ตามความต้องการของสังคมทุกอย่าง จะต้องมีการพิจารณาว่าส่วนไหนที่เป็นความต้องการส่วนมาก จะให้ตรงนั้นไป ตามศักยภาพ

ตามนโยบายของท่านนายกฯ โดยไม่ได้ให้ทีเดียว แต่ให้ทีละขั้นตอน ตามความจำเป็น โดยพิจารณาจากความสำคัญก่อนหลังตามลำดับความจำเป็น

(6) การวัดผลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต้นทุนต้องมีการเก็บข้อมูล ต้องมีการสร้างมาตรฐานการเรียนการสอน ต้องมีการกำหนดเป้าหมายในแต่ละโรงเรียน นอกจากนี้เป้าหมายของ อบจ. ขอนแก่นในการพัฒนาคนก็ควรเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ควรคำนึงถึง เช่น ทำให้อาชญากรรมในจังหวัดลดลงได้อย่างไร หากคนได้รับการศึกษาทุกคนก็จะมีจิตสำนึกที่ดีเป็นคนดี เพราะการศึกษา ถ้าการศึกษาสอนดี คิดดี ทำดี เด็กก็จะรู้ว่าควรทำอย่างไร ปัญหาเด็กติดยาเสพติดก็ควรจะลดลง รวมทั้งปัญหาอาชญากรรม ซึ่งการวัดความพึงพอใจของประชาชนได้ด้วย แต่กระทรวงศึกษาวัดความรู้ วัดโรงเรียนว่ามีอาคารครบหรือไม่ ในขณะที่ อบจ. ขอนแก่นเน้นการบริหารจัดการโรงเรียนให้ชุมชนพอใจ โดย อบจ. ขอนแก่นจะสนับสนุนหรืออุดหนุนในสิ่งที่ขาดเพิ่มเติมตามความต้องการของท้องถิ่น

(7) การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยของโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมาของ อบจ. ขอนแก่น อาจดูเหมือนมีการลงทุนสูง เนื่องจากโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ขาดแคลนมาก่อนในเรื่องของ อาคาร สถานที่และอุปกรณ์ด้านการศึกษา รวมไปถึงบุคลากรครู แต่หากเปรียบเทียบกับความสำเร็จแล้วมีความคุ้มค่ามาก นอกจากนี้นักเรียนที่อยู่ไกลก็ต้องได้รับผลประโยชน์จากโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน ซึ่งก่อให้เกิดความคุ้มค่าแก่ผู้ปกครองเด็กนักเรียนด้วย

(8) การประเมินความคุ้มค่า ควรพิจารณาถึงการพัฒนาที่ทำให้ประชาชนมีความสุขและพอใจ เช่น เด็กมาโรงเรียนด้วยความสุข อยากมาโรงเรียน ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นต่อโรงเรียน ซึ่งบางครั้งผู้ปกครองก็ยินดีที่จะมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมบางส่วน ในโครงการที่ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน

4. ที่ประชุมได้เสนอแนะความเห็นเพิ่มเติมด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น ดังนี้

(1) อบจ. ขอนแก่นมีแนวคิดที่จะให้ อบต. แต่ละแห่งมีโรงเรียน 1 โรงเรียน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วม โดยช่วยกันทำคนละ 1 แห่ง ซึ่งจะทำให้เกิดความทั่วถึงของการศึกษาที่เป็นมาตรฐานมากขึ้น โดยใช้โรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น เป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนในพื้นที่อื่นสามารถพัฒนาตามเพื่อให้เด็กในชุมชนเรียนที่ไหนก็ได้มาตรฐานเหมือนกัน ทั้งนี้ อบจ. ขอนแก่นจะช่วยสนับสนุนด้านวิชาการให้ การทำในลักษณะนี้จะเกิดการประหยัดต่อขนาดเพิ่มมากขึ้น

(2) ระบบการติดตามและประเมินผล โครงการตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ควรต้องมีระบบติดตามผล คือ ต้องสร้างตัวชี้วัด ที่จะวัดว่าทำสำเร็จตามเป้าที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งแต่ละโครงการมีอยู่แล้ว และควรมีการทบทวนทุกปีว่าระบบการประเมินผลเป็นอย่างไร สามารถวัดผลได้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการใช้งานของ อบจ. ขอนแก่นต่อไป

(3) กองการศึกษา อบจ. ขอนแก่น ได้เน้นการใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการพัฒนาการเรียน การศึกษา ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น นอกเหนือไปจากโครงการคุณครูโมบาย หรือโครงการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันของโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น นอกจากนี้จะมีการจัดทำคลัง

ข้อสอบของ อบจ. ขอนแก่น โดยสร้างเป็นศูนย์พัฒนาวิชาการเพื่อให้ทุกโรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้ โดยจะมีครบทุกสาระวิชา รวมทั้งวิชาพุทธศาสนา ศิลธรรมและหน้าที่พลเมือง

(4) การสร้างตัวชี้วัดของโรงเรียน จะต้องมื่อข้อสอบมาตรฐานเพื่อใช้ในการวัดผลการเรียนการสอนของเด็กในแต่ละโรงเรียนในสังกัด ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นจะดำเนินการในปีการศึกษาหน้า โดยเริ่มจากโรงเรียนขนาดใหญ่ก่อน นอกจากนี้จะนำกระบวนการประชาคมและการวัดผลส่งต่อไปยังปีงบประมาณ 2553 ต่อไป โดยการติดตามประเมินผลจะเริ่มโดยให้แต่ละโรงเรียนวัดผลจากนักเรียนและผู้ปกครอง และนำไปใช้กับโรงเรียนในสังกัดที่เหลืออีก 16 โรงเรียน ซึ่งคาดว่าจะไม่ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการดังกล่าว แต่ใช้การมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองได้

5. การดำเนินการต่อไป

คณะวิจัยจะร่วมกับ อบจ. ขอนแก่น ในการติดตามและประเมินผลโครงการด้านการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงความคุ้มค่ากับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการเรียนการสอนของ อบจ. ขอนแก่น สำหรับโรงเรียนในสังกัด และปรับใช้ในปีต่อ ๆ ไป

การลงพื้นที่ครั้งที่ 16 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2552

การประชุมครั้งนี้เป็นการพิจารณาเกณฑ์ในการวัดผลความสำเร็จและถอดบทเรียนปัจจัยความสำเร็จจากการจัดการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น โดยผู้บริหาร อบจ. ขอนแก่น และผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น และคณะวิจัยได้ร่วมกันอภิปรายในประเด็นดังนี้

1. การประเมินผลความสำเร็จและความคุ้มค่าของการพัฒนาการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่น

1.1 โรงเรียนได้มีการวิเคราะห์องค์กรโดยนำมาตรฐานของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 8 ด้านมาใช้

1.2 จากข้อสังเกตของ สกว. ในเรื่องการใช้งบประมาณที่ค่อนข้างสูงนั้น มีสาเหตุดังนี้

(1) จากโรงเรียนที่ได้รับถ่ายโอนมีมาตรฐานที่ต่ำกว่ามาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวคือมีสถานที่และครูน้อยกว่าชั้นเรียน และมีจำนวนครูต่อนักเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน อบจ. ขอนแก่นจึงสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดเพื่อให้ได้ตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสร้างภูมิทัศน์ให้เกิดความน่าเรียน

(2) โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีแหล่งเงินทุนจากเงินบริจาค แต่โรงเรียนในสังกัดของ อบจ. ไม่มี จึงทำให้พื้นฐานด้านเงินทุนแตกต่างกัน

(3) ความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณต้องพิจารณาที่ความต้องการของพื้นที่ หากโรงเรียนสามารถตอบสนองได้อย่างมีคุณภาพถือว่าคุ้มค่า รวมถึงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนผ่านผลการสอบ ซึ่งการลงทุนนี้ถือว่าการลดต้นทุนของประชาชนได้เช่นกัน

(4) ที่ผ่านมาระทรวงศึกษาธิการจัดงบประมาณให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณนี้ให้ อบจ. จัดการศึกษา ดังนั้นเมื่อเทียบกับก่อนถ่ายโอนและหลังถ่ายโอนพบว่าโรงเรียนได้รับงบประมาณเท่ากันหรือต่ำกว่า แต่สามารถจัดการศึกษาได้ดีกว่า

2. การถอดบทเรียนความสำเร็จของการจัดการศึกษา

2.1 ทุกฝ่ายมีความเห็นร่วมกันว่าการถอดบทเรียนความสำเร็จควรพิจารณาจากปัจจัยพื้นฐานที่ต่างกันในแต่ละพื้นที่และสถานะ

2.2 ควรให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของการศึกษา โดยให้การสร้างสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับผู้บริหารสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 จากการประสานแผนด้านการศึกษาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด โดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 290 ศูนย์ (อบต. 142 แห่ง) เป็นจุดยึดโยงนั้น ก็ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับเริ่มเรียนรู้จนถึงอนุบาล โดย อบจ. ขอนแก่นได้ตั้งคณะกรรมการพัฒนาวิชาการตามโครงการความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตาม MOU สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และสามารถใช้เป็นตัวอย่างของการประสานแผนท้องถิ่นได้ โดยความสำเร็จของการประสานแผนด้านการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นซึ่งสามารถใช้เป็นตัวอย่างได้มีดังนี้

(1) ความร่วมมือระหว่างระหว่าง อบต. โนนคำกับ อบจ. ขอนแก่นเรื่องศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ผลการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม 2551 ถึงปัจจุบัน รับเด็กตั้งแต่ 2 ขวบครึ่งถึง 5 ขวบ มีจำนวนนักเรียนมากขึ้น และมีมาตรฐานสูงขึ้นนับตั้งแต่เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2547 จนได้รางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่นขนาดกลางจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และได้เข้ารับการคัดเลือกให้เป็นศูนย์เด็กเล็กถูกนำอยู่ยอดเยี่ยมระดับประเทศประจำปี 2552 ซึ่ง อบจ. ขอนแก่นได้จัดอบรมผู้ดูแลเด็กและผู้บริหาร โดยสอบถามปัญหาแล้วแก้ปัญหาให้ตรงจุด โดยได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากโรงเรียนนำร่องของ อบจ. ขอนแก่น โดยมีครูต่างประเทศจากโรงเรียนเมืองพลพิทยาคมมาสอนตามโครงการแลกเปลี่ยนครูท้องถิ่น และให้ครูที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เรียนรู้ นอกจากนี้ได้จัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยความร่วมมือระหว่าง อบต. ครู และพ่อแม่

(2) การจัดทำหลักสูตรคุณภาพ

โรงเรียนสีชมพูศึกษาเป็นโรงเรียนที่อยู่ห่างจากตัวจังหวัด ดังนั้นความใส่ใจในการเรียนรู้ของนักเรียนจึงค่อนข้างน้อย โรงเรียนจึงได้หารือร่วมกับครู นักเรียน และสำนักงานคณะกรรมการ

อาชีวศึกษา เพื่อวางแผนอนาคตสำหรับนักเรียนส่วนใหญ่ซึ่งไม่สามารถเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ โดยให้นักเรียนได้มีความสามารถในการเชิงอาชีพ กล่าวคือให้นักเรียนได้เรียนหลักสูตรสายสามัญและสายอาชีพ พร้อมๆ กันตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อจบการศึกษาแล้วจะได้วุฒิการศึกษาทั้ง 2 วุฒิ

ในการดำเนินงาน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนสีชมพูศึกษาและวิทยาลัยการอาชีพ ชุมแพได้ประชุมหารือร่วมกันเพื่อกำหนดแผนการเรียน โดยพิจารณาจากความพร้อมในการสอนของ สถานศึกษาแต่ละแห่งและความต้องการของนักเรียน จึงได้หลักสูตรคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และไฟฟ้ากำลัง แล้ว จึงจัดตารางเรียนในแต่ละภาคการศึกษาจนครบทั้ง 3 ปีการศึกษา โดยโรงเรียนวัดผลการศึกษาสายสามัญ และวิทยาลัยการอาชีพชุมแพวัดผลสายอาชีพ ตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ แล้วจึงจัดทำบันทึก ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยการอาชีพชุมแพกับ อบจ. ขอนแก่น

เมื่อได้แผนแล้วจึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากสถานศึกษาทั้ง 2 แห่งอยู่ห่าง กันถึง 31 กิโลเมตร จึงต้องมีการบริหารเวลา ค่าใช้จ่าย ครู และได้จัดตารางสอนสายอาชีพทุกวันศุกร์ โดย อบจ. ขอนแก่นสนับสนุนด้านการเดินทาง ในบางกรณีซึ่งเป็นการเรียนภาคทฤษฎีก็ให้ครูจากวิทยาลัยการ อาชีพชุมแพมาสอน

ในปีการศึกษา 2552 มีนักเรียนสมัครเข้าหลักสูตรคอมพิวเตอร์ธุรกิจ 31 คน และ หลักสูตรไฟฟ้ากำลัง 37 คน โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เด็กนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางถึงต่ำ

โรงเรียนในสังกัด อบจ. ขอนแก่น ที่จะเข้าโครงการเพิ่มในปีการศึกษานี้ได้แก่โรงเรียน พระยืนวิทยาคาร โรงเรียนศรีเสมาวิทยาเสริม โรงเรียนพิศาลปัญญวิทยา โรงเรียนชัยสมบูรณ์พิทยาลัย โรงเรียนโนนโพธิ์ศรีวิทยาคม โรงเรียนชำสูงพิทยาคม และโรงเรียนเปรมดิณสุตลานนท์ ร่วมกับ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น วิทยาลัยเทคนิคน้ำพอง และวิทยาลัยการอาชีพชัยภูมิ

3. การพัฒนาการศึกษาของ อบจ. ขอนแก่นในระยะต่อไป

3.1 ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษามากขึ้น

3.2 ขณะนี้ อบจ. ขอนแก่นอยู่ระหว่างการทำลงข้อสอบเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้ามา login ผ่านระบบ internet ได้ เพื่อให้ครูได้ทราบถึงความสามารถของนักเรียน โดยจะเริ่มทำใน 3 โรงเรียนก่อน

3.3 ผลการดำเนินงานของโรงเรียนนำร่อง 3 แห่ง หลังจากการปรับแผนตามการทำประชาคม แผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ประกอบด้วยโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก อบจ. ขอนแก่น และ โครงการที่ดำเนินการโดยโรงเรียนเอง ผ่านแผนพัฒนา 3 ปี ดังนี้

3.3.1 โรงเรียนบ้านหนองเสือ

(1) พัฒนาด้านจริยธรรมของนักเรียนโดยการให้นักเรียนได้เข้าวัดทุกวันศุกร์ ให้นักเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ การละเล่นพื้นบ้าน หลักการปกครองและโครงสร้างการปกครอง

(2) ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยนำปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้ และให้มีการทำปุ๋ยอัดเม็ด ซึ่งโรงเรียนสามารถผลิตได้เพียงพอกับความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ

3.3.2 โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตอุปถัมภ์)

(1) ให้มีการเรียนรู้ด้านภาษาและนาฏศิลป์ โดยผ่านโครงการครูโมบายในช่วงหลังของปีการศึกษา 2552 และจัดค่ายดนตรี ศิลปะ กีฬา คอมพิวเตอร์ในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน

(2) ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นผ่านกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยให้นักเรียนเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง การให้ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน และการทำเกษตรกรรม

3.3.3 โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม

(1) จัดให้มีการพัฒนาวินัยและจริยธรรม คุณธรรมและความรับผิดชอบร่วมกับผู้ปกครอง โดยฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา และโรงเรียนจดจำนายขนมخبี่ขว งคให้ใช้โทรศัพท์มือถือ

(2) ให้ครูได้รับการอบรมด้านการจัดการองค์ความรู้ แล้วนำมาถ่ายทอดให้นักเรียนได้เรียนรู้

ภาคผนวก ข
ตัวอย่าง MOU ระหว่าง
อบจ. และ อปท. เครือข่าย

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะด้าน

ภาคผนวก ง

ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดขอนแก่น

1. ภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีพื้นที่สูงต่ำสลับเป็นลูกคลื่น ทางทิศตะวันตกสูงมากเพราะมีแนวเขาภูกระดึงและเพชรบูรณ์ สำหรับ ทางทิศตะวันออกและทิศตะวันออกเฉียงใต้ มีลักษณะสูงต่ำ มีที่ราบลุ่ม แอบลุ่มน้ำชี ในเขตพื้นที่อำเภอพระยืนอำเภอนบพ บ้านไผ่ มัญจาคีรี แวงน้อย แวงใหญ่ เมือง และที่ราบลุ่มน้ำพอง ในเขตพื้นที่อำเภอน้ำพอง อำเภออุบลรัตน์ และ เมือง พื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางโดยเฉลี่ย 100-200 เมตร

2. ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดขอนแก่นมีพื้นที่ทั้งจังหวัดประมาณ 10,855.99 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6.8 ล้านไร่ บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15-17 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101-103 องศาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯเป็นระยะทาง 445 กิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดจังหวัดอุดรธานี เลย และหนองบัวลำภู
ทิศใต้	ติดจังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดจังหวัดกาฬสินธุ์ และมหาสารคาม
ทิศตะวันตก	ติดจังหวัดชัยภูมิ และเพชรบูรณ์

3. ประชากร

ประชากรทั้งหมดของจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 1,753,929 ล้านคน แบ่งเป็นเพศชาย 870,284 คน เพศหญิง 883,645 คน จำนวนครัวเรือน 487,928 ครัวเรือน (ข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 9 ตุลาคม 2550)

4. การแบ่งการปกครอง

จังหวัดขอนแก่นแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 26 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอภูเวียง อำเภอบ้านไผ่ อำเภอพล อำเภอน้ำพอง อำเภอชุมแพ อำเภอเมืองจัตวา อำเภอหนองเรือ อำเภอกระนวน อำเภอหนองสองห้อง อำเภอชนบท อำเภอสีชมพู อำเภอแวงน้อย อำเภอแวงใหญ่ อำเภออุบลรัตน์ อำเภอบ้านฝาง อำเภอเขาสามกวาง อำเภอพระยืน อำเภอเปือยน้อย อำเภอภูผาม่าน อำเภอหนองนาคำ อำเภอชำสูง อำเภอโคกโพธิ์ชัย อำเภอบ้านแฮด อำเภอโนนศิลา และอำเภอเวียงเก่า

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ได้กำหนดให้มีการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยการบริหารราชการจังหวัดขอนแก่น แบ่งเป็น

(1) ราชการส่วนภูมิภาค ส่วนราชการประจำจังหวัด 29 ส่วนราชการ การปกครองแบ่งออกเป็น 26 อำเภอ 198 ตำบล 2,331 หมู่บ้าน และ 280 ชุมชน

(2) ราชการส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง (เทศบาลนครขอนแก่น) เทศบาลเมือง 3 แห่ง (เทศบาลเมืองเมืองพล, เทศบาลเมืองชุมแพ, เทศบาลเมืองบ้านไผ่) เทศบาลตำบล 33 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 188 แห่ง

(3) ราชการส่วนกลางและรัฐวิสาหกิจ จำนวน 208 หน่วยงาน

5. สภาพเศรษฐกิจ

ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดขอนแก่น ขึ้นอยู่กับการผลิตของภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้าและการลงทุน และภาคเกษตรกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งมีข้อมูลพื้นฐานของแต่ละสาขาการผลิตดังนี้

(1) ภาคอุตสาหกรรม การผลิตภาคอุตสาหกรรมมีอัตราการขยายตัวในอัตราสูงอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดมากขึ้นเป็นลำดับ ประเภทของอุตสาหกรรมได้เริ่มปรับเปลี่ยนจากอุตสาหกรรมเกษตรมาเป็นอุตสาหกรรมวิศวกรรม ทั้งนี้อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบทางการเกษตร เช่น โรงสีข้าว โรงงานมันเส้น โรงงานน้ำตาล และ โรงงานเยื่อกระดาษ ฯลฯ

การลงทุนภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดขอนแก่น

ลำดับ	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน (แห่ง)	เงินลงทุน (บาท)	จำนวนคนงาน (คน)
1	การเกษตร	3,401	1,960,122,895	7,380
2	อาหาร	137	3,868,897,000	2,218
3	เครื่องดื่ม	15	3,044,458,000	1,110
4	สิ่งทอ	36	1,624,860,000	7,406
5	เครื่องแต่งกาย	26	317,528,500	3,756
6	เครื่องหนัง	10	679,038,000	4,804
7	ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	53	265,151,225	1,200
8	เฟอร์นิเจอร์และเครื่องดื่ม	54	283,455,995	1,237
9	กระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	7	7,627,900,000	1,044
10	สิ่งพิมพ์	21	120,139,000	192
11	เคมี	20	874,213,286	2,344
12	ปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์	2	70,500,000	36
13	ยาง	24	108,652,000	350

ลำดับ	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน (แห่ง)	เงินลงทุน (บาท)	จำนวนคนงาน (คน)
14	พลาสติก	26	489,105,000	1,089
15	อโลหะ	201	1,064,117,000	3,475
16	โลหะ	5	92,667,000	270
17	ผลิตภัณฑ์โลหะ	207	396,419,500	1,190
18	เครื่องจักรกล	130	528,255,000	1,608
19	ไฟฟ้า	11	2,002,297,000	3,172
20	ขนส่ง	175	1,363,642,400	2,754
21	อื่นๆ	65	13,562,614,000	1,541

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549

(2) ภาคการค้าและการลงทุน จังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของภาคอีสาน ทำให้มีผู้ประกอบการธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศสนใจที่จะมาลงทุนในจังหวัด ส่งผลให้ปริมาณธุรกิจนิติบุคคลจดทะเบียนตั้งใหม่ภายในพื้นที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีปริมาณเงินลงทุนจำนวนมากเข้ามาในจังหวัด

จำนวนและเงินลงทุนของธุรกิจนิติบุคคลจดทะเบียนตั้งใหม่ในจังหวัดขอนแก่น

ปี	จำนวนบริษัท	จำนวนเงินลงทุนบริษัท	จำนวนห้างหุ้นส่วน	จำนวนเงินลงทุน ห้างหุ้นส่วน
2545	87	211,300,000	200	262,060,000
2546	111	561,790,000	259	550,600,000
2547	128	392,400,000	256	394,045,000
2548	161	561,750,000	277	371,060,000
2549	111	667,710,000	150	412,121,000

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดขอนแก่น

(3) ภาคเกษตรกรรม การเกษตรเป็นอาชีพหลักของประชาชนในจังหวัด ประมาณร้อยละ 75 ของประชากรทั้งจังหวัดประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้หลักให้แก่เกษตรกรได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน ฯลฯ ด้านปศุสัตว์ มีการเลี้ยงโค-กระบือหนาแน่นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน และมีการเลี้ยงสุกร ไก่เนื้อ และไก่ไข่ ส่วนด้านประมงมีการเลี้ยงปลาในทุกอำเภอ

ผลผลิตการเกษตรของจังหวัดขอนแก่น

หน่วย : ตัน

ปี	ข้าวนาปี	ข้าวนา ปรัง	มัน สำปะหลัง	ข้าวโพด	อ้อย	ถั่วลิสง	ถั่วเขียว	ปอแก้ว
2540/41	468,591	21,071	474,721	9,224	2,746,581	2,361	1,743	4,090
2541/42	531,311	41,177	609,520	9,622	2,885,295	2,927	2,229	3,128
2542/43	542,992	40,196	738,060	4,993	3,565,935	3,198	2,175	1,890
2543/44	578,777	55,956	589,744	5,869	3,005,110	3,493	1,930	1,936
2544/45	566,441	42,399	565,418	5,434	4,366,791	3,806	1,817	1,648
2545/46	623,808	64,574	662,492	4,874	5,200.635	1,623	1,290	1,282
2546/47	499,378	61,233	807,504	4,555	4,086,390	1,151	383	904
2547/48	733,403	59,866	502,485	4,229	3,309,163	1,225	462	729
2548/49p	786,195	19,982	695,477	4,048	3,630,004	1,210	404	n.a.

ที่มา: สถิติการเกษตรของประเทศไทย

จังหวัดขอนแก่นมีมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน หรือรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีจำนวน 65,558 บาท สูงเป็นอันดับหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) 16 สาขา (ณ ราคาปัจจุบัน)

หน่วย: ล้านบาท

ประเภทผลิตภัณฑ์		2544	2545	2546	2547	2548P	2549p1
ภาคเกษตร		7,871	8,369	10,239	12,009	12,388	14,706
1	เกษตรกรรม	7,441	8,025	9,766	11,502	11,917	14,242
2	ประมง	430	344	473	506	471	464
ภาคนอกเกษตร		59,871	65,951	73,047	80,796	85,302	93,200
3	เหมืองแร่	2,352	2,272	2,087	1,745	1,786	2,053
4	อุตสาหกรรม	17,187	20,409	24,747	28,546	31,171	34,590
5	ไฟฟ้า ประปา และโรงแยกก๊าซ	1,472	1,507	1,578	1,792	1,920	2,240
6	ก่อสร้าง	3,991	4,334	4,803	5,023	4,128	4,354
7	การค้าและการค้าปลีก	11,954	13,608	14,749	15,710	16,540	17,828
8	โรงแรมและภัตตาคาร	1,389	1,588	1,571	1,837	2,268	2,683
9	การขนส่งและการคมนาคม	3,970	3,966	4,091	4,427	4,017	4,307
10	การเงิน การธนาคารและธุรกิจการประกันภัย	1,889	2,108	2,298	2,717	2,855	3,164
11	บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และ บริการทางธุรกิจ	2,290	2,394	2,431	2,485	2,592	2,627
12	การบริหารราชการแผ่นดิน การป้องกันประเทศ และ การประกันสังคมภาคบังคับ	3,998	4,522	4,726	5,360	5,919	6,379
13	การศึกษา	6,464	6,557	7,224	8,089	8,895	9,570
14	บริการสุขภาพ	2,482	2,201	2,253	2,490	2,597	2,765
15	บริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคล	310	361	361	443	481	506
16	ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	124	124	128	132	134	134
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)		67,742	74,320	83,286	92,804	97,689	107,906
รายได้ประชากรต่อหัว (บาท)		38,866	43,270	49,205	55,643	58,977	65,558
จำนวนประชากร (1,000 คน)		1,743	1,718	1,693	1,668	1,656	1,646

ข้อมูล ณ วันที่ 29 มิถุนายน 2550

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาคผนวก ง

โครงสร้างการทำงาน

ของ อบจ. ขอนแก่น

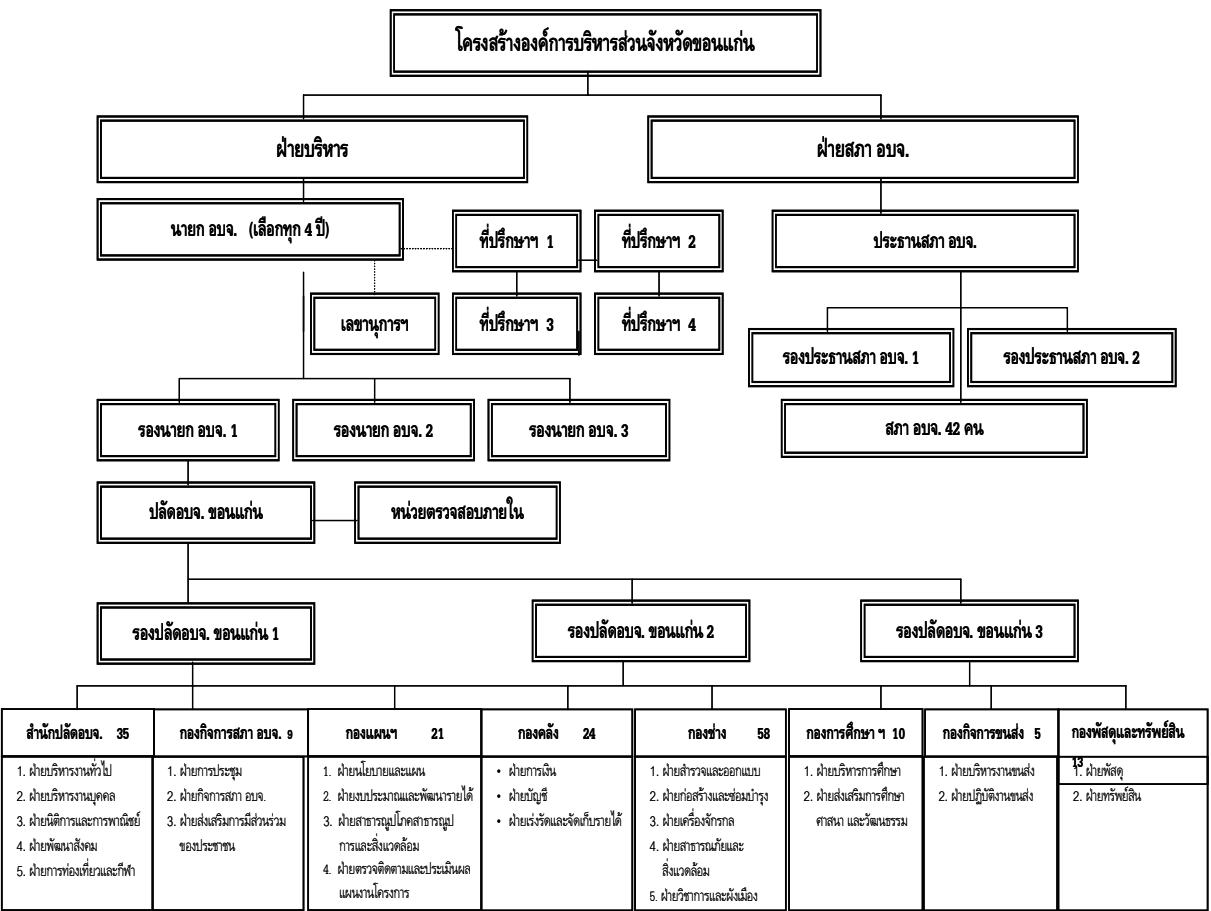
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นแบ่งโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 ประกอบด้วย ฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และฝ่ายบริหาร ดังนี้

(1) ฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 42 คน ประกอบด้วย ประธานสภา 1 คน รองประธานสภา 2 คน เลขานุการ 1 คน มีคณะกรรมการสามัญและคณะกรรมการวิสามัญรวม 19 คณะ

(2) ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วยนายก อบจ. 1 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในเขตพื้นที่ทั้งจังหวัด และรองนายก อบจ. 3 คน มาจากการแต่งตั้งของนายก อบจ. ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 คน รองปลัดจำนวน 3 คน แบ่งส่วนงานออกเป็นสำนักปลัด อบจ. กองกิจการสภา อบจ. กองแผนและงบประมาณ กองคลัง กองช่าง กองการศึกษา

ลักษณะงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546 โดย อบจ. มีหน้าที่ในการดำเนินงานที่เป็นภาพรวมของ อบท. ในจังหวัด ที่มุ่งประโยชน์ของท้องถิ่นหรือประชาชนเป็นส่วนรวม โดยจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนจังหวัดโดยการสร้างและพัฒนาระบบการประสานแผนการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัด

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 42 คน ประกอบด้วย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 คน รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 คน และมีคณะกรรมการประจำสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่คณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญ รวม 19 คณะ ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการสามัญ 3 คณะ ประกอบด้วย

- 1) คณะกรรมการสามัญประจำสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2) คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม
- 3) คณะกรรมการแปรญัตติร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. คณะกรรมการวิสามัญ 16 คณะ ประกอบด้วย

- 1) คณะกรรมการสังคมสงเคราะห์
- 2) คณะกรรมการส่งเสริมอาชีพ
- 3) คณะกรรมการสวัสดิการประชาชน
- 4) คณะกรรมการกิจการเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
- 5) คณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 6) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม
- 7) คณะกรรมการติดตามผลงบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
- 8) คณะกรรมการกีฬาและท่องเที่ยว
- 9) คณะกรรมการประสานงานส่วนท้องถิ่น
- 10) คณะกรรมการประชาสัมพันธ์
- 11) คณะกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 12) คณะกรรมการการศึกษาและเทคโนโลยี
- 13) คณะกรรมการแรงงาน
- 14) คณะกรรมการสุขภาพอนามัย
- 15) คณะกรรมการโยธาและคมนาคม
- 16) คณะกรรมการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในเขตพื้นที่ทั้งจังหวัด และมีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รวม 3 คน เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ไม่เกิน 5 คน

องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดทำหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา รองจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามลำดับ และมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ออกเป็น 8 กอง และ 1 หน่วย มีภารกิจที่ต้องปฏิบัติและดูแลทุกข์สุขของประชาชนในเขตพื้นที่ทั้งจังหวัด มีข้าราชการ ลูกจ้าง ทั้งหมด จำนวน 275 คน แยกเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

1. สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด	จำนวนข้าราชการ	37	คน
2. กองกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด	จำนวนข้าราชการ	9	คน
3. กองแผนและงบประมาณ	จำนวนข้าราชการ	19	คน
4. กองคลัง	จำนวนข้าราชการ	25	คน
5. กองช่าง	จำนวนข้าราชการ	57	คน
6. กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	จำนวนข้าราชการ	10	คน
7. กองกิจการขนส่ง	จำนวนข้าราชการ	9	คน
8. กองพัสดุและทรัพย์สิน	จำนวนข้าราชการ	14	คน
9. หน่วยตรวจสอบภายใน	จำนวนข้าราชการ	2	คน
10. ลูกจ้างประจำ	จำนวนลูกจ้าง	47	คน
11. พนักงานจ้างผู้เชี่ยวชาญพิเศษ	จำนวนพนักงาน	-	คน
12. พนักงานจ้างตามภารกิจ	จำนวนพนักงาน	44	คน
13. พนักงานจ้างทั่วไป	จำนวนพนักงาน	2	คน

อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ

1. สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป งานบริหารงานบุคคล งานนิติการ และการพาณิชย์ งานการพัฒนาสังคมสงเคราะห์ งานส่งเสริมการท่องเที่ยวและการกีฬา และงานเลขานุการผู้บริหาร และราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใด ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยเฉพาะรวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายแนวทางและแผนปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. กองกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การประชุมกรรมการต่างๆ ของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำระเบียบวาระการประชุม รายงานการประชุม การติดตามผลการปฏิบัติงานตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือกรรมการต่างๆ ของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับการประชุม การตั้งกระทู้ถามข้อซักถาม

ของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานทะเบียนประวัติและสิทธิสวัสดิการของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้รับมอบหมาย

3. กองแผนและงบประมาณ

มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิเคราะห์นโยบายและแผน งานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่คณะรัฐมนตรีกำหนด การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี การตรวจติดตามผลแผนงานและโครงการ การจัดทำระบบข้อมูลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานสาธารณูปโภคสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อม งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

4. กองคลัง

มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานการจ่าย การรับ นำส่งเก็บรักษาเงินและเอกสารทางการเงิน การตรวจสอบใบสำคัญฎีกา งานเกี่ยวกับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน เงินบำเหน็จ บำนาญ เงินอื่นๆ งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ ฐานะทางการเงิน การจัดสรรเงินต่าง ๆ การจัดทำบัญชีทุกประเภท ทะเบียนคุมเงินรายได้และรายจ่ายต่าง ๆ การควบคุมการเบิกจ่ายเงิน งานทำงบทดลองประจำปี งานเกี่ยวกับการพัสดุขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

5. กองช่าง

มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานการสำรวจออกแบบการจัดทำข้อมูลทางด้านวิศวกรรม การจัดเก็บและทดสอบคุณภาพวัสดุ งานออกแบบและเขียนแบบ การตรวจสอบการก่อสร้าง งานการควบคุมอาคารตามระเบียบกฎหมาย งานแผนการปฏิบัติงานการก่อสร้างและซ่อมบำรุง การควบคุมการก่อสร้างและซ่อมบำรุง งานแผนงานด้านวิศวกรรมเครื่องจักรกล การรวบรวมประวัติ ติดตาม ควบคุมการปฏิบัติงานเครื่องจักรกล การควบคุมการบำรุงรักษาเครื่องจักรกลและยานพาหนะ งานเกี่ยวกับแผนงานควบคุมเก็บรักษาการเบิกจ่ายวัสดุ อุปกรณ์ อะไหล่ น้ำมันเชื้อเพลิงและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

6. กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

มีหน้าที่ความรับผิดชอบงานวางแผนการศึกษา งานสถิติทางการศึกษา งานนิเทศการศึกษา งานตรวจโรงเรียน งานปรับปรุงโรงเรียน งานให้การอบรมและแนะนำการเรียนการสอนวิทยาการแผนใหม่ รับนโยบาย แผนงานโครงการต่าง ๆ จากจังหวัด กระทรวง ทบวง กรม นำมาวางแผนปฏิบัติให้สอดคล้องกัน ควบคุมดูแลส่งเสริมการศึกษา งานสังคมสงเคราะห์และงานสันติภาพการให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนงาน นอกจากจะปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นแล้วยังทำหน้าที่กำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน พิจารณาวางอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่และงบประมาณของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ติดต่อประสานงาน วางแผนมอบหมาย วินิจฉัยสั่งการ ควบคุมตรวจสอบให้คำปรึกษาแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข ติดตามประเมินผล และแก้ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วย

7. กองกิจการขนส่ง

มีหน้าที่งานรับผิดชอบในการสำรวจรวบรวมสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลการขนส่งเพื่อวางแผนและจัดระเบียบการขนส่งภายในสถานีขนส่งที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นรับผิดชอบ งานรับผิดชอบกำหนด ปรับปรุง ขยายเส้นทางเดินรถ เงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบการขนส่งประจำทางรถขนาดเล็ก การดำเนินการด้านใบอนุญาตประกอบการขนส่งทุกประเภท การวางแผนการปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก การดำเนินงานด้านส่งเสริมสวัสดิภาพการขนส่ง การประชาสัมพันธ์ การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับงานด้านกฎหมาย งานดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก กฎหมายว่าด้วยรถยนต์ กฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อนและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องภายในสถานีขนส่งที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น รับผิดชอบ งานวางแผนการขนส่งทางบกและส่งเสริมสวัสดิภาพ การขนส่งทางบกภายในสถานีขนส่งที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นรับผิดชอบ งานกำกับดูแล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสถานีขนส่งที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นรับผิดชอบ งานปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย งานจัดหาดูแลซ่อมแซมบำรุงรักษาอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ งานจัดระเบียบการจราจรภายในสถานีขนส่งให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกแก่ผู้ใช้บริการ งานจัดระเบียบการเข้าใช้สถานีขนส่งของรถโดยสารประจำทาง งานจัดการดูแลบำรุงรักษาสถานีขนส่ง ให้ความมั่นคงแข็งแรงปลอดภัย งานจัดสรรช่องจอดสำหรับรถโดยสารประจำทางแต่ละเส้นทางเข้าจอดที่สถานีขนส่งผู้โดยสารเพื่อรับส่งผู้โดยสารอย่างทั่วถึงและเพียงพอ งานติดตั้งป้ายแสดงเครื่องหมายประจำในแต่ละช่องจอด งานประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการขนส่งและผู้ให้บริการทราบทั่วถึง ติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ เครื่องหมายจราจรที่ช่องทางขาลาของรถโดยสารประจำทาง งานรักษาความสะอาดในบริเวณสถานี งานรักษาความปลอดภัย งานควบคุมดูแลการติดตั้งป้ายโฆษณาในบริเวณสถานี งานจัดบริการห้องสุขา งานจัดบริการรับฝากรถ งานจัดให้มีบริการรถรับจ้าง งานจัดให้มีบริการรถขึ้นสัมภาระ งานเก็บเงินค่าบริการสถานีขนส่ง

8. กองพัสดุและทรัพย์สิน

มีหน้าที่งานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง จัดหาพัสดุ งานจัดทำแผนการจัดหาพัสดุ/แผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างและรายงาน งานอายุทรัพย์สิน หรือสิทธิเรียกร้องตามสัญญาจ้าง งานออกหนังสือรับรองผลงานตามสัญญาจ้าง/ซื้อ งานจัดทำทะเบียนคุมเงินประกันสัญญา (ทั้งที่เป็นเงินสดและหนังสือค้ำประกันของธนาคาร) งานส่งเอกสารหลักฐานการจัดซื้อจัดจ้างให้แก่ของงบประมาณ งานควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างและจัดหาพัสดุให้มีการก่องหนผู้กักพันเงินงบประมาณ งานคืนหลักประกันสัญญาเมื่อพ้นภาระผูกพัน งานรายงานการติดตามผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุน งานจัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างประจำเดือน/ประจำปี งานรายงานผลการปฏิบัติประจำเดือน/ประจำปี งานประชาสัมพันธ์โครงการตามงบประมาณข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด เงินอุดหนุนทั่วไป งานด้านวิชาการพัสดุ งานตรวจสอบทรัพย์สินประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานจัดทำทะเบียนคุมพัสดุ และจัดทำแบบ พ.ด.1, 2, 3 ประเภทครุภัณฑ์ ครุภัณฑ์สำนักงาน ครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นทุกประเภทเมื่อมีการได้มา

ซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาและแจ้งหน่วยงานเจ้าของงบประมาณของทรัพย์สินที่ได้มา งานจัดทำทะเบียนทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานยืมทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานโอนทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานจำหน่ายทรัพย์สินและจัดทำคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามระเบียบ งานควบคุมดูแลการใช้รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยานยนต์ และรถอื่นๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานควบคุมการตรวจรับ-จ่ายพัสดุประจำปี งานจัดทำทะเบียนคุมพัสดุขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานดูแลรักษาเครื่องถ่ายเอกสารและเครื่องคอมพิวเตอร์กองพัสดุและทรัพย์สิน งานจัดทำทะเบียนคุมแบบพิมพ์และอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน วัสดุสำนักงาน วัสดุอื่นๆ และการเบิกจ่ายงานจัดทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงินทุกประเภท และการจ่ายใบเสร็จรับเงิน งานรายงานการใช้แบบพิมพ์และอุปกรณ์ งานทะเบียนคุม การบำรุงรักษายานพาหนะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานวิชาการด้านทรัพย์สิน

9. หน่วยตรวจสอบภายใน

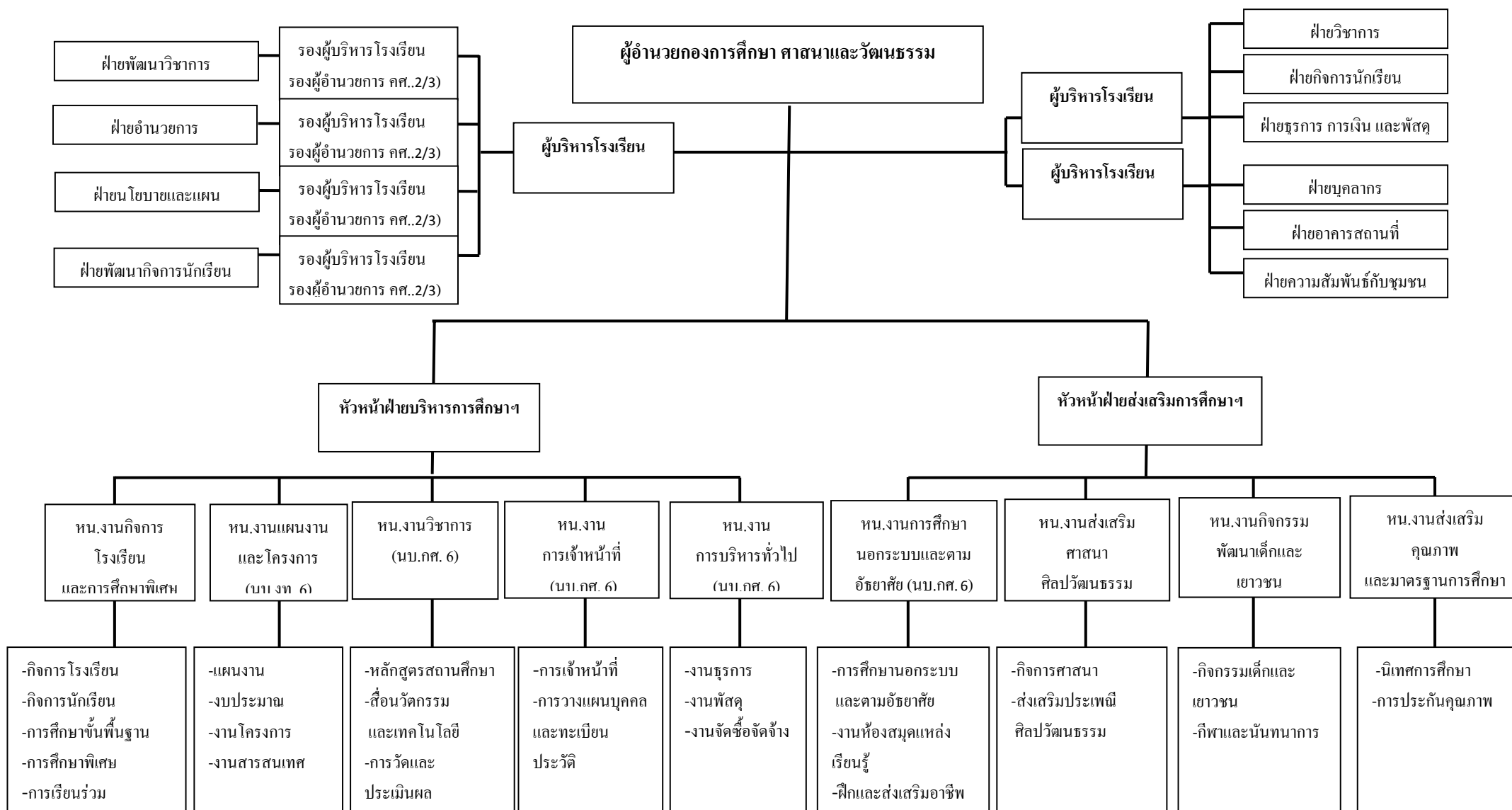
มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานตรวจสอบบัญชี เอกสารการเบิกจ่ายเงิน เอกสารการรับเงินทุกประเภท ตรวจสอบการเก็บรักษาหลักฐานการบัญชี งานตรวจสอบพัสดุและการรักษางานตรวจสอบทรัพย์สินและการทำประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

โครงสร้างกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ. ขอนแก่น (เดิม)

ระดับ	8	4-6	6	3-7	3-6	2-6	1-5	รวม
จำนวน	1	1	7	13	6	2	3	26

โครงสร้างกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ. ขอนแก่น (ใหม่)

ภาคผนวก จ

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ของ อบจ. ขอนแก่น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบจ. ขอนแก่น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบจ. ขอนแก่น เป็นไปตามแนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2551-2553) โดยให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด ที่จัดตั้งตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนที่สุด ที่ มท 0810.2/ว 712 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2549 มีหน้าที่ในการจัดทำ/ทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาล้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด แล้วจัดส่งกรอบยุทธศาสตร์ฯ ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด สำหรับนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาของตนเอง โดยเชิญผู้บริหารท้องถิ่นทุกแห่งในเขตจังหวัด ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มาประชุมร่วมกันเพื่อนำข้อมูลปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาล้องจังหวัด คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาพิจารณาประกอบ เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาอย่างบูรณาการ

อบจ. ขอนแก่น ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดได้ดำเนินการจัดทำ/ทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาล้ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่นตามแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยในปีที่ผ่านมามีขั้นตอนดังนี้

- (1) ประชุมซักซ้อมแนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาของ อบท. ในเขตจังหวัดขอนแก่น
- (2) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาล้อง อบท. ในเขตจังหวัดขอนแก่น
- (3) สรุปผลภาพรวม ร่างกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาล้อง อบท. ในเขตจังหวัดขอนแก่น
- (4) จัดเวทีสานเสวนา ร่างกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาล้อง อบท. ในเขตจังหวัดขอนแก่น
- (5) เสนอคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด จังหวัดขอนแก่น

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาล้ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2551-2553 มีสาระสำคัญดังนี้

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2553 ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นเป็นเลิศด้านบริหารจัดการ ยึดหลักธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยี ชุมชนเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านเมืองน่าอยู่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการจัดการอย่างสมดุลและยั่งยืน

พันธกิจ

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และสร้างเครือข่ายการพัฒนาทุกภาคส่วน
2. พัฒนาระบบเทคโนโลยีให้มีความทันสมัย เพื่อบริหารงานและการบริการประชาชน

3. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเชื่อมโยงการค้า การลงทุน การบริการและการท่องเที่ยวให้เข้มแข็งและแข่งขันได้
4. พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา การสาธารณสุข การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และจารีตประเพณี
5. พัฒนาโครงข่ายระบบการคมนาคมขนส่ง ระบบบริการสาธารณะ และระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ
6. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
7. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองและการพัฒนาท้องถิ่นทุกชั้นตอน
8. พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลและเกิดประสิทธิภาพ อย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์และการพัฒนาของ อปท. ในจังหวัดขอนแก่น

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ	■ พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับ ทั้งในและนอกระบบครอบคลุมทุกช่วงวัย ■ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ให้มีคุณภาพและคุณธรรมนำความรู้ และเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ■ เสริมสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง มีสัมพันธภาพที่ดี เกิดความอบอุ่น ด้วยมิติทางศาสนาและวัฒนธรรม ■ อนุรักษ์ สืบสาน ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและค่านิยมที่ดีงามสู่คนรุ่นต่อไป ■ พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการด้านสาธารณสุข การป้องกันและควบคุมโรค การรักษาพยาบาลการฟื้นฟูสมรรถนะทางด้านร่างกายและจิตใจให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง ■ พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการแพทย์แผนไทยการแพทย์ทางเลือก การแพทย์พื้นบ้าน และสมุนไพร ■ พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการกีฬาเพื่อสร้างนิสัย

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
	รักการกีฬา กตึกาสังคม และสร้างโอกาสให้เยาวชนพัฒนาการกีฬาสู่ความเป็นเลิศ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การแก้ไขปัญหาความยากจน	■ เสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการส่งเสริมการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง ■ เพิ่มศักยภาพและโอกาสแก่คนยากจนและผู้ด้อยโอกาส ■ สงเคราะห์ และช่วยเหลือแก่ผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาสในด้านที่อยู่อาศัยและการดำรงชีวิต ■ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ■ พัฒนาระบบ โครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรในระดับชุมชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตร
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเมืองและชุมชนน่าอยู่	■ การจัดทำผังเมือง ■ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง และระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่ได้มาตรฐาน ■ พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในท้องถิ่น ■ พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนระบบการรักษาความปลอดภัยให้เมืองและชุมชนปลอดภัย ปลอดภัยาเสพติด และปลอดภัยอบายมุข โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ■ พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบการให้บริการขนส่งมวลชน
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การค้าและการลงทุน	■ พัฒนา และส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างครบวงจรตั้งแต่การผลิต การออกแบบ การบรรจุภัณฑ์ และการตลาด ■ ส่งเสริมสนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ■ พัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรอย่างครบวงจร และส่งเสริมกลไกการตลาดสินค้าการเกษตร ■ พัฒนาและส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งและแข่งขันได้ ■ ส่งเสริม และสนับสนุนการค้า และการลงทุน

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	■ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเพื่ออนุรักษ์พัฒนา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ■ อนุรักษ์ ฟื้นฟูพื้นที่ป่า และป่าต้นน้ำลำธารให้เกิดความสมบูรณ์ ■ พัฒนาฟื้นฟูแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ■ การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพดินให้อุดมสมบูรณ์ ■ เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะชุมชน สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย ■ อนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น
ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาการท่องเที่ยว	■ ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนา ฟื้นฟู แหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ■ ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ■ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ■ พัฒนาคุณภาพการให้บริการ การบริหารจัดการ และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวทั้งด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และความปลอดภัย
ยุทธศาสตร์ที่ 7 พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี	■ เสริมสร้างการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นให้โปร่งใสสุจริต เพื่อสนับสนุนการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย และวัฒนธรรมธรรมาภิบาล ■ พัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ■ พัฒนาสมรรถนะการทำงานของบุคลากร อบต. จังหวัดขอนแก่น ทุกระดับ อย่างต่อเนื่อง ■ พัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในด้านการบริหารจัดการการเงิน การคลัง และงบประมาณ ของ อบต.จังหวัดขอนแก่นให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
	■ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย เพื่อการบริหารงานและการบริการประชาชน ■ เสริมสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน